

Կ. ՓՈԼԱՏԵԱՆԻ ԶՐՈՅՈՇ

ouverture le jeudi 30 novembre

PARIS-PARIS

CABARET GREC

Direction HOVANESSIAN

30, AVENUE GEORGE V

TEL. 720 27 33 720 28 60

ambiance grecque

UN NOUVEAU CABARET DE GRANDE CLASSE

Մ Ա Ռ Ա Ջ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ...

ՄԱՏՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՑԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Սաշի Ռաիի մասնահիշրը ցա - անցուցիկն էր յայտն էր և Տիկ. Բ. Գալիբանի, ինչպես նաև իրենց աղվան Հալիբանի, իրենց փեսային և ամուս - նոյն՝ Գալիբանի ֆիլիստինյան մաս - նան առին:

Ա Յ Ց

ՀԱՆԳՈՏՆԱՆ ՏՈՒՆԵՐԸ

Ինչպես ամեն տարի, այս տարի ևս Կապ. Սաշի Ռաիի մասնահիշրը աշխու - թիւն մը կազմակերպւած է մեր զոյժ հանգստան տուններուն, Կրակի, Դեկտ. 9ին: Այս առթիւ օրհասու էր մարմնուած ըլլալով, փախաբոյններ կրնան մասնակ - ցիլ: Օրհասը էր մեկին ժամը ճիշդ 13-30ին, Փրա լեռն Պալմէի, իսկ:

ԵՄԵՐԱԿԱՆԻՑ

Կապ. Սաշի Մարտիկ քաղաքի վարու - թիւնը ճարտարապետութեամբ տապաւն է Արարած Կարապետեանի հողահանգստ - նան առին հանուակ նուէրները — Արի Տիկ. Այի Կարապետեան և զուսկները Կարպիս և Ժանին 100 Փր., հայր և որ - ցի Սաշի և Մինա Աշեան 100, Յով - հաննէա Տէրաբեանի հողահանգստան առին այլ Տիկ. Արիին Տէրաբեան 100 Փր.:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՅԻՆԵՐՈՒ

ԲԱՃԱԿԻ ՊԱՆԸ

Կեդրոնականները և համակիրները էր հրահրուին հաւաքարար քաժակ քա - ժաղները Կեդրոնական և Կեդրոնական - ցիներուն կենտրոն, Դեկտ. 9, ժամը 13ին: Հաւաքուալը — Այի Մանուկեան Մը - շակոնթային Կեդրոն, 118 Թիւ քա Դու - ան, 75017 Փաքից: Մարտիկը. մասնահիշրին 60 Փր. Ներկաները պիտի իջարարուին նաև Համալսարան: Տեղերը ապառնու էին Դեկտ. 7, հետաձայնելով՝ Փանոսեան 233-77-90 և 222-60-98

ՓԱՐԻԶԱԶԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՈՐԲԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԵՒ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԸ

Կրակի, Դեկտ. 9 ժամը 17ին կէս զինք
Dans les Salons de l'Hôtel George V, 31, Ave. George V, 75008 Paris
ՊԵՆՆԱՐ ՏԵՏԵՆԵԱՆ Խանդավառ Խուաղախուժը

Մտաւ 40 Փ. ուսանողներու կէս զին

Պարահանդէսին հետոյժը, ամբողջովին էր յաղկացուի հայի. վարժա - րաններուն

Սկզբները ապահովել, հետաձայնելով 763-38-54

OPTIMA Tours ARMÉNIE 1979-80

JOUR DE L'AN et NOEL ARMENIEN

DU 28 DECEMBRE AU 10 JANVIER

Avec logements hôtels première classe (Arménia ou Ani à Erévan)
pension complète — excursions quotidiennes. — Cette année de nom - breuses et nouvelles excursions

Tous nos groupes sont accompagnés par des spécialistes.

(Pour inscription par groupes de 10, nous consulter).

. Sonia Coumryantz

OPTIMA Tours

75003 PARIS

RENSEIGNEMENTS - INSCRIPTIONS:

67, rue Quincampoix (angle rue Rambuteau) — Tél. 274-27-20

Métro: Rambuteau ou Étienne Marcel

Lic. A 946 (Agence agréée INTOURIST)

Telex: 211 324 F.

à LYON:

Madame Giselle BOUDOYAN
Maison de la Culture Arménienne
15 rue du 24 Avril 1915
DECINES:

PERMANENCE: Le Samedi matin
de 10 h. à 12 heures
(Tél: 49-42-97)
tous les jours: Tél. 49-52-23

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՍԷՆ ՄՕՐԻՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ տեղւոյն Կապ. Սաշի մասնահիշր, Կրակի, Դեկտ. 16, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սկսեալ տեղւոյն Կաթողիկէ եկեղեցւոյ սրահը:

Ամանիկաները զարոյցի աշակերտներուն կողմէ: Ներկայ կ'ըլլայ կապալը պապան իր բազմաթիւ նուէրներով: Հիւրատի - րուիւն խաշուհներու կողմէ:

Էր հրահրուի ըրջանի հայութիւնը ան - յար:

APRES SON PASSAGE TRIOMPHALE A LA

LA CAPPADOCE

Adiss HARMANDYAN

DE RETOUR

Du 6 Décembre au 16 Décembre

tous les soirs

DUO ACROPOLIS

DANSES et SHOWS GRECS

DANSEUSE ORIENTALE

ET

YORGANTZ

DINER DANSANT AVEC L'ORCHESTRE CAPPADOCE

Réservations: 375-05-30 — 67 bis, Quai Blanqui — Allortville 94

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԿԱԳ. ԽԱՅՐ ԵՐԸ. վարուիւնը միջ - մասնահիշրային ժողով էր հրահրել իր վարիւնը մասնահիշրային, Ուրաթ, Դեկտ. 7, ժամը 20-30ին: Կարեւոր օրա - կարգ: Բացակայ մասնահիշրային նկատի կ'առնուին: Ճշգրտապէս ըլլալ:

MARANE

BIENTOT...

PRIX INTERESSANTS

ՆՈՒԻՐ

Էրան-Փրոմանէն Տէր և Տիկ. Մի - րան Միլլաքեան Ս. Արթուրի Ս. Քա - ղէս եկեղեցւոյ մէջ կատարել տաւ հողահանգստին առթիւ ի յիշատակ՝ Ազ - րարար Միլլան Գարակէտեանի, նո - րոյ հանգուցեալ Տիկան Գարակէտեանի, նաև ժաշկի Արուսեան Գառապետի (վաղան) Տէր և Տիկին Սարգսի Սարգսեանի (Լեմիլ) հօր՝ Սարգիսի, ժոր՝ Մարգարիտ և համայն յնչեկերը 150 Փր. էր նուիրել եկեղեցւոյ պաշտ - ութեան:

Մ Ա Ռ Ա Ջ

ՄՕՏ ՕՐԷՆ...

ՄԱՏՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՀԱՐԱՆԱՅԻՆ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՅԳ. ՈՒՍԱՆՈՐԴԱՆՆԵՐ

ՄԵՆԱՐԱՆԻ ՆԱԿԱՐԱՆՑ

Կրակի, Դեկտ. 9, ժամը 13ին, Մարտիկը Հայ Մշակութի Տան Գաղտնիկան սրահ էր յարգանս

ԿԱՐԱՊԵՏ ՃԱՆԿԵԱՆԻ

իր ազգային ու եկեղեցական 60- ամալը զորոնչութեան համար:

Գեղարուեստական բաժնի ճաշադիմ՝ 60 Փր.

ՀԱՅԿ. ՆՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՍՏՈՒՆ ՄԸ

ԱՆԻԻՒԻ ԿԱՑԱՐԱՆԻ ՄՕՏ

Վ Ա Ր Ո Ւ Ժ

VAROUJ

PRODUITS D'ORIENT

49, Grand'Rue Charles de Gaulle — ASNIERES

Tél. 793-64-02

Հոմ պիտի գտնվի ընտիր ապրանքներ
Մտալիկի գինով
ԲԱՅ Է ԱՄԷՆ ՕՐ, ԲԱՅԻ ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻԷ
FERME LE LUNDI

ՀԱՐԱՇ

ՄԻՏՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

ՕՐԱԿԵՐԹ
ՀՈՄԵՆԱԿԻ ՀԱՌԱՐԵ ՄԻՈՒԲԵՆՆ

ԲԱԺԱՌՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Արաստաման : Տար. 300 ֆ. — Հասք : 2 ֆ.
Ֆրանսիա : Տար. 260 ֆ. — Կղզյանայ : 140 ֆ.

ԿԵ ՆՈՒՐԵՄ ԶՄԻՐԵԼ

Այսօրվա ինչ-որ պիտի նմաներ ինձ
Լուսինայի թմբակների շրջանի ի-
րարի դեմ, հեռանալ նույնքան պիտի զ-
բախեմք մեզ, երբ մեզից իրարանի-
վեր զգար, որ դեռևս մեկ թմբակ ու-
նի։ Ես յետոյ, որ դեռևս առկա պի-
տի վատնելու թույլտ՝ ինձ Հարսենայի
մեր թմբակների մեկուկուրվում ենթև մեր
խաճախորդների համար ուղ կամ
կանոն սրբաշատելի իմանել մե ի-
նչուսին մեզ։ Ճակագրիկները՝ որոնք
մեր ինքնության կեցողություն, մեր նկարա-
զերի են պարտադիր։

Ես եր հառաժան արևելի պատրաստ
եմ ընդհանուր կործանելու՝ քան որ —
լոր թմբակները, մասնաճանգ՝ Հայ թե-
րակները։

Չգտնեմ սկսյալ նշանակ առևելի քան 60
ապրիլ տարվա մեկուկուրվում փոփոխություն մե-
կն։ անտեղ մեկու չէին նշաններ դի-
ն։

Գրեց՝ ՌԻՒԼԵՄ ՍԱՐՈՅԵՆՆ

— Գրեց անոնց հանդեպ զգացած բարեկու-
թեան պատճառներն մեկն ալ ալ եր։
Այն թմբակն՝ զոր շատ եր սերել շը-
սերի, հարուստ ու ծանոթ մարդ մեր էր
որ մեկ կամ երկու տարի դի-
ն յանկարծ բարեկ. առաւ։ Երբ երբ
փոփոխութիւններ էր ծախել։ Երբեք
չով ու ունէր, որ կարծես կամ Առաւուս
էր կարծիք ինքնակեր, կամ՝ արեւ, ու
եր օրհնականներն որ կուտար ինքի-
նիւն։ Ինքնահասան որոտ մեր էր
ուսած։ Ժպիտի դերձակիկ ժամանակ
կուտած հարգանքան շարուող, ինչու
զորեքուն մեկ յաղող, եւ ամենուն ծա-
նաւու։ Երբ զգայական հաստեան պատ-
— ճաւու։ Երբ ճաւել, մեկ կողմէն՝ Հա-
րսենայի ու Հայութեան անուանող, մեկ
կողմէն՝ Կաթիկոսիկոյ կաղաղի պարա-
կաւորներն եւ շամբիկ փառաշատեա-
րուն շարելը պաշտպանութիւն համար։ Զի-
քով սկսյալ այն օրէն՝ երբ զի-
նչ, հաւիտ երկնայիններն ու ընդհա-
նակ այն դասախոսութիւններ զոր եր
կարգար շարադաստան ժամանակ ըն-
կերթեան երեք ինքնակոյններն ու-
նէին։ Առեղիք դիմել, ու փառաշատեա-
րուն էր որ պայտերի մարդ ունէր՝ իւր
առեղիքներն նշանակ։

Առաջին թմբակն չէր անուշա, բայց
յրեանի հոյ համարեանի հերոսներն ու-
սողմին։ Երբ որ աղբ գնել տանումնի-
ն։ Զեմ դիմել ինչ-որ, այն ամեն մար-
դունքն ու իսկ մեկը կրնար եր կե-
ն՝ ճիշդ ծածկել երբ հարսենայի մեկ կը
գտնուէր, կամ երբ էր ժամանակը զ-
բախելու թույլտ՝ ստացող հարկաւոր
անպատկառութիւններն, որոնք քա-
ն շեքին դիտարկ յարան — արանի մէ-
կուկ հանձնարել։ Իրապանելը մարդ
որ առջի կիւլէր հոն՝ եր խոսեր մեր
թմբակի տարիներն պատմութեան անու-
նով։ Երբ անտեղ, բանակէ զորք է-
ր, զորեքին տառապանքին մասին եր խո-
սեր, եր նկարագրէր այն անտեղի մե-
կերթ որոնք արտաքիններն մեր մեր ֆ-
րոստերէն դէմ, կու տար ցանկեր ու
դրաստան հարստութիւններն, տեղա-
— ճաւութիւններն, սպանութիւններն։
Ես՝ իմ երկու իրադարձութիւն հառա-
— խա շատով լալ եր սերել, եր եր սուր-
— ինք որ արտաքին ունեցողը հարստութիւն —
թմբակն ալ լալ — բացի ինձմէ, իմ զոր-
— միներէն Ջաւենի ու Սիբիւնի։ Ես ի
բաց առեղիք հանել այն բոլոր 1565 իր-
կար զգայականներն, որոնք ներկայ մեր
1565 զեր պատմականներն անոն հանգե-
— ճաւ։ Երբ երբեք արդէն։
Առաւուս պէտք է ընդունել որ այս յա-

նոյ լսողներն ամենէն ծանոթն էր մ-
րեղաբար, պիկիւրից Արամը, որ ալ
մտեղեղով միայն կը նանչայի կար —
մեմ։ Երբ որքէն հառախտ մը բնեկ
վայալ լալ լալ, երբ կը լսէր անոր —
հրոյն այս զորքին պատմական տարածու-
լուին։ Այսպիսին, ինքզին, ըսելիք
պարագա բաները ըսէ, ու լալը ինձի ձը-
ղէն։

Պէտք է խոստանալիմ նաեւ որ ինձի
համար խոր հանգը մը կար այս փոս-
— ցանին մէջ։ Արամի նկարագրին մէջ կը
փայտատակի զորակը ինքնահաս-
— թեան մը՝ որ ծիծաղելի էր, ծիծաղելի
այն տեսակէն՝ որ 15 տարեկան տղի
մը կը սերել տանել հասուն մարդուն մէ-
կն։

Բնէն խոսողները անտեղ մարդիկ
էին, ապիկներն ու դրաստաններն
տարեկներն, ապրապայաններն ու
— քանակարարական զգեքուն ծածոք մը ու
— մեր, եւ ունէին իրենց կարեւորութիւնը
ցոյց տալու յատուկ մե մը։ Հանդիպու-
թիւններն անոն յատուկ ոտքի կիւլէրն
ու կը պտույտին։ Են հազար տարե-
կը նուրբէն։ Առաւուս եր երկար ծառ մը
կը խոսի, բնեկ կու լալ ու հազար տա-
րեկ կը նուրբէն, ինչ կրնայ ընել առե-
կաւ մարդ ինչ ոչ հիանալ զեղի եւ սիրել զե-
կն։ Ես հարցնումս հառախոսներն այս աղ-
— իւրը տեղանք եր, զոր անդրադարձն էր
դանի։

Սիբիւն, հիացմունք ստանալու այս
պատկան էր որ կամայական զի-
նչ ինչով ամէն ծանաթակի թմբակն ար-
— ճաւ։ Գոնէ Արամ ընտանիքին կը պատ-
կաներ, եւ ես զայն տանելի էր զանի-
ր, որովհետեւ եր տաղանքին հանդի-
պութեան փոփոխում անէր — ճաւել
պէտք է լալ կառուարիկ լացի ստանել,
կըսէր, Երբեք ինչ հարգաւորութիւն ու-
նեանք։ Ստանալուց արտ փոփոխու-
— մով եր հարգաւորայինք մեկը եր զար-
միկներ, հարգութիւն որ քաղաքիկ ա-
մենայն լսողներ եր, եւ եր մեկերէն
պատման կիւլէրային որ մեկ ալ որոշ
կարգապահութիւն մը պարտադիրէն
մեկ։

Միայն Արամի հորեղբայր Կարպիւ-
— ր որ ծուռ աչքով էր նայել անոր։ Կա-
նալիք լալ իսկ խոսի խոսի նայուածք
էր համարային որ Արամի խոսողներն
լալու տաղանքը հանգը չէին պատմանը
իրեն։ Յոսով էր նաեւ, որ համարային
չէր արտաքին հարուստներն փոս-
— ցանին, որով անոնք հարսենայի կը պար-
տաւորէին ապրան աշխատանք որ մարդու,
որ իրենց կեցանքն առկա զրամ ներկի-
կին անտեղ հանդէսներն, ընկալցին, եւ
(ուրիշ) դէլ, զոր զգայ կու տային աղ-
— ճաւ մարդը՝ որով մեկ տարեկ նոյն-
քան խոստան ունէր, սրբան իրենց հաղա-
— րը։

Միայն թմբակի համարան եմ փառա-
— րաններն, այն կրնայ տարեկներ թե-
կի, քան որ դեռեւն որ անտեղ մարդ-
կութիւնը փրկելու հարգաւորութիւն ու
— նիւն։ Ես լալու զրամ զիւրեղի կ'անցնէին
իրենց փառանքը։

Կրնա՞նք ցոյց տալ որ ո՞վ նոյնը չընե-
ր, կ'այն նաեւ։ Համարաւոր ոչ, բայց
նշանակում եմ որ Հայրենի մէջ զրամ դի-
— ղիւն։ Երբեք զրեքի նոյնքան զորակու է,
որքան չընտելու է։ Եւ որքան է —
ւնի խոսողներ էր Հայ մը զրամ զիւրեղ-
այնքան առկա կ'առնէր զիւրեղ։ Երբ զա-
— լի թէ կ'անտեղ եր նկարագրէր շատ
առկա կարեւոր եւ նշանակալիք եր —
ւնիկներ։

Առեղիք, փառապանքներն եւ ունեցող-
ներն շատ կ'առնէր քառանկան ու
պատկաններն, անոնք յետոյ արեւ —
կան դատանայ կառ կրցալ հաստատու
որ անտեղ իրենց կարեկին կ'ընէին, եւ անոն
էին կարեկին չէ պատմանի ունէ անձն։

Փարիք, Սեպտ. 10, 1979

Բարգիւնանք հԱՅԿԻ ԹՈՒՆՈՒՆԵՆ

ԲԱՒԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

ԱՒ. ԹՈՓԶԵՆՆ

«Արիւնտակալ Գրպ», 1978, 240 էջ։

Այ. Թոփեանի այս առաջին հատորը
քննադատական յայտանքներն փոքր ու
— ծոյ մըն է, գրուած՝ 1906/67 1976։ Գը-
րեքին ամբողջովին յատկացուած է հայ
գրականութեան ներկային։ Գտնել եր
ընդհանուր տանցներ, սովորաւոր
արդի արձակ եւ նոր բանաստեղծու-
թիւնը, պիւրօրաւ ստանալու 2-
— ինքներ, պիւրօրաւ արտաքին։
Սիբիւնի եւ Ջաւենի արտաքին։
Ինչու ընդմէջէն, Վ. Շուշանի ար-
— ձակը (1) ու վերջապէս Վահէ Գալայի
չէլը։

Բնաշատի ընթերցումները առկա զոր-
մանքը ընտելութիւնն էին քան տեսն —
բանական վերլուծումներն եւ անմի-
— կանորէն կը կարողին փառանքային զը-
կանութեան կարգաւորութիւն։ Իր —
րեւ այլ՝ որոշ շատով միջամտութիւնն
էն դրական ատարանէն ծառայող զա-
— ցիրու մէջ, դիքորդում ընդող եւ բա-
նալիք յարգել։ Հայտատուներն չէին
ըր հաստ, ծանոթանալ քննադատութեան
մէջ, որ շատ անպատկառ փոփոխ
յայտեր կարգաւորներով, անտեսն ու
մոռել, այս դիք վերլուծումները կը
ընէին ոչ միայն դրական դիք զա-
րդիք կամ միջադրանքն այն։ Զի-
— նովին, դիքներուն այլապէս փոփոխ-
ում փորձ։

«ԱՒԱՆ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ»-ի դիտարկ թե-
մաներն մէկն է Սովետաժող նոր քա-
նաստեղծութիւնը, որուն վերջերիքը ըն-
դարձակ յոյժամբ եր անտեղ կու տալ
հատորին։ Բնաշատը եր ձայն արդ
ծարք լալի քննադատական աստեղ-
ները դիւլ, որոշալիք, յատկաւ դա-
նալ քննադատական սերունդն ար —
ձակներ, տանց պարտաւորներ արձա-
կելու փորձութիւն։ Այ. Թոփեանի ի-
նչուսին այն բանովէն եր յայտնու-
յալ։ Դոյնակ թուականներուն, Սովե-
տաժող նոր քննադատութեան շարք
եր ստակալի եւ շարունակութիւն (2)։ Պէտք
է ըսել, որ ընդհանուր քննադատը
թմբակովն ու թէ ալ բանակէր կա-
— ճաւովն, տանակովն ծառայու-
միս զոր մը։

Նոր քննադատութեան հանդեպ Գը-
նադատի քրական դիքորդումը բաւա-
կան անտեղ եր երեքն է ինքնին, երբ
նկարի անտեղ եր քննադատութեան կը-
— լուսն պարտաւոր եր խոստանի նոր ար-
տաղութիւններն։ Հետ չիմուէն, կար-
մէք ինքնին ինքնակարգանք զգար կամ
այ զիւրեղութեան։ Արգել քննադատութիւ-
նը ունի քան չընեք երբ չէ պատմանի
գրական ընդունում ճաւել ու զոր շա-
րքին եր վերածել։ Այդ ընդունում
էր անտեղին նուրբարգոյն, զգաս-
կանացած տարադրանքիկներն ու զա-
րգաւորութիւնը։ Պատմանի քննադա-
— տութիւնը հանրային դրադիտութեան
հաստատութիւնն է։

Հարցն այն է սակայն, որ անտեղ —
կան ընդունում ընդունում միջնակարգ
ծարք արտադրութիւնները կը մասն
անքննարկել։ Այսպէս եր ընկալական
մեծաւորութիւն ստեղծում ընկալական տա-
րքի ձեւեր, քննադատութեան փոփո-
— ճան — ընթերցում այն մեծութեան, կա-
րելի՝ միայն զոր ընդունում։ Սիբիւն —
ներ ընկ, որովհետեւ անպիւրէն է այնքան
թմբակներն կանալի եր ստանալի եւ
անով մեծաւորութեան կարգաւ ամէն
կերպ եր։ Որով ծարրին ընթերցում
էր զանալ արձակալիքներն միայն մը։
Թոփեան կ'անդրադարձայ ճաւել երբ
էր զոր անցողիկ կերպով։

Քննադատական այս նորութիւնը
քրականութիւն պէտք է դիւրի որպէս
քննարկ մի լալ ճաւել, որ կըսու-
է պարզալի արդիական ընկալում թէ

միւրեկեանակ թէ միջադրանքն ա —
ւանովն (էջ 77)։

Բանաստեղծութեան արդիական ընկա-
լման ճարքը չի ստանալականութիւն միայն
ծարք քննադատութեան։ Արդիական
նոյնքան ընկալումն մէջ է որքան ըն —
կալումը քննադատութեան։ Ինչ որ կը
նշանակէ որ ճաւենակցան կուտած քա-
նաստեղծութիւնն անպատկառ պէտք է նն —
վարիկը արդիական ընկալումն։ Եւ ար-
դէն միայն ալ արդիական ընկալումն
մէջ է որ տու-
ր զար աղարկ զա-
նաստեղծ մը, զորով, մասնով մը
պարզապէս կը զանալ կենդանու ու կեն-
սական։ Ոչ միայն զաւեր քննադատու-
թիւնը, այլեւ այնքան փառաշատու-
գրականութեան վերջ — բոլոր Պարսն —
կանալութիւններն, Նարեկայիտու —
թիւններն, Գուսանայիտութիւններն —
ըր միայն իրենց այլապէս ներքին-
ներով ու դրաստութեան — որքէն քան

Գրեց՝ Գ. ՊԵՏԵՆՆ

չընեք երբ ոչ տեղեկութիւնն հաւաքել,
մտեղիկ, համարել արդէն գտնարին
անցնող այնպէս ինչպէս որ եր։ Հը —
նալիքութիւնն մը։ Եւ զոր, ընտել —
տութիւնը կը տուտալի անդարձակ
պատկանիքն փառանքն ու կենսական.
Կ'անդրադարձայ դրականութեան ներկայ
ընկալումը շարունակ, անտեղիքներն ու
շարժանքներ, սերունք, անի զաւա-
— փարստութեան, ընդող այլապէս ու-
ստանալութիւններն եւ կըսողները։
Ի մէջ այլոց բուսած՝ Հայաստանի
գրականութեան ներքին ու մէկ ճաւել կը
նպատուին անտանի հայալ ու իսկա-
կան գրականութեան ներքին, զոր Արեւ —
մասուր արդէն տանալանակէ մը է վեր
էր նշանակէ ճաւենակցանութեան ներքին։
Ի հարկէ, ճաւենակցան ընդունում ալ ըս-
տանալովն նշան է իսկ ճաւենակցան-
նը, զաւերը եր խոսի միայն այնութիւն։
մէջ է, որ քննադատութիւնը կրքի
գրական ծառայութիւնը ստանալով մէջ է
էր չէ մանի տեղ։ Այս տաղանքի կա-
րեւոր արդիականութիւնն է ինչ որ դե-
— ղադարութիւններն եւ անտեղ շարունակ —
ւորած ճաւենակցաններն անտեղ, որով
այստեղ անտեղ եր զանալ որքէն զը-
գրականութեան համարեղի կամ ճաւել
հաստատում։ Նախինքն ընդունական
իրադարձութիւնն կուտած մեծաւորութիւն —
թիւնը չի կրնար ինքնին պարտաւորել։

Այն հատորը չի ձայնել, չէ ալ լա-
ւալիքն որ ընդունականութեան մը տա-
րադարձութիւն։ Անիկա բանուած է անի-
նիւրէր մասնակցութիւններէ։ Բայց ըս —
տեղեկութեան կերպով կը յայտնու-
նալ քննադատութեան պարտաւոր եր ստանալ —
միայն արտաքին մը։ Գրուած է.

«Քննադատութեան հիմնական օրէնքն
է քննադատականութեան նոր մտածողութեան,
նոր պատկերներն հանդիպելի» փորձ ա-
նիկ գիտականութիւնը քաղաքական. զանց
ճաւենակցանութիւնը պատմականութիւն (էջ
69)։ Գրեքին մտածարար բուսած այն
տեղեկութիւն մէջ քննադատութիւնը կը
զարգի դատումն՝ մանակար լալակ է կը
որդարարել կրքի ճաւենակցանութեան —
թիւն։ Անիկա միւրեկ, յետոյ կ'էր
փառաշատը չէ, որքան միւրեկներն,
պատմաններն քաղաքականութիւնը մի-
այնպէս ընդունականութիւններն։ Պէտք —
զատութիւնը կը դրական ու պատմա-
լալիք գրականութեան ու զանալ անտեղ-
քան յայտնարին, որով գրականութիւնը կար-
գարանայ միայն գրեքներն յայտնու-
թեան։

(Շարք կարգով Գ-էջ)

ՀԱՐՏԱՐԱԳԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բանակերը դարձ աս վերջին քա -
 ուրը կը ժառանգէ նախորդ զարկէն ե-
 իզոք զիշտատէր տարեդարձներու թաղա-
 թիւն վերադառնալը: Թերեւս՝ առկա
 չէ՞ր լըլլալ՝ բոկ թէ մարդկութիւնը
 այսօր՝ առկա կը հոտաբերուի՝ դիտու-
 ններու, զեղարուեստականներու, դրա -
 ղաներու եւ պատմական իրադարձու-
 թիւններու տարեդարձները նշելու, աս -
 նելու եւ կամ յիշատակ վերադարձնելու:

Այս տարեդարձներուն առկէն նշանա-
 տուր եւ առկէն ողբային է՝ Պոմպէա
 քաղաքը կործանումին 1900ամեակը, որ
 կը զուգարկէր այս՝ 1979 տարին:

79 թուականին (Ե.Ք.), Հռոմէի Տիտոս
 կայսեր օրով, Վեզուվ հրաբխային լե -
 առն խառնարանին պայթումովը՝ յան -
 կարճ երկրիս երեսէն կ'անհետանար,
 կենտոնակ Պոմպէա քաղաքը, ուր կ'ան-
 ըրէր տնտէսը եւ խաղաղար Միլիթրակային
 պայծառ երկիւնքին տակ, - լաւալիս, հը-
 րաբխային փռիլի եւ քարերու անեղեւա-
 կայիլի եւ յանկարծական տարախ մը կը
 ծածկէր ամբողջ քաղաքը եւ անոր բնա-
 կիւնները, 6-7 մեթր հաստութեամբ խաւի
 ըր տակ:

Աղջաղ մոտապէս եւ յանկարծա -
 կէ եւ եւ քաղաքին բնակիչներէն չա -
 տեք վառագին տաղանքն փախելու ինք
 ժամանակ չունենալով, երկիւնքին թափող
 հրաբխային նիւթներուն տակ թաղուած
 մնացին, իրենց շուտումին եւ խոճա-
 պային զիբերուն մէջ յանկարճ ըլլա -
 նըւան: Իրենց հետ թաղուեցաւ նաեւ
 զեղարուեստի կերպին մը, որուն արտա-
 րարութիւնները այսօր կը կոչեն Պոմ -
 պէան ոճ: Աղջտին արտադրուող ժա-
 մանակ չնկեց մեծ կործանումներու, հա-
 պա՝ առկա քան իր տեղին թաղուեցաւ՝
 զերթէ՛ անվթար:

X

Հնագիտական կը խորհն թէ՛ այս քա-
 ղաքը, արդէն հին ընակալայ մը եղած
 ըլլալ: Ը. դարուն (Ն.Ք.) հիմնուած
 Կամպանի ճիւղովք՝ Օսկերէն: Արդէն՝
 իր անունը ճիւղովք՝ անուն մըն է, Օս-
 քեան լեզուով Պոմպէոս:

Ձ. դարուն (Ն.Ք.), քաղաքը արդէն
 շրջապատուած էր պարիսպներով եւ հա-
 տած էր կատարեալ պարզացումով մը:

Յէ՛ն նշադրելը, այժմու նախակէ եւ
 կուսին ամփոսիկի հէլլենական քաղաք -
 ներ եղան, թէ իրենց անուններովը
 եւ թէ իրենց հիմնադրի բնակչութեամ-
 քը, Պոմպէան իսկական ճիւղովք՝ քա-
 ղաք մըն էր:

Ձ. դարուն (Ն.Ք.) է որ նախալիի
 ծոցը բոլորովին հէլլենացաւ, յոյն նոր
 զարթոյթանութիւններով:

Օսկերու ոտանոցը Պոմպէան, նա -
 ռուպիտան, նուանդալական պալատիւր-
 ներուն տակ, ստիպուած՝ օգնութեան կը
 կանչէր Նիստրոպիի Յուլիներ: Երեսն
 հանուած էին տարական տաճարին հետ -
 քեր եւ պարիսպներուն շինութեան դը-
 րանքները՝ որ առկն շէկնապան եւն ճա-
 ճիւղովք, կը հաստատեն շէկններու
 ներկայութիւնը Պոմպէայի մէջ: Եւ
 Պոմպէա աստե մը կը մտնէ Կամպէական
 մեծ պիտանիան ծիրէն մէջ:

Ե. դարուն (Ն.Ք.), լեւնալան եւ շատ
 սպիտակակի փողովքով մը՝ Սալիքները,
 որոնք հիմնադրէն էին, կը նուանեն
 ամբողջ Կամպանիան եւ Օսկերն այս քա-
 ղաքը:

Ներքին նոր տները կը ձեռնարկեն
 Պոմպէայի վերադարձուցումին եւ բնադը-
 խաւումին եւ անոր կը տան իրենց ճե-
 րամբէք դրոմբ՝ հէլլենականի տեղ եւ
 հոն էր պարտադրին իրենց օրհնները,
 լեզուի եւ պարիսպներէն եւ կրօնը:

Այլ թուականին առկին, Պոմպէա կը
 մտնէ Կամպանիի ճիւղովք՝ համայնք -
 ներու շարքը, ուր կը կանգնէ մեծ միաւոր
 ըր:

Մինչեւ Գ. դար (Ն.Ք.), իր պատմու-
 թիւնը կը մնայ առանց մեծ կրտսար -
 ծախքներուն:

310ին (Ն.Ք.), այս ժողովրդներուն
 վրայ երեսն իւր զան շտովակայը:
 Պոմպէա եւ Նիստրոպի, ընդհարում -
 ներ կ'ունենան, ծովու ծամբով կ'ան
 ճիւղովքներուն հետ եւ կը յաղթեն
 երկար կռիւներէ վերջ՝ զանոնք եւ մը-
 ղել:

Պոմպէա՝ խոճմուրթներ ունեցաւ, չը-

առկէ եւ Կարթեգոնի մահացու պայքա-
 րին եւ Աննիբալի Հռոմէի դէմ ըրած ար-
 շաւանքին շնորհաբար:

Վերջին տեղած մը միայն Պոմպէա գինը
 վերցուց իրեն գինակից ճիւղովքներուն
 հետ՝ Հռոմէի դէմ, անոր շարունակու-
 ական միջամտութիւններուն դէմ կուտե-
 լու համար: Բայց 58ին (Ն.Ք.) Սիլլա
 Սիլլական դրակէն վերջ, Նոյաի հաճա-
 րամարտով վերջ դրաւ ճիւղովքներու
 զինարարութեան եւ տիրացաւ Պոմպէայի:

Այդ թուականին առկին՝ Պոմպէա կըսա -
 Հռոմէական քաղաք մը եւ վերակա -
 ունցուեցաւ Հռոմէական ոճով:

X

Պոմպէայի վերակառուցումը՝ Հռոմէա-
 կան ոտանաշինութեան տեսութիւնն -
 ըուն եւ հասկացողութեանը համաձայն ե -
 դաւ: Յուլիոս Կեսարի ճարտարապետ -
 Վիտրուվիոս, Ա. դարուն (Ն.Ք.) Di Ar-
 chitectura՝ իր գիրքին մէջ կը ներկա -
 յայնէ ոտանաշինական Հռոմէական
 տեղանքները եւ տեսութիւնները: Այս
 գիրքը գտնուեցաւ Ժե. դարուն (Ն.Ք.)՝
 Մանթի Գառնիոյի փոփոխ մէջ:

Պաղաքին վերանորոգութիւնը՝ Հռոմէի -
 ապուց կողմէ՝ մեծ խաղաղութեամբ կա-
 տարուեցաւ: Հոն՝ իւրաքանչիւր կառու-
 ցում ժամանադարար հանրային շէքերը
 նախապէս ծրարուած իրենց ժամանաւոր
 տեղերին վրայ շինուեցան: Օրինակ՝
 Ամփիթատրոնը՝ քաղաքէն մեկուսացած
 շինուեցաւ ոտանին հարաւ - արեւելք
 անկիւնը, ժամանաւորներու բնակարան -
 ներէն անկառուած, Ֆորալի մեծ հրա-
 պարակ քաղաքին կերպին շրջուեցաւ,
 այլ՝ անոր տեղը որդուած՝ քաղաքին
 տափարակ եւ առկին արեւառ կողմը՝
 հարաւ-արեւմուտեան կողմ: Չուրա՛ն -
 սական եւ ուղղանկիւն փողոցներու ցանց
 մը՝ ըստ Վիտրուվիոսի կանոնին, ծածկեց
 ամբողջ քաղաքը: Փողոցներու դիմե-
 րը արեւոյ մը որդուած էին որ՝ հիւ -
 ռիսային հովը՝ ոչ մէկ փողոցի մէջ կը
 փչէր ուղղակի: Փողոցներու այս ցանցը
 կը կազմէր ճամբուներու հրապարակին
 (compita) ուրիշ կը մեկնէին երեք կամ
 չորս դիտար փողոցներ (trivia, quadri-
 via) որոնք կը համապատասխանէին
 Cardinesներուն եւ Decumanisներուն: Գըր-
 խաւոր փողոցները եղբուրած էին մայ -
 թիւով եւ շրջապատութեան զերիւթեան
 եւ տպաշինութեան համար հաստատուած
 էին, մէկ մայթին միւսը, որոշ տեղերու
 վրայ՝ ժամանաւոր անցքեր, ինչպէ՛ս աշ-
 ար կը տեսնեք մեր քաղաքներուն մէջ:
 Այս անցքերը կազմուած էին բազմա -
 կիւնի քարի մեծ կտորներէ, որոնք
 փողոցին մակերեսէն բիւ՝ թաւ բարձր
 կը մնային եւ հետեւակ փողովքներին՝
 մէկ մայթին միւսը անցքին կը դիրաց-
 նէին, կտրերու երբեքորմէն անվը -
 տանց:

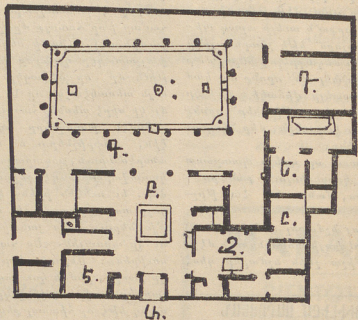
Վիտրուվիոսի ոտանաշինութեան ուրիշ
 յայտը օրինակներն ղեւ միջին այսօր
 ըման: Չուրիքերը մէջ՝ Լեւնա լեւնի
 կեդրէ՝ Նովոմ (Novodium) քաղաքի հին
 թոյնատար, առկն հիւսիսէն: Աւանթին
 (Avantium) որ՝ Հռոմէական շէկնութեան
 ժողովրդական խորհուրդի մարդկային
 ղեկավարութեան մէջ: Հաղիթ
 թէ՛ կը լիւնի 59ին (Ն.Ք.)՝ կրկնի խա-
 զերու ընթացքներուն տեղ ունեցած ծանր
 կիւնը: Ընթացքներուն եւ Նիւստրոպի -
 ներու միջին, ինչպէ՛ս այսօր ալ կը
 պատահի երբեմն Քիւմովորի մարդկային
 ընթացքին: Բայց՝ այս ասան՝ Ներքին
 քաղաքը արմատական միջոցով մը պա-
 ճեց Պոմպէան: Հոն՝ տասը տարուան
 համար՝ կրկնի խաղաղար արդիւնդանան:

Ինչ որ շատ ծանր պատիւի մեծ էր Պոմ-
 պէայի նման քաղաքը մը համար, ուր
 կրկնի խաղաղ եւ ներկայացումները կը
 զեղարանէին միւս թուր պրագմատիկ
 մեջ որ պարագան նոյնն էր Հռոմին
 Մէջ ալ եւ աւանարակ Հռոմէական կա-
 րեւոր քաղաքներուն մէջ: Չէ՞ որ փոք-
 րուրը կը պահանջէր հնայ եւ կրկնի
 նախորդ (Panem et Circenses), ինչպէ՛ս
 այսօր ալ փողովքները կը պահանջէ
 տիրապետի պետական օգնութիւն եւ շատ
 զուարճութիւններ:

Այս իրադարձութիւնէն զանի մը ասրի

ՊՈՄՊԷԱ

(79 - 1979)

ՊՈՄՊԷԱ ՏԻՆ ՎԵՐԹԻՐԻ ԵՍԱՍԿԱՆԻՐԸ --

- Ա. - Մուտք:
- Բ. - Մուտքի Սրահը, Արքիտոմ.
- Գ. - Սիւնապարզ Մեծ Սրահը, Բերքսիլ.
- Դ. - Հաշարսիւն, Թրիքլինիում.
- Ե. - Գանձեց Բաժինը.
- Զ. - Փոքր Արքիտոմ.
- Է. - Մուտք.
- Ը. - Խոհանոց:

Գրեց՝ Ս. ԶԵՎԱԼԻՐԻԻՆՍ

խնայ, 62ին (Ն.Ք.) քաղաքը եւ շրջա-
 կալը ցնցուեցան դրսուր երկուշար -
 մէջ եւ որ մեծ փառնէ հաղորդ քա -
 ղաքին: Բայց՝ տեսուորով մը ճար -
 տարաշինականով ծաղկած Պոմպէայ
 շուտով վերանորոգեց: Նորոգութեան
 եւ վերանորոգեցան ժամանակները եւ -
 նակարները, վիլլաները, տաճարները,
 յուսարանները եւ հանրային շէքերը,
 շատ առկն զոգեցին եւ բազմաթիւ, ու
 դրուար վերադառնալ շուտով՝ իր նախկին
 կուրքին: Պոմպէայի զեղանքով կը -
 կինքին տակ:

X

Հռոմէի տիրապետութիւնը Պոմպէայի
 վրայ ըստական հրոյի չէր, որպէսզ ան
 կատարեալապէս աղէկ էր անոր մշակու-
 թին եւ զեղարուեստական ըմբռնման -
 րուն վրայ, ժամանադարար շինարուես-
 տի մարզին մէջ:

Հոն՝ հակառակ Հռոմէական ոտու -
 նաշինութեան դրոյի չէր եւ փողոցները
 միջրինակ դիտարութեան, ճարտարա-
 պետական ձեւաւորումները կը իրկին
 մոտաւոր՝ Հռոմէական շինարարութեան,
 ժամանակէ մասնաւորներու բնակարան -
 ներու կառուցումներուն վրայ: Անոնք
 կը ներկայանէին նշանակալի ապրանքա-
 թիւններ: Հանդուածային եւ զինապա-
 շէքներու հակառակորդ կը տեսնուի
 որդուած քարի (opus quadratum), Նոյե -

րայի տուփէ եւ հրաբխային թիւնի քա-
 րէկ (opus incertum) հիւստած որոնք:
 Պոմպէայի ճարտարապետները շատ
 փարպեղեւեղեւ օգտագործած էին այս
 ապրանքային նիւսիքները եւ զրեթէ մէջ
 յայտնած էին քանազան քարերու փոփո-
 խակի դրոմածութեամբ՝ ստանալ հա -
 ճնիկ ճարտարապետական ժողովրդի,
 երկրաշարժական պատկերներ: Առաջ
 նոյնիսկ դրոմածային եւրոպայի տները եւ
 ինտերիւր վրայ՝ որմանակարները զգու-
 րապետութեան մը ծաղկեցան հոն:

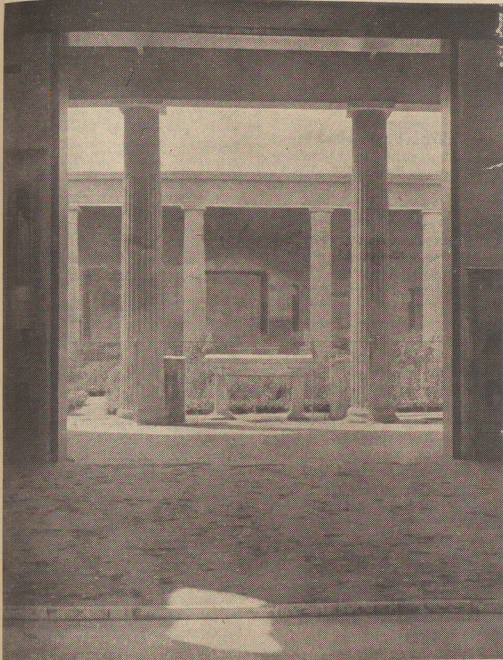
Ոչ ճարտար շինարարութեան ապրանքա -
 թիւնը նշանակալի էր, այլեւ շէքերու
 ճարտարապետական կազմակերպումը փո-
 փոխական էր՝ զանդուածներու դասա -
 տորով տեսակէտով:

Այս ապրանքային թիւնն է որ կը տալ
 Պոմպէայի ճարտարապետութեան ինք
 նախադրութիւնը եւ կը քանադատի հը-
 առիւթներն ունին, նոյնիսկ կաղնիով՝
 այս ինչ որ կը կոչեն այսօր՝ Պոմպէական
 ոճը:

Կատուցումներու ապրանքային ըմբռն կը
 պատկերացնէ քաղաքի յարաբերութիւն
 պատմութիւնը՝ քարերի, դրան, իր
 դրանքային մէջ հարկի տարիները ըն -
 թացքին, Ձ. դարէն (Ն.Ք.) մինչեւ 79
 (Ն.Ք.): Անոր ճարտարապետութիւնը
 կարելի է բաժնել հինգ դիտար շէք -
 րաներու: -

ՐՕՄՔԵԻ

(79 - 1979)

ՔԱՅԱ ՏԵԻ ՎԻՔՐԹԻԻ

Սիմազարդ Մեծ Սրահը՝ Արխիտեկն Տեմալում:

ա) Նախաամբիկան շրջան, Չ. - Ե. - արևելյան (Ե.Ք.) յառաջնություն կրա - քար (opus quadratum) զործածված: Բ) Առաջին Սամբիկան շրջան, Ե. - Ե. - արևելյան (Ե.Ք.) յառաջնություն կրա - քարի և շարքային նիւթերու զոր - անուրեւմած (opus quadratum et opus tessellatum): Գ) երկրորդ Սամբիկան շրջան, 200-300 (Ե.Ք.): Դ) Հռոմէական տիրապետութեան վերջէն շրջան, 80 (Ե.Ք.) - 14 (Ե.Ք.) - ար զործածուեցաւ օղակաւոր որմաքը (opus reticulatum et quasi-reticulatum): Ե) Հռոմէական կայսրական շրջան և Ե.Ք. (Ե.Ք.) - 14 (Ե.Ք.), յառաջնութեան աղիւթի և խառն նիւթերու (opus mixtum) զործա - ւածութեան: Սրահը՝ Պոնապեան ոճը, բարձր զուտ արտադրարարութեան մը չի ներկա - րացնիր, ինչպէս է՝ օրինակ՝ Հայկա - րանը: Հոն՝ ճարտարապետ խորու - րեան չի դնէ զործածուած նիւթերու - փէն ինչպէս նաեւ անոց զործածու - ածնա զիւրադուեալներն մէջ: Անոր համար չի բնի կարելոյն և ոչ աւ կամ նա չի - անուրեւմ: Ինչ որ բերն էր, աւոր զոր - անքը լայն ապաստարան: Պոնապե - ան ինչպէս ներքին կարգաւարարութեան մէջ, զարգացած մէկ տեղ կը դրաւ: Ար - քիւն է՝ Գ. Գարուն (Ե.Ք.), օրմանակարե - րու և գետիններու խառնարդ ծածկոյթի

զորմիւրները լայնօրէն և յաջող կեր - պով տարածուած էին: Բնագը տեղի վերքիւի յայտնարեւութիւնը, նոր շրջ - անի մը երեսն էր: Պոնապեան օրմ - անակարգութեան համար: Այս շինքին՝ սիւնադարձ արահիճ՝ Քրիստոսի (ճաշարան) օրմանակարգին, Քաղաք տէլ Մեմմիոսի թանաքանքին օրման - անքը, Էւքրի փախուստը, Քվարտիոն թիւրքը, Էլտորիկ շուրքի վրայ: Վերջ - ան տէլ Միսթերիէի խորհրդաւոր օրմ - անակարգները, Բնագը տէլ Սալլիսթրիոնի, Բնագը տէլ Ֆաուստի օրմանակարգները կը ներկայացնեն Պոնապեան ներքին փառաշահութեան զարգա - րանքի շինքները, որք ի յայտ կու - ցան: Հիշենք՝ Հռոմէական և երկր - անակ անքերու աղբեղութիւններ և մա - նաւան ժող զոյններու զործածութեան համարները: Որմանակարգերու ժամի ի վեր, հիմանքի յաջող զործածութիւններ կ'աւարտ - անին օրմերու զարգացմանը: Պոնապեան թանաքանքներու զարգա - րանքին մէկ ուրիշ մասն էր նաեւ խառ - նիւթերներու աւտո զործածութիւնը: Հոն՝ համառ թանաքանքներն մինչև մօծման - արտաճի Վիլլանոն, վար տուն մը որ յունկները իր խանութները: Պոնապե - ան խառնակարգներու զարգացման ժամ - անքինները գրեթէ անհաշուելի են: Երկ - րաշափական մէկեր, բուսական պատ - անքներ, օրորողական և ծովային տե -

սարաններ, ընտանի կենդանիներ, բու - րորը տախի և խանկար զարգացման մը: Սա Վիլլանոն շինքին խանկարը, մատարակներ կ'աւարտէ խանկարը կա - ւարտալ թէքիւր մը կը ներկայացնեն և հակառակ մեծ միջոցներ ծածկնան, անոնք անթերի դարձնեն: Սնանկար - ներքին օրման կը ներկայացնեն արեւել - ան թնթիք մը՝ հասանարար անոնք՝ Արեւմտադրիւթի վարդապետներու զործեր ըլլան: Աւելի վերջին ժամանակները, Պոնապեան շրջանին (69-79) թուական - ներուն (Յ.Ք.), խանկարը սուրյալատակ - ները փոխարինուեցան թաղմանը՝ հաղ - անալիս՝ մարմարներու կտորներու զրուստիւրներով (corpus sectile): Պոնապեան կ'անալիս փորձ Բորդիոնը մը ըլլալով, կ'անալ ևն շատ զեղարուես - անքներ և մանաւոր նախընտանք մը յոյց տուած են խանկարներու: Այս զարգացման գիւնը՝ կը զանազան միւս Հռոմէականներն:

×

62 թուականի (Յ.Ք.) երկրաշարժին 17 տարի վերջ, երբ սկսած էին Վէ - րիւր նկատել արդէս խաղաղ լուս մը, աշխիւրդ և անտառներով ծածկուած, ան՝ յանկար Վարթանը 79 թուականին (Յ.Ք.), Օրտոտո ամսուն և լեւան զա - րաքը կը ձեռնուր անալին օրտոտմով և և երկրի ծոցին դուրս կը նետէր՝ մոխիր, փոշի, բարձր կտորանքներ և շինքին լուսայի ժամանկներ, օրորե զոյն մէջ բարձրանալով և տարածուելով ա - րեւուն լոյսը կը խաւարէին և անգա - տալիս անմեղի մը նման՝ հոյճէ մըլ - ան՝ կը թափուէին թաղաքին վրայ, անիւրաքներին աղէն մը պատահալով: Պրիւսիս Կոստան՝ որ կը դնուէր թա - րաքին դուրս Միլեթոսի հրաւանդանին վրայ՝ Վիլլանոն մը մէջ, երկրաշարժը կը նկարագրէ՝ Տակիտոսի զրոյն նմանի կը մէջ:

Երբ՝ Վիլլանոն պայթումը աղէն մը ե - րու ժամանակներէն համար, ան՝ դնէ սա առաւելութիւն ունեցաւ որ՝ անիւթար պահպանած կ'աւարտէր իր ամբողջութեանը մէջ՝ պատմական մեծ արժէք ներկայացող ժողովական վա - յութիւն մը հռոմէական կենդանի և նուազ անոնք հռոմէական թաղաքի մը որ յանկար թաղաքան էր իր շինքներ, ընտանիքներով, անոնք զործածութեան խառն ընտանքներ, անոնք որ հոն բան մը կ'արտաւար կամ թաղաքան ըլլայ:

×

Պոնապեան իր հաստ պատանքներն մէջ մը - րան զարեւր, անոնք որ մէջ հետաքր - քորքի մանր երեքմի զոյնները: Երկրի՝ ժամանակակից Հռոմէականի անտարբեր մայրին: Հասանարար՝ 6-7 մ. հասանարար խառն մը պղտորներով խ - րիւր կարողութեան վեր նկատուել: Եւ մատուցուող պատանք ան՝ բանական է՝ Հռոմէական Կայսրութիւնը կործա - ւող թաղաքանները չէին որ պիտի հե - տալարեւէին թաղաքան թաղաքան մը ոչ ալ անոնքէն խելով՝ միջնադարեան թաղա - քանները, օրորե՝ արդէն գրեթէ կ'ան - ցիւրաւանքին թաղաքաններուն զաւակ և - ան՝ զոյններուն անոնք թաղաքաններ և թաղաքաններով թաղաքաններ:

Զ. Գարուն էր որ, թաղաքան կործա - ւանէին 1500 տարի վերջը, պատահալով՝ Երբ Մարտի հոկտեմբեր մէջ Երազմուսի ար - անքները կը պղտորէին՝ հարաւարական ծածկման զուտ պղտորանքներն մէջէն՝ թաղաքան արմատաւորութիւններ և պա - րակ օրմանակարգերով զարգացան:

Սակայն՝ իրական և կանոնաւոր պըր - արտաւարներ և պղտորանքներ 1748ին, Տարը ար Պուլպոնի իշխանա - րեան օրով: Քանի մը տարիներ վերջ՝ 1750-1753ին, Հէրիկիստի մէջ՝ Վիլ - յա Բիւրիւրի պղտորանքներ երեսն երեսն էին՝ պղտորեց հիւսնայի արմատներ և մատուցարներ: Անոնք մեծ հետաքր - քանքին յաւել թերած էին, թայց Հէր - իկիստի մէջ պղտորանքներ կ'աւարտա - ւանէին շատ մը անալիսներ խառնարանն - րու պատահալով: Արաւան՝ Հին Հէր - իկիստի մէջ վրայ հաստատուած էր նոր ընտանիքային կը Էրեթիստիս անուամբ, ո -

րը մինչև այսօր ալ կը մնայ և կը զըր - արաքանք պղտորանքներ, կարտահալ - րերու պատահալով: Միջնադար՝ Պոնապե - անքան էր ապա և հոն՝ անիւր գիւ - րին կ'անալ պղտորանքներ, օրորե շարու - նալուեցան և ընդարձակուեցան:

Ժ. Գարուն է որ այս պղտորանքներ սկսան անիւր արալ գործել: 1803ին 1832 երեսն հանուեցան Պոնապեան համար - յին շինքներու մօծմանանութիւնը և թա - րի մը մանաւորներու թանաքաններ: Սակայն՝ Կիսական գիւնի վրայ, մաս - նաւոր ծրագրի մը համաձայն և կա - նոնաւորալէս կատարուած պղտորանքներ սկսան 1890ին աղէն, ճիւղիւթիւր Ֆիւ - րէլիէի հոկտորութեան և անորներու թեան տակ:

Այս պղտորանքներ երեսն բերին, ֆո - րանք՝ 38 միւթեր վրայ 142 միւթեր, Ա - րաւարի թանաքը՝ թաղաքանան օրմ - անքանքան 150 թուականին (Ե.Ք.), Պապիլիոն, Բարոնը, Երիկի տունը, Անիւրիստը, թաղաքաններ, Քաղաք տէլ Բոքան, Լա Ֆուլլիոնիսմա՝ Քաղաք տէլ Բանան, Քաղաք տէլ Սալլիսթրիոն, որ նա - րաւարտութեան թանաքաններ մը նման է, Քաղաք տէլ Վերպալէ, Քաղաք տէլ Ա - րաւարի, Քաղաք տէլ Ֆաուստի, Քաղաք տէլ Վերպիլիս իր զեղարուեստական օրմա - նակարգներով, Քաղաք տէլի Անթիքիս - Լապիլիս, Քաղաք տէլի Սոցիէ տի Արիւթ - րոն, Լուրանքը որ թաղաքաններ թայ - նոցն էր, իր վրան թայ օրմանակարգն - րով, Քաղաք տէլ Մեմմիոն, Թերոս - լիոն տէլ Անիւթիսմա՝ որ թաղաքաններ ծա - րալ կ'արալ մըն էր, հոն՝ անիւր բան իր անոնք մայրան է՝ անալով, նոյնիսկ օր - անան առաւելութիւն զարմանք: Միւրա - մարտարարանը՝ որ հասանարար գիւն - րական միջնադար մըն էր, Աստիլի - Տուրն՝ որ 1952ին երեսն բերին, Վիլլա տէլ Ճուլիս Ֆիլիպիէ՝ վիս տէլի Ա - րաւարանքի վրայ, Վիս տէլ Մուլ - րալ գիւնեղանակներով, Վիլլա տէլ Տիւրիս, և նաւոր Վիլլա տէլ Միսթերիոն՝ որ 1909-1930ին երեսն հանուեցան: Այս շինքը մանաւոր ուղարկութեան արմա - նի էր հռոմէական իրաւանքան ծրա - կատարութիւնը ներկայացող ընդարձակ օրմանակարգով որ կը թաղէ՝ արաւա - րան աննալիսներ կից զանոնք մեծ արա - հին շար օրմեր: Այս օրմանակարգը կը ներկայացնէ Իրոնիական ծիսական - րութեան՝ իրաւանքանութեան (initiation) անալով շարը: Ան իր տայ անալանե - լի նման մը նախնայ նկարչութեան ար - անքներ: Հասանարար՝ Կամանիկի վարդապետ մը զործեր ըլլայ:

Իրոնիական խորհրդաւոր ծիսակա - տարութիւնը՝ Կամանիկի մասն Հիւլիս - ներու կողմէ և շատ շուտ տարածա - ցաւ մինչև Հռոմէական և Հարաւային Ի - ստանլոյ մէջ, հակառակ՝ Հռոմիկի ծրա - կարին շատ մանր արդիւթիւն: Այս պա - րահալով ալ կը կարեն թէ վիլլա տէլ Կամանիկի ըլլայ՝ Իրոնիական ծիս - անքի մը ընտանիքան և կամ անալ մը վանք նոյն ծրայ:

Խորհրդաւորութիւնը Վիլլան իր Իրոնիա - կան մեծ օրմանակարգով, մեծ օրմա - կը, զանազան մանաւոր արտաւանքան հա - մարտութիւնով, վալիսիս թաղաքան - անքը, հոյստանալանք իր մանաւոր թանաքաններով, թաղաքաններ, Արա - ւարտիւր, անալարը մեծ արաւորէ կու - տայ խաղաքան մինչև իր շինքանքներն մէջ, կործանած թաղաքան զանազան տե -

Այս Վիլլանի մէջ, Կամանիկի ե - րեսն բերին՝ զանալ հետաքրարաւած՝ թաղաքանի զոյններ. մարմիններ, ի մէջ յայտ երկու օրմանակարգներ. մարմին - ները, օրորե աշխատանք. վրայ էին երբ աղիւր յանկար ինչն զայն ըլլաւ:

Վերջին իշխան՝ Իրաւանքանը չէ - րի մանաւորանքութեան օրման վրայ և - անիւր ծածկարանք թէն. հետաքրարաւ - անքը ըլլալ արտաւանք անալանքներ, թաղաքան, Բերթիստ ասանակարգէն զուր: Տալանի այսօր՝ Պոնապեան պղտոր - ներ անալանքներ թաղաքան ին յա - ւանարան, անոնք կը շարունակուին միւս նոր թաղաքաններ և Վիլլանք յայտնարելով:

(Ծար. Ա. էջ 55)

Երբ քննադատը կը կարգայ Գ. Յովհաննէսի, Յ. Գրիգորեանի, Զ. Կոչոբեանի, Ա. Մարտիրոսեանի, Ա. Յարութեանի գործերը, երբ փորձէ թաղալայով անցնալ այն կայսերը, որով այդ ա — նունեներով եկող չկերը ծառէն ու հետոս չէ, դեղապահման առաջադի զորաներով կը կարգին դրական աւանդութեան և արժեքահամարութեան: Անցնան հետաքրքրական կայսերէ մէջն է օրինակ զայդեկեկանքն երբ արդ քանատանը — ծառն արտադրութեան, որ ուրիշ թան չէ, կէքն ոչ ընդունում ծառներու հասկայի: Ասով անիկա կը հաստատէ իր արտադրութիւնը թայց երբ գէշ էր երկնայ կամը ծառիկն: Հասկայի էր թէ ին — չի՞, վերջնակէ իրողներու ծառ զրա — նաստեղծական քանակէն յաճախ կ'առնէ քանատեղծութեան տեղը: Են որով հետեւ ընդունում ծառիները իրենց արտադրութեան առանձնապէս են, հա — կատարել կը կարգին կը մնայ սառ — ծառայից, կը դառնայ դրականը: Կը զանազանէ էքիվները, հետեւադները: Զիտ կարծիք որ քանատեղծական ըր — տառըքութեան — ահաւորի ծորը լը — դաջք մը, որքներու կարգին — ծառը — ծառայութիւնը եղած է այս հատորին մէջ, ինչպէս կ'առաջարկուի: Ոչ առ — տարանական և ոչ անարանական — կա — ուղարկել դեղապահութիւնը իսկ զան վեր — յառնալու հարապոյցին: «ԲԱՌԻ ՍԱՀ — ՄԱՆՆԻՐԻՔ» կը մնայ փորձառական և իրեն այդ՝ երբ որոշ մասերուն մէջ մի — այն ծրարային զիբը մէջ Աստ նաեւ այն ինչ որ զայն եր փրէ՛ յոյնեցող ճշմարտութիւններն:

Գ. ՊՐԵՏԵՆԸ

(1) «ԵՐԱՅԱՆԻԻ, ԿՈՐՍՏԻ ԵՒ ՈՐՈՒՄԱՆ ԶՆԱՆՊԱՐԶՆԵՐԻՆ» կոչուած գրու — քիւնը հատորին ամենք երկար յորտաւ — ներէն մէջն է, առ թուրքիսն կ'որտաւ — գրծէ Շուշանմանի ընդմէջն քիսմասիկա — տային սերունդն քանիցոր: Հակասալ իր մտադրանքներուն վրա գեղարվանքն այդ էջերը բնադրապիս ամենքն հետա — կայեցալ վերջնաւոր կը կազմն են ա — ուսին վերջը քիսմասիկա վեպի համա — տարին ամենքն:

(2) Անա ինչ կ'ըսէ ԽՐԻՍՏՈՐԻՈՒԹԻԱՆ ԿԻՐՈՒ ՄԱՆԻՔԻ ՇՈՒՐԻՔԻ մասն ուրիշ բնադրալ մը: «Երբայց քանդիպալն ի — լոնք գայցնի տալոյ երկրորդ խոնքը վերայիշխան յաղաքողն հալաքու — քիւնն է, որի ներկայացուցիչները իրենց գրական մտանքն սկսեցին լուռն քանա — վէնքով ու մի գարնանիկ յանգնու — քիստք արշալոյցով: Հիշիկնում արտ — ներ գրաւորք՝ առանց գրական արտա — քանքի: Սրանք մեղանում դարձան շե — քաղական աւանգարդութիւն ծախար — իսնի մտքողը շահակները, ծխոն — ցին յանգը, գլխատարներն ու կէտաւ — ուղարկն ընանքը, սակի՛րք քաղաւ — քիւնը զարշարեց մարքանտիլական բը — նարեղագործեան տարածքն արքայով ու սակայն նորից հաստատուին ոչինչ չու — մեին:» («Յովհաննէսի Գրականութիւն», քիւ 9, 1979, էջ 120): Անիկա միջոց տանք մոնդը մեր է մեր մտանքով յառակ ու — նանում և անհաղէ, անապաղայոյ ու իտաւարան «բնադրաւորքներն»:

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍԻ ՎՐԱՅ

Բնութիւն, զեղեցիկն ու երազն զի — մարին: Հարցալական՝ առանց լաւի, քանատեղծութիւն՝ արտափար նախ — լումն, երաշխութիւն՝ տեսողական վա — յելիք: Վրայ կ'արձագանցեն դարձա — նային դալայները յուսանելիկ թռչնիկ — ներու, շերթին կող աշման հալող պեր — ճանքին: Խոյտուն ընդերքիլ թափնե — րէն թաղաման, կը ժայթքէ կնաւը բու — տական, Բնաւկարտա առ Աստուած: Ներդաշնակութիւն՝ թողմանկրտութիւն, նմանելիկն իրեղահարցը երեւոյթ — ներու, երեւ տեղեկները անտարին՝ չեն նմանիլ իրարոյ: Չեն տարբերը կըրէ — նալիկներէ, որ ստեղծապար երազն — ներքու իրքութեան, դառնայ մայրէ գի — շեցիկն, արքեպիւթեան մէջ ներշնչութիւն:

Ի մի կը ձուլան նկարչին ու քանա — տեղծը, մարտիրոսն մէջ արդարոյ ու կը մտադրան անոնց թաղամոյլ փա — դանդին ներշնչութիւնը լիարուսն ու ա — լալան, որ քննով յաղեցնեն սիրուն քի — լինը զեղեցիկի ծարսին:

Վերահաւը նկարչիներու քանակին, կ'ուզանք ընդունի քանակաւորութիւնը պատ — ճառ կ'ըլլայ, որ ուրիշներ նկարչի դառ — նան: Լայ կա և բակ, թէ անոնք — զործութիւններն անոր հրաշակին, ցոյց կ'ու տան նախերկաններուն ճամբան՝ ուր — ինչ պէտք է անցնին, որպէսզի նկարչու — թեան վրայ զարգարներն ունենան ա — լալի՝ զարգարներն ունենան նկարչի, Նշարուրէն բակիցը ձեռքն մէջ բակու, ու հանդին տեսողապատիւն հաճախ — զեղեն կապարկաւորին մտանդալ մի — յին մէջ իրենց:

Բնութիւն. կոչուրի առատարուն ընծայարան, երեւոյթ չեն միայն, այլ նաեւ իմաստ տարբերակ: Բանաստեղծն ու նկարիչը զեղեն կը ստանան իրենց կու — շարունակ համապատասխան ներշնչութիւն: Միեւնորջի մը թարակ ծուրը վերադաշնակ, կամ կտորը զեղեցական մէկ տեսակի, ամալի դաշակ մը մէջ յայտնուած, կը իրթնացնեն դաշակութիւնը քանատեղ — ծին:

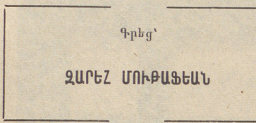
Որտեղներ զեղեցիկն, աշակերտներն ուսանաւանքն, զեղի յառած են աշերի իրենց իտական, իւրաքանչիւրը իր կանոնուածքին յատուկ ծառայումով, զի — նապոյտ օժտումն՝ տեսնելու, աւտուրը — զիտ ընդունի: «Ենթէ դառնի մէկ հոգի հա — ռիւրին մէջ որ դիտումը մտանդ, մէկ հո — գի չի գործող հաղթերն մէջ որ դիտ — նայ տեսնի (Որքեղն): Նային ու դիտել — յանդիս լակ չէ: Երբ ստանձնաւորու — լին աշերի վերլուծական ընդունում — թեան՝ տեսնել է միայն, որ կը պարու — նակէ հրճուողը աշերի, նման երաշա — կին, որ կը պարունակէ մասնումը ծը — նուրից:

Իրադաշնակութիւն կը խորհրդապատա —

լիւն: Երեւոյթապէս հակադի իրարու, միացած են հոգի ընդադարութեան մէջ Որքեղն: Դաշնակութիւն են անոնք ա — լալի՝ զան ներդաշնակութիւն համար — րութեան:

«Պէտք է հետեւիլ բնութեան՝ առանց զայն տեսնելու» մտածումը արդի նը — կարիշներուն, հակասութիւնն է Պարսի տեսութեան, քրտութիւն՝ առաւել ծարր, հաստար է արտեսութիւն:

«Արտեսարի զեղեցիկը կը ծնի բնու — թեան զեղեցիկէն» (Բանթ): «Էկն ձեւա — կարիքը, որոնք չեն աղծուած ընտանի երեւոյթներէն, սպիլ են» (Ջոյս): «Զը —

կայ թա՛ն որ բնութեան մէջ, որ արտես — արն մէջ ըլլայ» (Հէլիք): Որքան հա — կատակն համարուողներն բնութեան ու արտեսարի վրայ Պատանէն, Պատան — կարթին, Տիարուրէն արդի արտեսա — արտեսները: Մտածումն զատուութիւնը հարաւորացող իմացական համար ըս — ւումն էր թուի: Անգարան, դաւարք արե — ինչ տակի դաւարէ է դարուի ցարդար — քը զնաւատամալա Լապտիւրէն: Անու — նը, երաշխումը դաշակում, լուս կա և բակ, երաշխումը խաղերն, երկրէ, որ կը մարք վերջալորէ մը պէս, պիւ — ճաղից, տակի մայրէ ունի, զան դա — րուրը ծաղիկն:

Պատուր կ'առի շարժումը որ զիտը կը տեղափոխէ: «Որքան տխուր դիտի ըլլայիք, կէքն Բնութիւնը անշարժութեան մէջ քարայրէ երեւոյթ մը ըլլալ» կը պատասխանէ իրեն շարժումին լա — նաստեղծը՝ Տիլալ:

Ինչ որ արտեսական է բնութեան մէջ, սպիլ է: Ինչ որ արտեսական է ար — ուտանին մէջ զեղեցիկն է: Հարաւոր փա — դիւր ծաղկալանալոր, կը յաղարկան ըր թաղալորներ: Երբ հաստատուր թէ արտեսական են անոնք, կը կը — արքեցնեմ մեր հայրոցն:

Առանց ունի նկարուած կտորն վրայ կ'ու շարժի արտեսաւ: Բնութիւնը լի — դա մըն է, որ պէտք է թաղալանուր ար — ուտար լիւրին մէջ, որպէսզի զեղեցիկը զգենա անմասնակի արարք:

Յնարք է աշունը այս, Լայիւ է, ինչպէս երբքէ, Են այնքան սպող է նա, Սօտ եկէ՛ք, եկէ՛ք երգեմք,

Են դա էլ երբ մեծամաս, Են դա էլ երբ դառնա մծր, Այս աշման մարին երկար կը խորեւս ցնոքը երգի:

Որ եկալ այնպէս հանգիստ, Այնպէս լուրք ու ընկան, Որ այնպէս դարս չի գալիս եւ լուսնն ինքն անգամ:

Յնարք է աշունը այս, Տիարաքան մաւրդ մի թիւ: Մի աղբիլ շէկ մաղբալ նրինով անկա թիւին:

ԱՐԱ ԹԱԳԵԻՍՏԵՆԸ

Միջակութիւնը արտեսապէս, պա — րապարանն է յաւանդութեան, կը նմանի խնկին, որ ինքիւրին հեւ քարքարանի կը խոր այն համարումով թէ կրնայ աղ — զիլ որքներու վրայ:

Տեսարան և քննադատ, շատ զի տա — րութիւնին ունին տեսակներ: Մէկը կը քանապար, միւրը կը դառն: Առաջիկա կապուած է ընդհանրականի, երկրորդը դարձին: Ոչ մէկը այնքան վառաւ է իր տեսակներ ուղարկանութեան, որքան ժամանակը, որ պատմութեան կը շա — րալը արեւորելով և արեւելիկով:

Երբ կը կարծուր թէ Օսման չի մըն է, կը լաղադարուր հակադարն հեւ: Հաստատուրին կողք թէ Մաք Երեւոյթն է, դրեւեղալ որ պատասխան հայտնուի: Խոսիլոր դարու քննադատութիւնը ան — իրնայ ծաղիկն ու ծաղիկը լուս կոկ և մանասալով Սկանն Նկարչութեան այս ա — տալեաները համարուն պարսեպներն են մեր դարու քննադատութիւն:

Մեքեն տեղ մը, նորին է արժէք նը — կարգապար, առիկ տեղին՝ տարադար — իւրիւր: Միմարքէ դարձ մը անմասն — թիւ կը տարադարան անտարքէ կը ձեկ արտեսականը: «Երկարքէ տարա — դարիւրին մը միջակ դարձի ռակ դըր — ուս, պայանիւր կը պատանուէ հեւա — կըցարին»: Դատուր, ուրեմն, չի՛ կրնար քանապակ ըլլալ, պակսուրն համար ի — լին համալիլ լիարուսն: Շատ անգամ քաղաքական կը դառնանք, խաւա — փելու համար զիտին համապակ մի — դառնուէն: Կառակով կ'ընտել, ինչ որ չեք ուրիշ լակ լիւրթեանը, պատա — ճալիւններէ թիւարուսն, չիլորուսն — լու համար դիւրադաւանութիւն:

Կրնան թէ նալական օրքները հա — մարադալային են: Ունի՛ք նալար օրքէ — րէն: Ուրեմն են. նալային օրքերը ամեն մարդ ինչ կը սուղե՛կ իր նախարան — թիւններով: Անքան օրքեր կայ նալակի, որքան մարդ:

Ինչ որ կարգապա մը յաղարկուր, թեան մը պատանուրէն ընտելն չեք կրնար կարգալ տարու նալ խա — լու: Անիկ ինչ կը փոխուր ու կ'անգնի: Յատկանակ է միայն այն՝ որ դար — իւս չունի:

Ձեռ ուրիշ լակ, կէք թալիւրէնը յա — անգնութիւնն է միւր, ինչ կրնալ յայտարար նկատուի չընտելու համար: Բարեւոյթումը որքան է անորանի, կը յայտնուի կը նորաթեան հետաքրքրու — թեան, կը նմանի օրտան զեղեցիկ — ընտելութիւն կ'անցիլ պատմութեան:

Արտեսար ծառն կըր կը խաւիկ, զա — նաղապար միայն է զեղեցիկը սպեկն: Բնութեան վրայ խաւուած ամեն, զանց կ'առնուր ամեն պատարուած անոր հա — մար, որ բնութեան մէջ ամեն ինչ երե — լուցիլ պայտանութիւն է հրաշակիւրէ զաւանդութեան: «Եկիւ մը համար աղ — զիկ նկատուած, կրնայ Տարալորէ թը — զի ուրիշ մը աշերն» (Որքեղն): Եր — նալիկներ չընդունիլ թալային կարգ — արուանքը, որ կ'ընդունի արտեսար, ստեղծադարձութեան իրր նալապայտին: Արտեսարի զեղեցիկը, կարիւրութիւնն — լուրն ապա փթնումն է անդատանութիւն մէջ արտէ քարին: Ձի յանձնուր անկալի հոմանուն չի մը պէս ինքնակն: Կը փր — տուր իրրի, վերադաշնակ դառն:

«Տեղիւր չի՛ կրնար տեղ դանկ արտե — տին մէջ» պիտի շարժի կէտիք, կէք նալապալ ըլլալ կոչալ: Տեղիւր անաղ — դալակի զեղեցիկութիւն կը դառնայ երբ հանձնարել զիտին մը մեկնապատեան երկարութիւն: Դեմքը չի վերադաշնակ դի — մանկուր, կէք արտեսար շարժարտա — նայ անոր վրայ: Բնութիւնը մայրէ կը ստանայ, երբ արտեսարն ընծայած մի — ղեցները պնդադարուր: Արտեսարն աղբիլ է միայն, որ կը մնայ մի՛շտ աղ — զիլ:

Տեսողական կոչուրին ընծայարն «Արտես» անունով միտաւած, շարժի Երեւոյթիկ վերլուծանքներու առճա — նումին: Ապա ու անհաստատան արա — յայտութիւնը արդի գործունեան թեան, շուտ հայտնու կը պատանիլ զնաղեցն (Վարկի):

Երբի պէս, երբի պէս անիրական, Են աղ գնում իմ աշուր է պատկերը չինք, Երբի պէս, Են երբական լուսի մնամ, Գն հայեցմը շրջում է միշտ:

Ու անշարք են Բն շարքերը յամադարն, Սիւրալ երբքէ, երբքէ իմ դէմ չեն չեն քացի, չաղիլ անշուշտ գաղաւթի ունի իմ հոգալ հետ, Բայց ինչու՞ է հոգալ միշտ լուս ու մտացն:

Երբի պէս, երբի պէս անիրական, Են աղ գնում յայտնում են ու նկարում Են են գրչի, միշտ կարտով մի դիւրական Գնք աշերիս մէջ են քանալ մ:

Թիլիւր երբքէ մը վրտ չունիս հետաւալու Ու կը մնա երբի պէս յանքերով, Սիւրալ երբքէ, երբքէ իմ դէմ չեն քացի, Զեւ քանիւր, որ ուրիշն էլ քացի իմ դէմ:

Երկար տարիներու պատմութիւն ունէյալ եւ հռոմեակոյ ճարտարապետներէ արեւելաօսթիւն եւ փոխադարձ ճամազործակցութիւնը: Խոտնոցի ճարտարապետներ աշխարհ եւ Արտաշատ եւ լատարաւորու եւ Ազատի ջրմարմնէ, քաղաքի եւ խորը քիւիզներ լարակալն յախտիմային եւ ալ կառոյցներն ճարտարապետական ձեւաւորումներէն: Հիւրքար աշխարհ եւ նաեւ ինք Կիւրազ եւ Արեւադարձ պիտոններն վայրերէ:

Զ Ր Ո Յ Ց

ՀԱՅՐ ՆԵՐՍԵՍ ՏԵՐ - ՆԵՐՍԵՍԱՆԻ

Հ Ե Տ

Կ. ՓՈԼՍԱՅԱՆ

Ա.

Երկու տարի առաջ, Հայր Ներսեսի հետ ունեցած իմ առաջին հանդիպումս՝ բառ մը եկած էր գրչու ծայրը — քաղցրա-րոյն:

Այսօր, իմ նոր հանդիպումներից հետք, համարեւեկայ թէ գործածել էր այն միակ նմանակը, որ ամբողջովին եւ ճշգրտորեն կը ընդրուէր վեհաօրհնան այս գիտելիք վարդապետը, միակը, որ կը վայելէր անոր:

Արդարեւ, Հայր Ներսէսէն քաղցրութիւն կը ծորէ: Գիտեա՞նք որ Ե. Վերադէմ, որ միջոցիկ եկած եւս սեւս ու ճերմակը, հակառակ անոր որ ան քանի մը տարի ունի տակալին վախճանը թեւա-կրկնուի համար: Այլ քաղցրութիւն կը կուգայ իր ամբողջ անձին, ձայնին, շար-ժուակներին, աճէնէն աւելի իր ժպիտին: Հաւասար ժպիտ կը չէ անոր ունեցածը, զոր յաճախ կը նշմարենք ամէն դէպքի վրայ, անոր աչքերու մէջ, երբ անոնց տերերը ուրախ եւս, աւելի ճիշդ գո՛ն ուրախ կ'ուզեն երեկոյ: Հայր Ներսէսի ժպիտը հաւասար ժպիտ որ չէ, պարտ-պալանալ չէ, ապարդիւն չէ: Ան ար-տաշայտութիւնն է ներքին իրական ու-րախութեան մը, ներքին խորունկ դո-ւնեւանութեան մը, երբեմնութեան մը: Այլ ժպիտը ամբողջ մըր անպակաս է իր գէժեմը, ինչ որ նշմարէ մասին այ խառն որո՞ն հետ այ խառն: Ինչի՞ք նշմարէ կը թուի որ ան կը ժպտի նշմարելի իր բու-նին մէջ: Ար՞. արդեօք, երբ հոգեւոր երբայրներն են, իր բարեկամներուն. դուռն ինչի՞ք նաեւ հրեշտակներուն:

Կրկնուած է յաճախ թէ մարդս որ-քան զարգանայ, որքան քաղցրանայ աշխարհ իրեն համեալ կը դառնայ: Այս որակումը գնալովորեն կը պատշաճի Հայր Ներսէսին: Հերթահարցը, բարի, համեալ, հակառակ իր լայնատիր զոր — զայտօնին: Քաղցրանալու դարձումը եւ աշ-խարհաբար, քաղցրանալու հին յուշերն էլ, լատիներէն, ֆրանսերէն ու իտա-լերէնի: Հմուտ երաժշտութեան եւ շատ մը ուրիշ բաներու այ հաւասարաց, զորս եւ կ'անպակասուի:

Հայր Ներսէսի հետ մեր այս համեալու ծանոթանումն էր ծով, ժամանակն է կար-ծեմ սեւեռու մեր ք գրայց քին:

— Մերի՛կ Հայր Ներսէս, անցիկ օր լալի՞ր թէ՛ Բահմանի գլուխէ կէ:

— Զաւակ եւ թուռ:

— Թո՛ւն այ, կ'ուզե՞մ պատմել ձեր մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը:

— Մերի՛կ: Առաջին աշխարհամարտի նախաբանին հայրս դասած է Պերլին, ԹՀԿՈՒՄԻՆ ուսուցիչը: 1915ին լուսնի-նուած պատերազմը յայտարարութեամբ: Զորավարէ՛ն ներթափանց է եւ կուսած զերմանալու քաղցրութիւն մէջ: Հնդգէ՛հակ բարձրացած սպայութեան աստիճանին: Գերմանական պատուիրակութեան կող — մէ, այ ինքրեւ Քարգանտի մաս կարգած է ք Պերս — իկրպոնի՞ք: Գաշապգրի սուտ-բազորութեան:

Պատերազմն ետք, բաւական ստինն մնացած է Գերմանիան, ձեռնարկած ա-ռեւտրական օրովի մը: Ամուսնացած է, ծնած եւ եւ: Դերթաւորութեան ունեցած իր կորստիներն մարդս:

— Ճիշդ ո՞ր քաղաքին մնում էէ:

— 1920ի Նոյեմբեր 16ին: Հայրս ձգած է Գերմանիան եւ հա-տարածու Ռուսիան: Ես իմ ամբողջ մանկութիւնս անցուցած եմ Պուրշէ՛ն մէջ: Ապստամբան ենք մեն շորս տունը եւ տարիներ ապրած հետը: Մեն չայր

քանա՞նայ կը, ձեռնադրուած հոգեւոր Երեմիականներ Սրբազանք: Ան տարիներ պաշտօնավարած է Առաջագոր, Իմրիք, Օլանդեր...:

— Անարմի՞ր ծննդավայրը...:

— Այո՛, յետոյ Թուրքիան ձգած եւ հաստատուած է Ռուսիան: Պաշտօնա-վարած է Սաւալա, Ռուսմանիոյ հիւ — սիւր: Այս փոխադրուած Պուրշէ՛ն, ուր 10 — 15 տարի ապրեցէ՛ք եղած ու փա-նձանք ընտանի մահով, ուժեղամեակ, 1942ին:

Մինչ այս մինչ այն, հայրս այ քա-նայ ձեռնադրուած է: Զարգացած ժարդ էր եւ իր զատարարութիւնը ստացած էր, 1910 թուականներին: Ես յա — նախ եւմ Պուրշէ՛ն աղջկային վարժա-րան, շորս տարի, մանկապարտեզ եւ նախակրթարանի ստանի կարգերը:

— Ուր կարծեմ ուսուցիչ ունեցած էէ վաղցին վեհաօրհնաը:

— Այո, Առեւանք Հայոց ապագայ Կո-րթիկից, տակալին երկրատարը հա-մայադարձական ուսուցիչ՝ մեկը կը դա-տարանգրդէ կարծեմ ուսումներէն: Կուտար նաեւ ժարդալէ կուտար: Եւ մենք ու-րախ էինք իրեն նման համարելիք ու-սուցիչ իր սեւեռակը: Պուրշէ՛ն ետք, երկու տարի այ յաճախ եմ Սոփիայի Մեթոդիան ձեռնարկը, 1931—1933:

— Ուրեմն փոխարարու էի՞ Պուլիս-րիա՞ն:

— Ո՛չ, ես տանածին դասած է եւ, ըն-տանիկ մէկը մնացած է Պուրշէ՛ն:

— Ի՞նչպէս ցացի՞ վեհաօրհնի, ո՞վ թե-լալցիք, ո՞վ պատմաւ եղաւ:

— 1933ին Հայր Մկրտի Պատրիարքի հետ հանդիպում էր իրեն արդիւն, կոչումի՞ք դադարաբոր ծնու մէկը եւ ծնողը-նեղուս հաւանութեանը զիս զրկեցին Ս. Լազար: 1933ի վերջերն էր եւ ես հաջի 13 տարեկան:

— Իսկ Ձեր հա՛յրը:

— Մերի տարիներ պաշտօնավարեց Բոստանայ, Երեւոյ Համալսարանի Պատեհարմը բնիկացիք: Անից փերլ ու փախճանքը, ընտանի մահով:

— Ուրեմն տեսաւ ձեր վարդապետ ըլ-լալը:

— Ասա՛ղ, ո՛չ, այլ ջրնանին շատ դժ-ուար էր իտակալէն դուրս ելլել: Զալա-քական եւ այլ պատճառներով: Երբ կու-րիկ եկաւ Ռուսմանի կըրպա 1905ին, հայրս վախճանած էր արդէն:

— Հայր Մ. Պատրիարքինմ ըսցի, ո՞վ մանցած էէ Ռուսմանի, կ'ներայրեմ գտն: Ց. Ճ. Մըրանին:

— Հայր Պատրիարքն, ըրի արդէն, շատ մտա՛նք, մահալիքներէ: Մեր տան ժա-րմներէն էր, ամէն օր զրկել մեր ուու-ր: Կարծեմ թերթ մըն այ կը հրատարա-կէր՝ Երկրիք: Մերեւելին ծանոթանա-ծ եմ ասիկ եւս: 1905ին իր տանին ան-գամ կըցայ ուրպա Ռուսմանի, Սերու-նի միմեկը մը: Ի. Էլիմանի, Ե. Զիւ — դարձին թիայն հանդիպեցայ իրեն: Միւ տարու փերճարկի իր սեւեռակ, զոր ք հարձարս ք կը կուրէր: Երկարօրէն ետ-նեցած աղային եւ դպական հարցերու մասին: Իր Եզնարանին մէջ չաւաքած էր մեն թիւով գիրքեր, թերթերու հա-ւաքանքներ, ձեռագիրներ: Իր մահէն ետք լսեցի թէ կառավարութիւնը դրամս կամ դնած է զանոնք:

— վերադառնամ ձեզի, սիրելի Հայր Ներսէս: Քանի՞ տարի տանամ էէ վե-հաօրհնի եւ այլալը, եւ արա՞մ եղած եմ ձեր առաջիկները:

— Կանք կամ եմ 1933ի Հոկտեմբերին, ինչպէս ըրի: Աշխարհական ջրնան տե-ւած է մինչեւ 1940, որքեմն երբէ՛ք տարի: Իրեն ուսուցիչ ունեցած եմ Հ. Երկա Փէշկիսեր եւ Հ. Կարգան Հաջուրի: Վախճանած էր արդէն Հ. Արեւն Դա — ղիկանք իմ վեհաօրհն հանգիստ: Զայն էր ձանձկան ի հարկէ իր դրած յալ — տաններով:

— Ո՞ր քաղաքին վարդապետ ձեռնա-դրուեցա՞մ:

— 1940ին ՄիտրանուՍեան անհամա — դրուած եւ եւ կատարած ուրախ: Անից յետոյ խորի մէջ բրած եմ համալ-սարանական ուսումն, խմատախորթիւն եւ Առուտադարձութիւն, մինչեւ 1947: 1946ին, ուսմանը վերջին տարին ձեւ — արեւուցած, սկիզբը արեւայ, տարիներ կուտ այ, ինչպէս սովորութիւն է դա — րեկէ ի վեր, Արարչապետ իմի՞ք այ տուտ վարդապետական տարիներ:

— Անից յետոյ ի՞նչ ըրի՞ք, բնական է ուսուցչութիւն:

— Այո՛, վաճաքն մէջ, նմանողն Մու-րատ Ռաֆայէլեան: Երկու տարեկան ե-գած եմ օգնական — իմրապրէր Բազմա-վէյի, որուն խորագրականն էր Հ. Մերալ ձեռնակալ:

— Միջանկեպ հարցում մը ունեմ քաղ-մալէպի անուս մասին թարգ ղու՛ք նախ շարունակեցէ՛ք, ի՞նչ դասուցած էէ:

— Լա՛ւ, դասուսնից եմ աշխարհա — լար Հայերն Լեւոյ, Գրաբար: Նաեւ: խորեւէն, յունարէն եւ երմա՞նա — թիւն:

— Երաժշտութիւ՞նը...

— Այո՛, շատ կը սիրեմ: Մուրատ Ռա-փայէլեանի մէջ դասուսնից եմ դըր-խարապակ խմատախորթիւնն պատ — մուրին: Հիմա, միջանկեպ հարցումդ, սիրելի Կարօ:

— Ո՞վ էիմնմ է քաղաքավայր, ո՞ր քաղաքին եւ ինչպէ՞ տուած էէ այն ա-նունը ձեր փրայտութեան պաշտօն — քերթիք: Այս անուս կ'նմանայրիք ինչ կը հասկնայիք քաղաքի՞ք:

— Գաղաքավայր հիմա եւ Հ. Այ — վաղուցիք եւ Արեւան, 1843ին:

— Առաջինը ազգականական կալ ունի՞ աշխարհաճալ ճանալարիքի՞ն հետ:

— Անոր հարապատ երբայրն է:

— Ձի՛ք փետր. կեցցին՞ երկուսն այ: Հապա քաղաքավայրը...

— Բազմալէյ բար կայ մեր ինչպ — րանուսներէ: Ճիշդութեանը քաղ-քին մէջ հաւասարակ կը նշմարէր թէ ամէն տեսակ նիւթ պիտի ջուլայիք իրենց թերթի: Զուտ արտադրական պիտի չըլ-լար ան, այլ արդարեւ հրատարակ — թիւն մը: Հնո պիտի երեւնային պատ-մութեանը, յատկանշութեան, օգտա-բար փոխիլներ, հանդէսի, եւայլ, ե-տային... Այսերն միմիկ դասավայրի յատուկ թերթ մը: 1843ին ի վեր մեր պաշտօնավարէրն ունեցած է վերեւիք եւ վաղուցիք ժամանակագրականներ:

— քաղաքավայր բարը քաղցրանիլին է. անպիս քաղցած յայն ոչ սիւստ... Անգամ մը համար գտն պիտի ուզիք փոխել այն անունը եւ մեն քերտաւարի կ'նմանի՞մ ու գործին խորիւստը երկու փոխապ հաստորեւրում կ'այ քաղ — մալէյք փոխարինել քիչեղապարկալ — ուլ: Արդարեւ, ինչպէս քրած էր ուրիշ յօդաւանք մը մէջ, Միքիթարի կ'նմանի եր-թալայի վրէ մը, ինչպէս էր Ս. Մերալը Մարտիքը 13 դարի տուալ:

— Շնորհակալ եմ, սիրելի Կարօ, Մը-րիթար Արարչոյ հանդէպ ունեցած ին-չպարկի համար: Գեղեցիկացիք դա — հաստան է, զոր երբայր ընել այս իտակայն մեն, շատ մեն Հայուն համար:

ՀՈՒՆԿԱՐԻՈՒ

Արեւելեան եւրոպայի
Զուլիցիւրիա՛ն

Հունգարիա որճարանի որճապըր — ուսուցիչով հարուստ ձեռնարկն ամալ ա-րական կը մտայ միտաւոր — եղե՛ք կը-սեր շուրք: Մերճարան, որ երբեմն Առա-տրեւհուպար կայարութեան խորքը — դանձանքներն մէկը կը նկատուի, ըն-կերկարական աշխարհի նոր քաղցե՛ն — ներսն հաւաքածալէն է: Նաեւ՝ այլ — խո՛ւ մասուրականութեան: Պատերն վրայ կ'ուրտուած ձայրակարները այս ի-րադրութեան վիպալութիւնը կը ընեն:

Փամառնալեւրջանը իր հորովայնը կ'ար-ձանագրէ: 1956ի ոյրերեւելի խոս խոս — վիշ ամբողջ սերունդ էր, խորապէշ քիչ մը միտայ պատարանները քաղա-րիկանութեան եւ հարկալցե՛ք, որ մասու-րաններն իրեն իր եղալէ փայն է կար-լութեան ք մասին:

Ապագաքաղաքակցումը լուսնիլինն-րէն մէկն է Եւրոսո Բատարի ալմիս: Հունգարիոյ: Վերելու կատարուած հոմ-րային կորթիքը քնմութիւն էր համալ-րապար երկրատարներուն վիճալը: Գր-նոմանքներն մաս, աղեւցեցէ՛ք նկա-մելու տալանի տարեկանը մը ցոյց ա-րուս: Խորշիլ՝: Արտրիկի նմանգրած առաջին մարդը պատանալանց համալ-րար երկրատար մը: Գիւ խալ աւելի: Հարաքանիւսմ 800 երկրատար է: Մարտարներէն 17 տուորը հաւաքել կորթիք մը արտադրանց կ'ենին մա — սին, 31 տուոր խտանալանց, թէ երբեք չէ լուսմ խորթին անուշը. մէկը մըցանքը կորթիք պատանալանց, թէ Սուսին գերման քանակի երբեմն քոր-պարկից կ'ընդ է:

« Արեւելեան եւրոպայի Զուլիցիւրի-ն » նկատուցը Հունգարիոյ մէջ փուսալ է խալիլ այլալանութեան մասին: Հունգա-րիա ո՛չ Արեւելեան Գերմանիա, ո՛չ Թուրք. Միտրիւն եւ ոչ այլ Ձեկալուցիւք էէ: Իշխանութիւնները շատ հաղթիկ զարգալանութեան մը կ'երթարկուց յայտար յալեղեկքն է նաւաւսիկներ ք շաւեղներ: Ճիշդ է, որ այլալանցիկն ունեւ կործնեցիկն իրենց պաշտանքն — անքն տուոր փղեքանատիւններ մը կը նեղեկալանին: Բոլորն այ, ընկանալար որոշ սահմանադրականներով, իրանե՛ք ունին համարեղեկն արտաւանման: Մեն մասը այլալաններուն է վերստին ձեռք ձուլուցան ք, քանի պաշտանքի տասն-նեղին համապարաններ, պետական հաստատութիւններ, գիտահետազո-տական հիմնարկութիւններն մէջ:

Հունգար պատանալանութիւնը, եւ — լուսալ, ապստուրիւն ինչ նշմանակ: Սուտ աշխարհները կը դարձանին, երբ իրենց քաղաքիկները սուտ համարակի կալ — տալուցիկն երկրին տանտական տալ — նաւալանքն, ալցուսմանիւն կան կամ տե-լալահասաներու քաղցածութիւններն մա-սին: Սուտերը նոյնպէս կը դարձան, երբ նոյն խտանալանքը յանքար կը լսել եւ չեն արտադրուել թալուր նկա-մ — ան նիւթերու մասին: Անոնցմէ եւ օ-րինակ Հունգարիոյ կայարը Արեւելեան եւրոպայի երկրիլներուն եւ Խոր. Միտ-րեւան հետ: Այս ք ինքնադրանութիւ — նը ք նկատելի է ըստր սահմանադրա-վայր պարզ քաղաքներէն մինչեւ մա-մուլ: Իր սեկալանի կըցողով ամէնիք սպաւոր կընայ կուրիլ խորհրդային աշ-խարհի ներս:

Հունգար քրալեւներն Գերդի Բան-քալ կը քաղաքիկ պատանալան — ք Սո-սիկանական մեմբան մերկայալ խոր Բանի մէջ է, սակայն չէ աննուտը կը բաւէ, որ փոխալորիւն մը կատար-ուի կուսակցութիւն փերճարկի մէջ, կամ Մակսալա իր ձայնը քաղաքիկ, որդեգրի կամ մեմբան արքանի կը փերճարի քաղքի:

Իրոյ այս միթորանքն մէջ, հանգար ընդգիծութիւնը իրեն ձայն որդը ա-մարուց կը ստե՛նէ: 1977ին, 34 տալ — արականներ կ'են միայն, որ քաղաքիկ կեցած Ռուս-Դէն, հրապարակուած Ձե-կալուցիւքն: Այս տարի 250ի հասու խորհրդներուն թիւը: Բատարի ուշ — դուստ համակին մէջ պահանջեցին, որ

ՇՆՈՐԶԱԿԱՆԻԷ

Տէր և Տիկին Ս. Ընտրեկեան և զաւակները, Օր. Օտէթ Ընտրեկեան, Տէր և Տիկին Սիմոն Թորոսեան և զաւակները, Տէր և Տիկին Թաթևն Ընտրեկեան ինչպէս նաեւ Համայն ընտանեկան պարտն - զանեղ շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր տանոց որոնք ծաղկեղալիներով, դրօշակ և տնամար ժամանակեղ եղան իրենց առջիկն:

Օր. Աննիտա ԸՆՏՐԻԿԵԱՆԻ
մահուան առթիւ:

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
COMITE DES DAMES
U.G.A.B.

Arbre de Noël

Nous avons le plaisir d'inviter les parents et amis des enfants assistant à nos cours de mercredi après-midi à l'Arbre de Noël traditionnel qui aura lieu cette année le dimanche 16 Décembre à 14 h. 30 précises dans la salle du Centre Culturel Alex Manoogian de l'U.G.A.B., 118 Rue de Courcelles, Paris 17ème.

Pour les fêtes de fin d'année offrez à vos amis français le captivant livre de HAGOP-KRIKOR

"LES ARMÉNIENS
CONNUS ET INCONNUS"

(de Noël à nos jours)
deuxième édition
C'est un livre qui se lit d'une traite comme un reportage. Mais quel reportage!

LE MERIDIONAL
Editions de
LA PENSEE UNIVERSELLE
Paris 4e
Prix : 20 F. 50

DUO HARTAR

vous propose

l'animation de vos soirées, galas ou concerts arméniens.

Pour tous renseignements contacter le :
246 98-64 ou 271 93-07 (à partir de 18 h)
ou écrire à : DUO HARTAR
31, RUE DE L'ÉCHUIER
75010 PARIS

LUCERNAIRE FORUM

Tél. : 544-57-34

53, Rue Notre Dame des Champs
75006 Paris
du 7 au 9 et du 14 au 16 Décembre
à 21 heures

Hasmig SURMELIAN
piano

James LYON

violoncelle

Vendredi 7 Déc. à 21 h. :
Prokofiev - Schubert
Samedi 8 Déc. à 21 h. :
Hindemith - Schubert
Dimanche 9 Déc. à 21 h. :
Gélaïan - Webern - Martinu
Vendredi 14 Déc. à 21 h. :
Prokofiev - Martinu
Samedi 15 Déc. à 21 h. :
Chostakovich - Hindemith
Dimanche 16 Déc. à 21 h. :
R. Strauss - Schubert
Prix des places : 30 F.
(Réduction Etudiants et abonnements)

Ա Յ Ց

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏՈՒՆԵՐԸ

Ինչպէս տմէն տարի, այս տարի եւս Կապ. Սալէի Իսկի մասնաճիւղը այցելութիւն մը կ'ազմակերպած է մեր զոյգ Հանգստեան տուններուն, Կերակի, Դեկտ. 9ին : Այս առթիւ օրըգաւա մը մարմնուած ըլլալով, փափաքեցինք կրնան մասնակցել : Օրըգաւը կը մեկնի ժամը Տիշը 13-30ին, Փայա Լիւմ Պլաշին, Իրի :

ՀԱՐԱՄԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ԱՅՐ. ԱՐԱՋԱՆՈՐԱՐԱՆ

ՄԵՇԱՐԱՆԻ ՀԱՅԿԵՐՈՅՔ

Կիրակի, Դեկտ. 9, ժամը 13ին,
Մարտիկի Հայ Մշակույթի Տան
Հասցեորական արահը ի յարգանս

ԿԱՐԱՊԵՏ ՃԱՆԿԵԱՆԻ

Իր աղջկան ու եղբորակն 60-ամեայ զործնողութեան համար :
Գեղարուեստական բաժին
Ճաշպահին՝ 60 ֆր.

ՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Alimentation Générale
Produits D'Orient

ARARAT

118 BIS, RUE ETIENNE DOLET
94140 ALFORTVILLE
TEL. 376. 27. 62 - 376. 51. 28

LIVRAISONS A DOMICILE

ՀՆՏԻՐ ԵՂՐԸՆԴԵՆԵՐ - ՄԱՏՏԵԼԻ ԴԻՆԵՐ

ՍԱՍՈՒՒԷԼ - ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՎԱՐՃԱՐԱՆ

ՏՕՆԱԿԱՆ Հանգիս զոյրոյի Թա-
սերարարին մէջ, Կերակի, Դեկտ. 16 ժամը 17ին սիւսեալ :

Տեսչութիւնը և Մոնոպոլ Միւ. -
Թիւնը սիւսեալ կը հրաւիրեն բարի -
կամները, Համակիրները և կրթա-
տէր աշակերտները՝ Հանելի ժամեր
անցընելու հայ կայստա Նոր սե -
րունդի հետ :

Գեղարուեստական բաժին՝ սի -
րիկ անուններով

ՆՈՐԱՆԵՐ, ՊԵՐՆԱՐ, ՆԱՍԱՐԱՐ
Արտաստիւթիւններ, Կապուղ
պապան իր բերած նուէրները...
մատուցներու :

Համագործ կերակուրներ :
Collège Arménien Samuel-Moorat
26, Rue Troyon, 92310 Sèvres
PONT DE SEVRES

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԿԱՊ. ԽԱՅԻ ՇԵՂ. Կարգութեանը միջ -
մասնաճիւղային Ժողովի կը հրաւիրեն իր
փարիքեան մասնաճիւղները, Ուրբաթ,
Դեկտ. 7, ժամը 20-30ին : Կարելի օրա-
կարգ : Բացառաւ մասնաճիւղերը նկատի
կ'առնուին : Ճշգրտապէս ըլլալ :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»

ՄԷՆ ՄՕՐՈՒՄ ՄԷՋ

Կազմակերպութեամբ տեղուին Կապ. -
Խաչի մասնաճիւղը, Կիրակի, Դեկտ. 16,
կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սիւսեալ տեղուին
Կաթողիկէ եկեղեցւոյ արահը :

Առակիպոն զոյրոյի աշակերտներուն
կողմէ : Ներքին կ'ըլլայ կապուղ պապան,
իր բազմաթիւ նուէրներով : Հիւրատէր -
ութիւն խալուհներու կողմէ :

Կը հրաւիրուի ջրհանի Հայութեանը ան-
խորի :

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Լիւմ. Ե Մանուկներու Օր չը տեղի
կ'ունենայ Յունիսթ 13, Կերակի կէսօրէ
վերջ ժամը 3ին, Ազգ. Տան արահը :

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԵԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՈՐՐԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ

Կիրակի, Դեկտ. 9 ժամը 17ին կէս զիշեր

Dans les Salons de l'Hôtel George V, 31, Ave. George V, 75008 Paris
ՊԵՐՆԱՐ ՏԵՏԵՆԱՆԻ Խանդավառ նուագախումբը

Մուտք 40 ֆ. ռաւանդներու կէս զիշ

Գարահանդէսին հատկաւ, ամբողջութիւն կը յատկացուի հայի. վարժա-
րաններուն

Սեղանները ապահովել, հեռաձայնիդ 763-38-54

ԳԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Արարչատեղանի Հայոց պատման
վայրերուն մասին յուսադրակ նկարներ -
բոլոր Երկրի և Մշակոյթի կազմակերպու -
թեան կողմ - Վիեննայի մասնաճիւղի կողմէ :
Ուրբաթ, Դեկտ. 7, ժամը 8-30ին,
Արարչան մշակութային տան մէջ, Վիեննայի
CONFERENCE SUR LES MONUMENTS
ARMÉNIENS DE L'AZERBAIDJAN
IRANIAN

Une projection sur les monuments et
villages arméniens de l'Iran du Nord est
organisée par la section Lyon - Vienne
de l'organisation Terre et Culture.

Vendredi 7 Décembre à 8 h. 30 Salle
Abovian, 1 Quai Pajot à Vienne.

exposition de peintures

NORCHEN

ŒUVRES RECENTES

Du 5 au 23 Décembre

LES QUATRE SAISONS

Saulx-les-Chartreux 91160

Tél. : 448-94-23

ՀԱՆԴՐՈՒՄԱՆԱՅԻՆ ԽԱՂ

RALLY - PAPER

Կազմակերպուած

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղին
կողմէ

Տեղի կ'ունենայ Դեկտ. 9, Կերակի
ժամը Տիշը 13ին : Մեկնում Մշակ.
Տունին, 17 Իւ. Պիե, Փարիզ 9րդ
Մանրամասնութեանց համար հեռա-
ձայնիկ տմէն օր ժամը 16ին 18-
824-63-89

AVEC LE CONCOURS DE

AÉROFLOT - INTOURIST - Havas-Voyages

JACQUES CHELELEKIAN vous propose

au départ de MARSEILLE

des VOYAGES-ARMENIE

JOUR DE L'AN ET NOEL A EREVAN

MOSCOU - EREVAN

2 nuits

12 jours

CALENDRIER DES DÉPARTS

DÉPART VENDREDI :

RETOUR JEUDI :

— 28 Décembre

— 10 Janvier 1980

PRIX : 3700 F + 150 F. TOUT COMPRIS

Prix établi le 1er Février 1979

INSCRIPTION 45 JOURS AVANT LA DATE DE DÉPART

Prix comprenant : Transport aérien — Transfers — Séjour hôtel 1er
classe en chambre 2 lits — Pension complète — Visites et excursions selon
programme — Visa — Assurances.

programmes et calendriers 1980

nous consulter

Renseignements et réservations

Jacques

CHELELEKIAN

et toutes agences HAVAS-VOYAGES de France

87 la Canchière

tél. (91) 95 90 12

13001 MARSEILLE

Org. Lic. 97

տրուակով ետ կանչեց Փարիզի իր ղեկավարը, ինչ որ անսխալեմբայ երևույթ մըն է երկու երկիրներու դիւանագիտական յարաբերութիւններուն կապակցութեամբ: Լորտիւած կացութիւնը ստեղծուեցաւ, եւ իր նախարարապետը հաջորդեց չոյան-

Գերատեսիկ վարդաբխյւն Կը ջրաղիկ բոլոր խաղիկներէն Միտենի տարիկ յոնտառսը ժողովին, որ Կը դուստարը Ղեկու. 16, Կիսիկի կէտքի վերջ ժամը չիւրջ 15իմ:

Le Comité de l'Union des anciens élèves du Collège invite tous ses membres à participer à l'Assemblée générale annuelle qui se tiendra le Dimanche 16 Décembre à 15 h. dans les salons du Collège Samuel Moorat, 26 Rue Troyon.

La séance sera suivie de la traditionnelle fête de l'arbre de Noël.

Toutes les familles sont invitées à y participer.

- ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է -

« Յառաջ »ի խմբագրատունը փակ է,
այս Շաբաթ, Դեկտ. 8, ամբողջ օրը:

Սիրիա Կապուտիկանս Մարտիկի մեջ

Երբորդ անգամ ըլլալով, առաջինը
1906ին, Սիրիա Կապուտիկանս Մարտիկ
արեւելքը:

Ս. Մանակ — Մերոպ կեղեցւոյ վար-
ութիւնը, առիթ տաւս Հրապարակելու
նշանակով մը, Նոյեմբեր 29ին, հանդի-
պելու ու լսելու Տաքսին բանաստեղծու-
մէն: Մշակութային կեդրոնի Ս. Զրաշ-
տան քարէ լեզուն էր երբ Կարեգին Վրդ.
Պէշեան բացումը կատարեց ընդուն-
ութեան: Ուրախութեան, հարաւոր-
ութեան, գոհունակութեան խառնեց արտա-
բայեցի լիցում, ներկայացող հարկ լայն
լիցեքտներ ընելով և իմ ժամանակը
հասցնելով, նոր հրատարակում, հաւա-
քայն գրադարան յղումներով, նախ-
ապահով քրոնք լուսարձակ կը գնէր
Սիրիա Կապուտիկանի կեդրոն ուղիք,
կը բնորոշէր անոր գրական ցործը, ըլլա-
ւով կանոնեց զգարելութիւններու և ըն-
քաւ ապրումներու երգիչը որ Ժողովուրդ-
ընկալացու: և Սոց իմ քրոնքներ
բնակումը, և կը յայտարարէր հանրայն-
ութիւնը անգամ Հայաստանի Սորհրդա-
րանի, կը հաստատուէ մեծ սուրբը
յարեցիցն զէպի Սիրիոյցի դաշինք
հախճալը:

Հաշտակ Տէր — Բարեկեան կարգաց
աղբեր մը: Անկէն, դիւր ըսեմ ձեռնա-
դրութեան մը, աղբան ոճը ինքն էր, զե-
ր ձեքի հանդեսաւոր, և թիք մանրէր,
նախապատիւները կ'աղտ և հետեւեալ
քրդ մնչոյ քառերով յորդանաւ: Ներքին
պարտաներու և յայտարարելու գրեւտ-
ում մը, զպայտաներու լայն արտաշա-
տիւնի մը որ յայտեց հասարակար նաև
բանաստեղծութիւն:

Գարոբին Արեւստանի աղբումով և
ու առաջնորդութեամբ արտաստեց Սիրիա

1841ին խանդավառ արտաշտումիւն-
ներ ցոյց տուած է Քաղաքին և երա-
ւարտութեան հանդէպ: Սննդեղիք խո-
րախովի քաղաքացւոյ զը յորժան է:
Իրած է զերկրորդական և հոյեաւոր էր-
կէր, որոնք լայն տարածում գտած էն
կենսաւոր մէջ: Արեւստան մեծ կայս
էր իրեն հեղինակութեամբ, որ մահէն զա-
ն էր շարաքի մեջ անոր յուշարձանը
յարձադարձուցած էն: Լոյս ընծայում 39
դաստիարակութիւններուն մէջ անկ գրա-
ւած է Միլիթարան միարանութեան մա-
յի գրգռի վր (1831): Դրած է նաև
Երազայի աշակերտ Հայաստանի ու-
սանիկներ 30 հոգի անկարել: Արեւի-
կան զրամ է անոր արական անկարել
ութիւններուն նուիրումը երկհասարակ
մէ 1839:

ԲԱՐԱՆ

(Տար. — 2)

ՄԱՐԱՄԱՆ ՄԱՐԱՄԱՆ ՄԵՋ (Վ Է Պ) = ԶԵՊԵԼ ԵՐԵՐԵՐ =

Ազգայնագրութեան զարմար էր արեւիկ,
որ շատու հոգիներ մէջնէ զմարտիկ էր ամա-
նուր էր: Կը դարս որ իր ցարէ լայն խո-
րէն և անկիրթութիւն էր լայն արեւիկ
էր կրնար թաղարարել Բրայնի:
Ամարարայն Բրայն հանգիստ անոր շը-
տարուն և խոստանքիւնը փոխելու
համար ըսու իշխելով:
— Հնգակ, Տիկին, մէկունը կ'երթանք
կ'անկրնին կարեւր անկարել:
— Ձեւ, մեծ ուղիք կ'անկրնին անկարել:
— Լու, կ'անկրն արարէ կ'անկարել և հը-
նչոյ կ'անկրն կ'անկարել:
— Ու այ կ'անկրն արարէ երթալ կ'անկարել,
Գարոն Բրայն:
Բրայն էր Ժողովրդ այս քաղաքացւոյն-
ութիւն:
— Բաց ինչու՞, աղբիւն:

Կապուտիկանի « Երեսանի մայր » զե-
րթաւոր:

Կարեւր կէտ օրուան հիւրին, Սիրիա
Կապուտիկանի, որ խոսեցաւ մեղք մէկ
մաւ: Սոցին հիմնական աստեղը կար-
եւ Հայրենասիրութիւնը իրականութիւնը:
Երկէնէն այսօր շեշտեց յարաբերութիւն-
ներու զարգացումը, փոխադարձ նպաստ-
ները: Ընդամենը իր բացմանիւ համար-
դութիւնները Սիրիոյցի զրկէր ըսող գը-
տաներուն մէջ ու անոնց լոյսին տակ դրած
յարաբերութիւն ու լայն ընծայում հասար-
կները որոնք կուտան ոչ միայն օրուան
ստատանդարտով այլև, կը մասնակցէին
Քրիստոսի, պաշտաները, ու կը ներկա-
ւայնէին ազգայնիկ համար առաջարկ-
ութեան ու ծրարելները: Ս. Կապուտիկան
ըսաւ ինչ չարեցիներ — Սիրիոյցի աշխարհ
— հաղթական իրաւիքները Հայրենասիր
էր չի բաժնի երկրից: Սինը աշխարհ
աղբու մէջ — Երկը միշտին մէջ ու աղ-
պէս ալ կը դաշտանանք իր արմատա-
ները, մեր մշակութիւն, մեր գաղտ: Հայ-
րենիկ ինտուստիւնները քանակաւ մարտը
բուս մեղքէ, ծրարելները և նաև Քրիս-
տոսի հիւրին ու ժամանակից փոխար-
կութիւնները, ինքնաշէն աշխարհում մա-
լիքներու յորժանքին մէջ, կը ինքնու-
թեան պահպանումով անստեղծան: Ան-
դարձարար էր մասնակցել իրենաւան-
յալիկան աղբան ու Բարեկեանութեան
դիմադր ներկային ու արտադր ազգայնիկ:

Սիրիա Կապուտիկանի խոսեցաւ. Մրան-
տիկ Հայրենասիր զարգացան ցանցին
մասին, ինչպէս այս զարգացան ինտու-
ստիկանները: Հոս, բանաստեղծութիւն
ունեցող մտապահութիւններ կ'առնէ ինչ
կամայ: Սիրիա Կապուտիկանի որ զուրկ
է հետադարձի կարողութիւնները, հար-
սաստանքին յաղցողուս փրկացիւն էր
խոսեց, վեր առնելով լեզուն, մշակութիւն
և մեր աղբ: Ինքնակերպ կարեւոր-
ութիւն էր իսկ զրկէր իրան աղբերու ար-
տաստանութեամբ, խելով ներկաներուն
Տէր մայրաքաղաքիւնները: Աղբ, ար-
տաստան նաև, զերկրում մը, նուիրում
էր օրը և դրած քանտ արեւելան հա-
տակար:

Այս ընդունակութեան փայտան խոսեց
ըսաւ. Յակոբ Նոյ. Կարգանքան ընելով
ինչ Սիրիա Կապուտիկանի անկը կը խո-
րդարարէ մեկը համար, այս պահանք
հայրենասիր ըմբոյժ մասնակցութիւն-
ներ: Բանաստեղծութիւն ծնողական Յոմ
նախին հանդիպութեան շարքին նախ դաւա-
նակ անտան մեծարար ու ապա մեծար-
արար: Արարտաժ խորհրդակէտ լայն ինչ
կը ներկայացուէր որ աղբի վնասութիւնն ու
անտանութիւնը, առնչելով ինչ մեր ժո-
ղովուրդը ըսող իրականութեան լեզուն ու
փառանքները կ'երթան զէպի անոր երկու
յարաբերական զարգացիւններ որոնք կը
խորհրդանշեն հայ ժողովուրդի երկու
հաստանները՝ Հայրենիք և Սիրիոյ:

ԿԱՐՈ ՅՈՎԱԿԻՄԻԱՆ

ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՎԱՍԵՆԻՔԻ ԼՈՓԻՍԱՆ (Արմանիկ) աղ-
բային զարգացումը և Կարգանք Կարգան-
քան էր արեւելք մէջ, Նոյ. 25ին, ինքնու-
թեան կ'անկարել քաղաքացւոյն մը աղ-
պէս է ի նպաստ վարձարարութեան: Սոցա-
կարգում վարձարարութեան, որ ինքնակե-
նեղ պահանջներուն մէջ է: Հայրաքաղա-
քան քաղաքացւոյն Մարտիկ Երկրիկ-
եան, քաղաքացւոյն արտադրարում է
հայ երկրիկին այս քաղաքին աղբիւն:

X

ՎԱՍԵՆԻՔԻ ՄԵՐՈՊ Բարեկեանաց
— հին մէջ, Նոյ. 3ին, բնակարարութեան է
Սիննի (Սիննի Երեմեան) և Հայր ու
Կետար և երեք արարեց խաղաղութիւն-
ութիւնը, զրկելէ Կարգանքային Հայ Մա-
լիքային Միութեան Բանաստեղծութեան
խաղաքին կողմէ: Միութեան հիմնադր
է 1902ին: Իր զործունակութեան զաւառ և
պահել շարքերային վարձարան, աղ-
պարեանական հասարակներ և զատա-
ւառութիւններ:

X

ՍՊԻՏԱՐԱՆ Ս. Խաչ կեղեցւոյ մէջ, Նոյ. 25ին, նշանակ է Երեմեանի երեմե-
ան վարձարանի 10ՏԻՐ տարեկարգութիւն:
Գարաբարան և քաղաքում է Տիգրան
ԲՆՇԷ. Տիգրանի: Գարաբարանի կողմէ
կատարում հոգեւանդակին կողմէ զէ-
պիկանքան արահին մէջ սարգում է Եր-
ման քաղաք, զոր վարած է Հայի Կարգանք
անկարել: Սոց ատամ էն Հայրաքաղաքին
անտանութեամբ Պէր Մարգիլեան, Սիրի
Սիննանքան, վարձարանին անտանքան: Կա-
ր Բարեկեանական և մանկապարտեղա-
նութիւն Օր. Նուարը Երեմեան:

X

ԳՈՒՄՊԱՐԱՆԻՍԱՆ Արտադրարում Մալը կե-
ղեցւոյ մէջ, Նոյ. 25ին, կատարում է
Հայրաքին հայրենակցիներու անտանական
հոգեւանդակութեամբ: Գարաբարան և քա-
ղաքում է բնիկ Հայրաքին Տուարը ԲՆՇԷ.
Գարաբարան: Գարաբարան կողմէ
կատարում հոգեւանդակին կողմէ յարակե-
րարին մէջ սարգում է անտանական հոգե-
ւանք: Սոց ատամ է Մուրաւ Կարգանք,
օրուան յատուկ յանձնարարութեան նախա-
կարգ: Եղած էր արտադրար նուէրներ
որոնք բաժնետուն և քաղաքին բարեկե-
րական հաստատութիւններուն:

X

ԻՌՓԳԻՍԻՍԻՍԻՍ (Պոլիս) Ս. Նիկողայոս
կեղեցւոյն անտան անտանարարութեան աղ-
բիւն անտանական մասնադարձութիւնն և
աշխարհիկ հանդիպութիւններ տեղի ու-

Նոյ. 29ին կէ գէնը քաղաքիկին կ'ան-
տանք որ Տաքսին Խոտար Սոցալ արտա-
նական և Խոտար Կեղեցւոյն անտանի
չանդանին: Քրիստոս էր ինչ այս աղբիւն,
որ Խոտար Սոցալը, ներկային փոխ-
նախագահ Ռաւալ — Սիննիկ անտանի
խորհրդարան, ամբողջ ապարդիւն ինտե-
րում է դիտարկեան: Տանտանիկ անտան
անտանիկ կողմէ, Երեմեան համարարան
Բարեկ. Կարգանքի պատարարութեան մէջ և երե-
քանիկ կողմէ, Երեմեան համարարան
քաղաքացւոյն քաղաքացւոյն մէջ, Ե-
Սոցալ 1906ին կը ինչու համարարան հե-
տադարձութիւնը մանկու համար Խոտար
— Խոտարի խոտարին մէջ, յարգարար հո-
նը կը աստանէ կենսադարձութեան անտան
անտանիկ (1906) հետադարձութեան խոտար
անտանի և անտանիկան անտանիկ
պատարարութեան, զատարար. համար 1902ին
կարգը ընդհ. անտանիկան, մանկու
առաւ 1914ին Տաքսինիկան Սորհրդ-
դին մէջ իրեն ընդհանուր անտանիկ
փոխ — նախագահ նոյն Սորհրդարան:

նկանք ևն Նոյ. 25ին, նախագահութեամբ
Տուարը Գարաբարանի Գարաբարան և Ա-
ստարար Վրդ. Ճիլղալեան: Բարեկեան և
Տուարը Գարաբարան Տանտանային օրուան
անտան իմաստան և նախադարձութեան մը-
րայ, շեշտելով կեղեցւոյն և զարգե-
կարարութիւնը աղբ պատարարան ին-
քաղաքում մէջ: Կրտսեան արարեցու-
թիւնները ինչ յարակեց խոտարան — Եր-
ման քաղաքին մէջ սարգում է Երման Եր-
ման մը, զոր վարած է Արման Մարաշ-
քան: Ուրեմանք արտաստան ևն Երման
Սիլղալեան և Կարո Քրիկեան: Կարա-
բարանի նիւսական և քաղաքային աղ-
բաւանդակներուն մասին անտանիկանք
տուար և Տիգրանի Կրտսեան, որմէ կողմ
Տուարը Գարաբարանի փայտան խոտար
վերջ դրած է հանդիպութիւնը:

X

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻՍ (Պոլիս) Ս. Աստարար-
դին կեղեցւոյն մէջ, Նոյ. 25ին, ուղեկը-
նում է խոտարը հիմնարար բարեկե-
րաներու և ուղեկարար ստեղծութեան յի-
ւանդար: Գարաբարան և քաղաքում
է Երման Երման: Սիննանք, Երման
Հիմնարարի զոլիկ նախադարձութեան
նիւր իր բարեկարգութեան և կ'երթան ին-
չանկերուն հանդէպ և անոր վերջ հայ-
կական վարձարաններու փոխական մա-
կարդիկ բարձարարան, անտանիկան
պատարարութեան և քաղաքիկներու հը-
րապարարութեան զարգին մէջ: Գարաբար
պատարարութիւն հոգեւանդակներ պատար
կատարում է քաղաքիկներուն և ուսու-
ցիչներուն յիւանդակին:

քաղաքիկ, ինչու հիմնարարութեան. զատար
յատարարան: Կեղեցւոյն խոտար պարտա-
կէր. կը Երման հոտար հաստան արդէն քա-
ղաքան հոգի հաստանէ կ'ան մանկու
մէջ. փոխ-հոգիները իրենց սեւ մայրա-
կանիկները հայրաք. օրուն մայրեկը զը-
լաւ լայն ինքնակ զաւակին կունէկ կապ
եր կարգելով կ'իշխանին վար. ներքին
զաւակները վարձարար համապատասխան
և ներքին զարգացիւնով. շահի մը ու-
սանդարան և հիւանդարարանիկներ. Եր-
բայ անկարարար թոլոյց կ'ան կ'անքար
մը անոր ընդով:

— Ինքի պատեմ հոս, պէտք է որ հիմա
Տաքսին Բարեկեան քոլ կ'երթան անտանիկ
ի՞նչ կայ:

Ինչ ինչն այ ուղեկարարութեամբ նախ-
ցաւ և տեսաւ Տաքսին Բարեկ. անոր
պարբերական հասարակ և բարձարարան
անտանի մէջ այս միջոցին ինչու դիտ-
արար հաստանարար էր անտան և զա-
պաղայն տեղին մանկ Երման անտան
քաղաքում էր բնակու- յարակեց խոտար
և քաղաքում էր: Օրդար կ'առաւ զայս և
հանդիպել պետք էր Երման համարարան լայ-
նոյ կողմէ — հանդարարութեան, Տիկին, լայն
դիտարարութեան մէջ է կ'անքար, լայն ի՞նչ
ընկեր. քոլութեան զարգին է:

(Տար. — 21)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳԵՂԱՌԻԷ ԳԵՂԱՌԻԷ

ՀԻՆԻ ՆՈՐ ԶԵՌԱԳԻՒՆԵՐ ՆՈՒՐՈՒՄՈՍ ՄԱՏԵՄԱՏԻԿԱՆԵՐ

Ամերիկայի Ֆորթ-Միլերի Հայաստանի Հայրենի հին ձեռագրերի եւս նուրբած է երևանի Մատեմատիկայի, որ յատկ ֆուն մը կայ իր անուի կողմ: Այսպիսով, վերջին քան տարիներու իր ձեռագրերէն թիւը կը հասնէ 4000: Զեռագրերէն մէկը մի գարտ: Անտաւ - րան ձէ, որան կըրտան մեծ մասը կըրտաւ: Ե: Երկրորդը 1419ին ստեղծուած Նիւարապատ « Միտաւ » մը է, որ ուշագրաւ է « Մալաղ » ձեռք ուսումնարարներու համար: Անտաւարի կաղնի երեսները պատած են ձագորջի հայուպիտա կըրծումաթ լաւագոյն նմայ - լով: Գրիշը Ամնապիտէ, աշխատած է Մատենի գաղափար մէջ Այս երկու ձեռագրերը կըրտած են թուրքի վրայ: Միւս երկը մալապիտա « Անտաւարան » է, որոք կըրտած են մի գարտն է, կը պատկանի Պարսկ դարձեր: Հայաստանի մանրանկարներով: Մալապիտը տեղանի պատկերներ են այնպիսի գրիշեր, որոք հայուպաշէ կը խախտին այլ ըրտանք: Հայկական մանրանկարներուն մէջ: Անոնցի երկուք ընդգրկանալու են կուտց մալապիտ կըրտցին մէջ եւ ունեցան են արժանի կաղնիք, որոք, գրախառար, չեն պահուած:

X

ՊԱՏԱՆԻ ՄԵՆԱՐԱՄԱՐՁԻՆԵՐԻՒ ՅԱՆՊՈՒԹԻՆԵՐԵՐԸ

Լեւոնականի Զեռարարներու Մալապիտի իր պատկեր մէջ տեղի ունեցան են ծանրաբանութեան Հայաստանի պատանան - Լեւոնականի մանրանկարներով: Մալապիտ (15 - 17 տարիներու): Համար: Իրենց համար - պատանան ծանրաբանութեան մէջ յայտն է, ինչ կըրտան են Ս. Դաւաթան (Երեսան), Գ. Երեսան, Հ. Սեւան, եւս. Կարապետան, Ա. Բեռնարդան, Ռ. Կարապետան, Ա. Կարապետան (բոլորն ալ Լեւոնականի):

Բով կըրտուուն Փրոֆ. Ալիսիւրի խոսքեր:

Հայրենի կը փախի ունիւրութեամբ իր Սեւ Սեւանականի սննդիքը երա - մըրտութեան « Զեռ ցնծութեան » որ կա - տարուցան երեսանի մէջ զեւալարու - րեամբ Սեւանականի Չեւանական: Տիւրքներու կողմէ կըրտ « իրաւարու - րեւով լաւագոյն տպարարութեան ձեռագրականները քանուցանեն Հայ Տու - րէն:

ՄԱՐԳՅԱՍ ՄԱՐԿ

X

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐԸ ՇԱՀԱՅԵՆ ԵՆ ՏԱՆԿԻՍԱՆԻ ԲԱՄԱԿԸ

Տանկիստանի Լեւոնականի գաղափարի մէջ տեղի ունեցան « Սեւանական » մար - քանան ընկերութեան Կեդր. Խորհուրդի կազմակերպած « Նեւարապատ » մըրտութե - րուն քանակը շահած են Հայաստանի պատանիները:

X

ՀԱՅ ՄԱՐՄԱՐԱՄԱՐԶԻՆԵՐԸ ՅԱՆՊԱՅԱՆ ՀԱՄԱՐՈՒԹԵՆԿԱՆ ՄԵՐՈՒՄԵՆԻՒՆ

Աղիւրանի (Ուղիւրական) մէջ տեղի ունեցան մարմաւարութեան համար - միութեանական մըրտութեան յայտնական հայտարարած են երեսանի մարգիւրներ: Անոնց տեղը կըրտած են Աղիւր Սեւան - ական, Հայաստան Սեւանականի Երեսան ձեռ - գրան մէջ:

Մայրը ցնծութի մէջ դու քանի մը օրէ ի վեր մայր ծննդարարութեան ցանկերն ապաւան են այնքան մտադրն որ մարդ կը զարմանար զայն ուրքէ վրայ տեւեւ - լով: Դուք կարծիք լավ մը կարծած եր - րան կը կուրծքին վրայ են այնքան ին - չար են կմախտին երեսանի մը ունէր որ կարծես կը խախտան չարմաւաններն մէջ կտոր կտոր կեանքի պիտի լինար:

Տարբեր Քարոք ընդդէմ յուրաւար - անցին զարման են տեւեւով զարմուն: Երեսան Հայաստան որ ամէնը իրենց զոր - քին երեսան: Լեւոնականի մարդը պար - արուցան երկիւրարեանի մը մէջ ու եկա կըրտա տեւեւի արաւին ներս ձեռքին ան - կողմներուն զարմար արոնց մէջէն դուրսեան երկիւրան որ շահարարութեան իրենցմէ մէկուն գրախառարութեան:

Այն տանի վերջանքի Տարբ. Քարոք չարացի պիտիտի ծանով մը արուն մէջ լեւոնական թէ խորքին վրայմարդը զարմա - լեւ մը արտով խա չարարական են ծանր - լեւ մը Կարման:

« Բանի » օր է որ տպան ծնած է այս կիր:

« Արիւս թիւ 10ն է Տարբերութեան վերե - րոր օրն է այսօր:

« Գեւոր չէ թիւ 10ն մայր: Երեսան ուրիշ արաւ մը փոխարեւորէ: Ա. Բարցանի դա - ւալով ըսաւ:

« Ուժով տեղի մը պիտի ունենայ: Զե -

ԹԻՌԵՆԻՈՒ ՕՏԱՐ ՄԱՐԱՌԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՂԱՌԻԷ...

O

Հեղբայր Նալապիկի թղթակցին հա - մարտն, Սեւ Նալապիկը թիւրք - արաւան է շահաւետէ Գաղափար օտար ընկերութեան: Մարգիւրներն: Դե - րագրական ընկերութեան ծանու - ցումներով ուղարկած են շահան մարտ - լով, շահարական արաւներն եւ, նոր - քան, պաշտանաւորներն ցուցադրարար - անքան վրայ փակեցան յայտարարութե - րենցով: Կը ժամանակն այս կամ այն զեղի « յայտարարութեան »: Մէկը կըրտ - ան իրաւարարական կըրտ մեքերուն, ուրիշ թէ սեւանի արտադրար կըրտ - ան թիւրքներ, երրորդ թէ Գաղափար - նալական: Խառանարներ, պարզ է, որ չեն շահարարարարան իրաւարարական, թղթակցին քանակով պարզ օտար են:

X

ԳԵՂԱՌԻԷ ԶԵՆ ՄԱՌԱՌԱՐ

Խորհրդային Թաւ զորմաւարութեան հետեւալ լուրը հայրենիք է: Խորհրդի վերահսկարական պարզիքին պատան - աներն է Երմէ Բորոնի, 51 տարի անա - տաններուն միջակայքին մէջ աշխատան - քը, 85 տարեկանին հանդատան կու - րտած է: Անի նաեւ տաւալ: Անտաւ ան - անով փիլը անմիջական կամար Զում պատան է, սեւան է խառանգ չար լուրը զանուած ձեռքեր, զարման արտով ու - ժով: Անտաւար կը շահարարութեան վերջանքն է, կըրտ պատանար վերաւոր երեսան է: Փիլը զուրաւարով իր պա - տանով սեւան է ձեռուներն:

ՍԱՏԱՌԱՐ

Ձեռարկ Հովոնական Աստուածարա - նալական, զեռք Գաղափար Բ. Արտաւարկ Կարգիւր, Ամերիկա 1979:

X

LIVRES REÇUS:

REVUE DES ETUDES ARMENIEN - NES, nouvelle série, Tome XIII, 1978/79 485 pages. Fondateurs: E. Benveniste et H. Berberian.

Directeur: G. Dumézil de l'A. F. Secrétaire de la Rédaction J. P. Mahé.

X

LA MORT AU BORD DU LAC ET AUTRES CONTES de NANE CARZOU Couverture: CARZOU Ed. Galilée, Paris 1979.

Գի Կը յանձնեմ:

Կիր տպուցած մայի կըրտ: Կերքին քանակը մային ցած ձանով արտաւար - անան լուրը: լուրը յայտնական զեւա - ղարութեան թիւն տաւ: որ զերեւ հեռա - ցնդին: Գաղափար Գաղափար մային զար - Դէ անտանական զաւաւսութեամբ գրե - թէ իրաւարարութեամբ հարցուն Տար - քիտ Բարցան:

« Տարբերութեան տպու պիտի ապաւնէ արտու:

« Այլ: աղիւր: Հայրենի կը կիրտ անկերարթ կըրտ էր կըր Տարբերութեան քարոք արտու: սեւանի մը վրայ զերէ էր են: անտանով էր ծանուցան: Կըր զեւ յանձնարարին մէջ էր անկեր են կուրծքին վրայ կամ արտուներն կուրծք: Թիւրքարար տպան մըր - Կաղափար ու լուրարարութեան քանակը հարցուն:

« Երբ ծնած այս տպան: « Ուր չեւ զարմար: այս անտան մար - քը ծնած է գիր զայն, ըսաւ օրորով երտա:

Տարբերութեան Գաղափար արաւ զարմա - Կըրտ:

« Գրեթ:

(22 - Գաղափար)

ՄԱՐԱՄԱՐԱՐՁԻՆԵՐ ՄԵՋ

(Վ Է Պ)

= ՀԱՊԵՆ ԵՐԵՎԱՆ =

Ե.

Բէ մը անն կիրտ որ լուր: Նեւի - Կարծես կը մարքին լուր նորն ան - անտանի վրայով էր իմարարած ուրիշ վերէ եւ, որ պարտ, ինքնի պէս լու - րով եւ ինքնից տպան տպան զարմ - րով ապաւնդներն ինքնուրեւ ձեռնի թէ քանակը կը լուրին, կեսան եւ ար - քիտ քանակ:

« Մայի ըրք օրորով... Լեւոնական - Կարծես կըրտ պիտի լուր մէկ քան - րին: Այլ, Բարցան օր խախտ... ար - քիտ Կարծես կըրտ օրորով ի վեր... հար - քիտ եւ ամէնը տպան զարմար արտու: Զեռ քանիք չարմար, զուր մարք չէր որ հանդար, Հ... եւ մայրն տպու - անտանի կըրտար որ կը անտանի կըրտ: Երես ցար իմ մէջն ալ կար: Գեւ քա - լի էր որ իմ մարմնին քանակը:

Գեւ ծանրութեան կը զամ փորն մէջը: արտու են քանակ մը որ ցաւ ունէր իմ ինքն պարհի, արտու լուր այն կըրտած ինքնապարհիւրին: Գաղափար... ան - անտանի պիտի փորն արտու:

« Հայրենիք: աղիւր, մեք արգէն փանտիքիք քան ինքնապարհիւրին, կ'ու - րէ իմնի մարի թեւ:

Կիր արտուներն կըրտած աղիւրը զար - մուր օրորով կըրտու:

« Հարաւ օրորով, զուր, զուր քան - րէ, զուր չէ ծանրար ինքն մարգիւր, աղիւր գիտն, ձեռք զեւ քան լուրին, հայտարարէ, զուր օրորով մայի ըրք: Ե...

« Օր: գիտն, գիտն, մի լուրիք, գեւ հիւանդ է:

« Այնի գեւ, տպու պէս պիտի մեւանի եւ այլ:

Եւս շատ քան չէր հանդար կըրտմ: միւսին պիտի արտու կըրտած կը տեսնէր այլ:

(joindre un timbre à l'F 30 pour la réponse)

Այնուհետև խոսք առած է Սիրվարդ Մեարոպեան, ուկնդիրներուն ներկայացնելով Արևմտահայ քնարերգութեան խորութիւնն ու վեհութիւնը, կախարդանքն ու գեղեցիկութիւնը, անոր աշխուսական լեզուի հարստութիւնը:

— ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ —

ՀԱՂՎՐՏԻՔ

ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ժողովարհիւման ցեղափոխութեան
1944 Նոյեմ.) 35 ՏԱՐԻ ԵՏԻ ԶԳՏՈՒՄ՝
ՎԵՐՋ ՏԱԼՈՒ ԿԼԶԻԱՅՈՒՄԻՆ

Աղաքանիս, որ կը սիրէ ինքզինքը նկատելով «ամէնէն բիւրեղին ու կարծրը» հաստատար աշխարհին ու մէջ, ժամանակակից է վեր կը ձգուի դոյզն, բայց հետուաբար ձեռու խզել իր առանձնացումը՝ զգոյցանք թաղաքականութեան փոխակիքարկելով մեթոնոմիան, դորձակութեան նոր տիպիով մը, յատկապէս ինքնուրոյն հնա:

Համաձայնեցրե՞լ խոսքի զարգացումը
Մարտիկ (1945 - 48), Ուրբ. Մուր-
ման (1948 - 1961) և Գրիգորյան (1961 -
1967 - 1978), Ապարիտ Տիգլ առ Գրիգոր-
յան հետ միջոց առն համարումն ունե-
ցել են, թէ խոսքը այլ չէրսառն մե Ժողովու-
րդիկան - ստորկիան ուղղադառն զի-
նիկն չէր։ Չովի առն Ապարիտը զիցիցառն
մե Գրիգորյանի թառառնելն իրայ
ի խոսքի զարգացումն Ուրբ. Մուրմանի
հետ արքայաթիվսն խոսքի, 1961 թն
զ արքայաթիվն եղա, չիկնալուցիս քա-
ռառնիքն Կ պառնանկանալուքն 17 տն
խոսքի ետք, զիսանկանալուսն խոսքն
ստիպել։ Ձնն չոր զիսանկ Ապարիտ
ստիպել իր իշտանկն զիսանկ իր քառուի
խոսքն իրայն խոսքի պառնանկեք Փե-
լե թառանկն Հոկոսի իրքիքն։

[illegible]

իսկ կողմը, տարօրինակ կերպով որդևազգայութիւն» Ժբ նմարիկէ Թիբեթեան Թագէշ յարաբերութիւններուն միջև ձաթորնակ քառաջան, որովհետեւ Չառնաթորնակը իրբբ Մոսկուայի նշանաւոր Թաթեան ալ տարբեր չէ ինկեր Նճաթաթիբէն: Այս գիրքները իր բազաթորնակ արտադրութիւն Բ. Հաթորնակ մէջ, լոյս տեսնաթ Նոյնաթմբբէրէն, Չառնաթեթուն կ'որակէ « խուշաթեթան ախպի արաթաթ ինկերը » մը: Անկերի՝ « Կաթաթ մը, որ Կաթորէ, տառնց խորհրդային նեղութիւններէն ԵՍՏԵՐ »:

[illegible]

վայելիկով Մոսկուայի օժանդակութիւնը՝ այս վերջնոյն ընծայած անոր ծառայութիւններուն համար » :

Պաշտպանության բաժնի ղեկավար Մ. Գրիգորյանը հայտնի է իր անհատական կարգիչով և բրեժնեով։ Երեւոյան հեռուստատեսային ընկերության ղեկավարը Մուրադյանը անհատական զինանշան է ստացել 1945 թ. ի վեր, այսպիսով իր անհատական ծառայության համար։ Այսպիսով, Ֆրանսիայի Մոնթպարնե-լե-Մեյսոն քաղաքում Մուրադյանը առաջինը էր, որը չէր երկրպետներ ուղարկեց իրեն իր անհատական զինանշանը։ Չին ունեւորեցին անհատական զինանշանը։ Չին ունեւորեցին անհատական զինանշանը։ Չին ունեւորեցին անհատական զինանշանը։

Այժմ, բաղաբաղական դէտերմ. հաստատումով, Բիրանա վարդապետական դեռնի վրայ, ըստ տալանթին, մնալով հանգրծանիչը, « կարծ » ք, առաքման լան չեղումներով մերձեցման իրոճեր կ կատարի արեւմտան դրամական շրջանակներն ուղղութեամբ, արգելիչ վարկեր եւ դրամաշուխնիք ապահովի :

Այսպիսով արար մօտ ասիացային այս ի
րողութիւնը շօշափելի փաստերով հաս
տատուի:

մանակցած են երգչուհի Արփինէ Փենլի-
վանեան, ասմունքող Խաչիկ Արարատ-
եան, երաժիշտ Էտիկ Հօշարեան եւ երգիչ
Գառնիկ Սարգիսեան :

Եթի և՛ ընթերցի՛ւմ. Վարդգէսի՛ ինկեղեզման՝
 զորս Երան Ժճէ՛լ, Խոյ՛. Յին, տեղի ունե-
 ալծ Երեկոյթի՛ ժը, նախածեւեռնա՛յի մամբ
 ձ. Յ. Մ. « Կարգի՛ց » կոմիտէի. Բաց-
 ման իստոր արտասանած Ե Պապ Ճէրբան
 Նախախօսած Ե Արամ Գալուստեանի (Պու-
 ինճէ՛լ) սոնորաշառնայալ Տառնախարհ-
 յին շարքաբան ղէպերն, Լիբանանի
 ղէպին զրգուրթեմեանն և չափաշա-
 լոսնախիղցեանն, Հայկ. Իստանի
 Ե խառնախառն արածաղիղցման ուն-
 ճրածնալուրթեման:

ԹԻՖՐԻՍԻ Քաղաքապետական խորհրդի անդամներ ՄՃԼ, ՄԵՍ - Ջերմ, տեղի ունեցած է կանանց թաղաքացիական և օրինական պաշտպանության շարքերի նույնիսկ անհիմն դեռ նկատի առնվումով որ Բաժնեկատարի Ժողովին կողմի վաճառարանական Գարսեխտանի Ամենամասը ԲՈՒՄԱՆՆԻ անունով է կանանց և տղային փոքրամասնությունները Խրուստեկները անհիմնը դրանով է կանանց Խրուստեկները Ժողովապետները Կաղաքապետի և ԲՈՒՄԱՆՆԻ կանանց, Գերտերը, Աղազյան Իննսնորաթի ծանկուն և այլ կազմակերպությունների տեսակետից արտապայտով գեղեցկությունը: Ժամանակի կարճ ըլլալուց արգանա՞նով, կարգ չէր հարգվում Խրուստեկները կազմին չէ կաղաքապետական Դառն և ՄԻ Խուսեր Տալ կանանց չէ կողմից պաշտպանության գեղեցկություն, որ Ի չէ ապով ըստով է հանելուց և ... Խրուստեկի Ժողովը կազմակերպություն չուտե, Զաղաքական Բաժնեկատարին, որն էր՝ ծանաչում Գանեկ Ժողով արգանա՞նով փոքրամասնություններ և մեկ փոքրամասնություններ և իր Խրուստեկը օրենքներին էլ վաճառարանական և տեսակ ընդգրկություններ անհիմնով: Անհիմնություն աշխատանքները արգանա՞նով և կանանց և մեկ Բաժնեկատար Դառն խորհրդի Տալ խորհրդականներին խորհրդական անդամներին է պատկանում:

Գ Կառավարական և աշխարհի զործա-
սերները սահմանափակվելիք են
ստեղծում Հայերի և մասնատրական
այս կանոնը համար. խորհուրդներ կա-
նվում են. դրանք յառկալից խաճաճ
կուսում առնող, գործնականապես
Հայ հայրենիքներին իր կողմ դնելու
ճշմարտ առնալու են ուսար սուսերը
ստորեր: Գաղտնախառնում և ոչ այ
առնախառնում սահմանափակվելիք Հա-
կանի երեւոյս զործերներն ստորու-
նեն. Հայ արեւելաեղայ կանոնը զոր-
ստորույնում են իրենք զործունելիք
սուսահմանափակել իմայն հայի. չը
հանձնում են. որոշ կազմակերպվելիք
ստորում են այս աշխատանքներին, Հա-
կենին մեղադրանքով և իրենցապես ընդ-
հանուր կերպով երեւում են իրենց

Լիմն. — Դեկտ. Եին ցուրտ հողին
յանձնեցիկը հեռու հայրենի աշխարհէն
Լիոնի զաղափարապաշտ եւ զոհաբերող
ընկերներէն մէկն ալ, յանձին ընկ. Պաղ-
տասար Այթուեանի:

Միման առկիլ քան եօթը ստանալու
 արեւոյ Պէտիլ, ինչպէս իր պատկանակ
 սերտելոյ իման ունեցաւ. Յիստորիկակ
 կենաց իմ, զիւր իմ սոյն տեղ: Ճաշակաւ
 իր դատելովեան քառեկոյ եղեակի օրե-
 րուն, զիս պատահիլ ինքեղիւ իր գրեի
 յաշխակայ սոյն օրերուն, երբ տեղոյն ճա-
 յաշխակայ ինքնապատասխան եղեւ իմ
 կը միւր, երբ տարեկիցեղեւուն ճաշա-
 կան օրտակելով իմ կ'ունենայ պաշ-
 ունելուուն, պաշտօնուն շքման յաճախ
 ճեղքելով փառելուուն եւ ուռեկիւ ճաշող-
 ւուն յապր ինքեղեւուն:

[illegible]

Մական, աւ՛ղ, վերջին տարիները
 էր առողջական վիճակը քայքայուեցաւ,
 տառապեցաւ անողորհ հիւանդութեամբ եւ
 Դեկտ. 31-ին հոգին աւանդեց, շրջապատ-
 ում էր խորապաշտօնէրով, սուգի մատ-
 նելով իր ընտանեկան պարագաները եւ
 դադարաբեր ընկերները:

Թաթարս պարզօրինակն տեղի ունէ -
ցաւ զիւր: Յնչ չեղաւ էն երկուստեան
հիշարեմը եւ բարեկամարէ Վէրնչն, Տե-
սիւնն եւ ալ զայլ զայլքով: Աղաքօրինիւն
կարասիք տեղուս հոգեւոր հովիւր
Դատիկ Ներսէ: Սաւառիկան, նոյն ասուն
զարմանաւանով, մը վեր առնելով ող-
բացալ ընկնելով բարեկամութիւններն:
Վերելի ընկել, այս տխուր առիթով
ուրիշ զորս չունին լալիք երկար տարե-
ներու թաւ զարմանալիկն ընկնելով, ե-
լիք ու համոզեալ ընէ, թող իրկանս
չարտա Տորք ինկնի, զայլ վրա:

Կ. ՅՈՒՆԱԿՄԵՆԱՆ

Երեւանի նպատակը Հայերի անկախին ու
օտար ներկայացնելն է, որպէս ազգային
փառքով ամուրիին էրբէր միւս բոլոր
դասերից: ... Շնչաւոր ենք, որ ոչ մի
ութ չի կարող հայ կանանց եւ մայրերի
ըմբաջը կանանցին, իրենց ունեցեալ
պատմապաշտ առաքելութեան մէջ՝ կեղեւ-
նի պահելու եւ փոխանցելու համար իրենց
ազգային մշակութիւնը ք:

ՍԴՊԱՍՄԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷԶ

(५६७)

= ԶԱՊԷԼ ԵՄԵՅԵԱՆ =

g.

երկայն, երկայն աստեղ ի վեր՝ դեպ
 իր օրօրյան զով մասուն իր եկմ.
 Ի դեկեր շատոնց անցան իր արդեկ, զուս
 ան իր լուսեր ծանր սայլերուն թաւա
 լովմը, միայն իր վարդական մե դեկեր
 ուստ լուսիկները զբաղեցնել կարց կան
 Հետանային զաղաղին Հնուստիկիկներին
 րուն մէջ Կանիկներն մուտլին եւ պղպղ
 լայթ Հաղիւ Թէ մուսկին հաստար սե
 ւութիւնը կ'ստանալաներ, այնպէս որ կ'
 րանիկները կ'երկնային իրենց աստեղն
 րուն մէջ ու ասիկներն ըրտրտրին մաւ
 իր մայկին:

կիսա զուլաբ բարձր բռնած, աչքն
սեւեռուն տեղ մը՝ կը մնար. յայտնի
թէ իսկ փիւս մը կ'անշարժացնէր զինք
եթէ մէկը կարենար զայն տեսնել ա
պահուն, մեղեքն ան տալուն պէժող

որեն վրայ առնելը շարժառնայն բացույց
երենն այն նախադասության հի յորդեմն է, հի
մէկը տեսներ տեղումսն շքեմեմբներ է
ի մարդոց երես-վրայն առաքումն է վրէ-
գովմանից արտաշատութիւնը՝ զայն ի
նազն արդէ կամօքն ստուտաւ։ Երբեք
յայնմովք հի մեմբիցն յորակն որոտ
առաքումներն ուսմքն, վերէն զայն է
առնիլն ամբողջ մասրինքն ցեղովն է մի
վնորաբար՝ իրանիւն է զայն իրկով ամբ
մէջ պատասխարելովն ինկերն հի զմե-
տովն զանազան արտօնի վրայն է պատ-
մարելն հի յառնեցեցին։ Կամքերն հի
միջերն էր յուրսն է խնայեցաւ իր տրո-
պանքն, իր խելապոյրն խնայողց մոլոր-
մէջ, պատասխանի առաջն խնայեցան
միջերն հի միջերն յետոյ խորելոյն
ինկն էր հի ամբողջութիւնն շնչովն։ Ա-
պարճան ինկն էր միտքութեանն մի
ամբողջութիւնն հի զպար խնայելն հի մեմ-

սկսում. հազար:
Երբ պարելի հազ մը, ընդհատում
որում միջոցի անկողինը կհասցայ Ան
ոչի զանազան շարժումներէն. յետ
հաջի տալինապ մը զայն խնդրէ. մէ
կէն անկողին մէջ նստաւ. ու հաջի տա
նալէն սպառած ղէն իւրպտո ձայնով
բաւ.:

— Ինչո՞ւ է չես պառկիր, Իվա՛ :
 Հարցումը՝ որ անպատասխան մնա-
 լուս սենեակին մէջ կարծես թէ երկ-
 րաճգուեցաւ . պահ մը ետքը կրկնեց .
 — Իվա՛... պիտի մտնի հոտ :

Հալը նորէն խեղդեց ձայնը եւ ասանկամ արիւթան ուժգնօրէն որ Անտիլը ցնցել զրեթէ անկողինը եւ ձեռքերու կը բռնէր կուրծքը որ կարծես պիտի քանդուէր։ Սրտի բարախումներէն շնչէ չափազանց եղած զլուխը ձգեց բարձին վրայ։

Իվա այս անգամ քուլը կհամ էր. յու
մունքին ձեռքերը կը դողողային
թաշկինակով ամոր ճակատը կը սրբէ
պիտերը լորձունքէն դեռ խոնաւ էին
անոր ճերմկամ ու բարակ չըմկերուն վր
այ կը լիակէին. Իվա կամաց մը Հա
ջուրը.

- Բան մը կ'ուզե՞ս Անտոնէ՛, Ըսէ՛ :
- Չէ՛! Ի՞նչ, հիմա կ'անցնի :
- Յա՛ մը ունի՞ս, Անտոնէ՛ :
- Ո՛չ, ո՛չ :

Անտոն զընկեր բարկութեամբ ըսաւ. այս
միջերկր քաղաքը, զիպէր ցնցիկով բայց
չողով. եթէ անտէր արարածսանուն էին,
յառնակեմ իտասա. ոտկերկրն մէջ եւ
սասմանս տկարութեան մէջ զընկեր ին-
քիւզուսի մէջ մէկ եր չողին քարերով չն-
դիւր յառեցն կմըը. անիկա որդւո մը
պէս կու լար, երկաթն ինկնասանգիւրով
նո բաւեր ինք ինգիւզէին կեկիւրերն մէջ
նո ծախը ինքուր, մասնաւոր լորձան-
քէն խոտա. ծախը լորձանասորէն կը
չնստանոր արդին խորը պատւարաւ
կանգաւը. այս կանգաւը երբայնայն
էր աշխւա կրէն ծախաւ, այնքան որդւ-
արքին լրայ կը դարար զարբերէր
էր զընկեր արարածսի բայց յամառ քրտն-
քին սարսաղաւ:

— Իվա, դուն չես գիտեր, ես կոր-
սուած եմ, բոլորովին, ա՛հ, բոլորովին
ալ ձայն չունիմ, իմ միակ ուժս, միակ
յոյսս: Իվա՛, ես պիտի մեռնեիմ, ես պի-
տի մեռնիմ, շատ աղէկ գիտեմ որ պի-
տի մեռնիմ:

(Тур. 24)

(Турп. 24)

ՆՇԱՆ ՔՀՆԹ. ԳՈՒՅՈՒՄ ՃԵԱՆ

սպասարկու հայ մշակոյթին, վաստակելու
 ւոր բննադատ ու դատաւարակ եւ խոնարհ
 վանական »:

ՄԱՐԿԱՆ ՄԵԾԱՐԵՆՏԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Սերատուկայան Մեծարենցի ուսումնա-
սիրական գործարարական ակտիվությունը
ներքև շատ անգ ինչ: Այսպես իմ չի սովոր-
ել: Արաման ազգային գաղափարներ, ինչպես
զրկել է թ. Ազատական, այլ Սա-
նակ էին: Սերատուկայան գաղափարներն
(« Սահմանա »), որի գիտնական ակտի-
վությունը էր, ամենամեծին, եւ Չ.
Մեծարենցի վիպակները գրականը
« կը հետևի ուղղորդված »: Գաղա-
փարները կարծես իմ անդրադարձված
մասին կարծիքներ: Ասե՛ք ինձ, որ
այս դպրոցը 1888ին ունեցել է շարք
աշակերտ, դասավանդող եւ չորս ինչու:

Մեծարենց ուսումը չարժանի է
Մարգարիտ Եւստակիոս Եւստակիոս
բողման: Այս հաստատությունը թույլ
էր 1886 թ. Սեփականներին՝ ակտիվոր
Վ. Գրիգոր Մարգարիտ ակտիվոր
ստանդարտական ձևավորել ինձ
թույլ: Հիմնադիր ուսուցիչ Գրիգոր Չ.
Բրայան (1838 - 1917) անցե՛ք զաւ
յալակները համարում: Ուսումնական
- ինչը չորս տարի էր: Գրադարանը,
կրթումը, երեք եւ երկարացրել կարգին
կետայայտում աշակերտները եւ նախադաս-
րատական երկու դասարան: Բողման
դասավանդել էր շարժել, թուրքերը,
անգլերեն, ֆրանսերեն ու գերմաներեն,
ինչպէս նաեւ երկու, պատմություն, փիլի-
սոփայություն, աշխարհագրություն, մա-
թեմատիկա, աստղագիտություն, քիմիա
ուսանողի, գերատեսուցի ու երաժշտու-
- թիւն: Աշակերտները սովորում էր հին
- նասոր կրթություն, ուսուցիչները ճշգր
ձևավորմանը չափը էր, անկողին էր
արդիւնում չափական կենդանի յանձ
- ինչ: Այս ինչու: Գրիգոր Մեծարենցի
կրթող համար կրթական էր ընտրել Անտ-
առիկ բողման չափական ձևով, որ
Մարգարիտ ձևավոր էր Սերատուկայ
կուսակցություններն էին, եւ այսպէս, յա-
կապէս 1895 - 1896 թթ. կուսակցություն
կետը, Բրայանի ընտանիքներ էին ա-
պագայում):

Երբ է սկսում Մեծարենցի ուսումը -
հետադարձ Մարգարիտ: Այս շարժում
հաստատությունն ու յուշակները մա-
րամբում էին: Կենսագիրը յայտնում է,
որ « Միայն 10 - 11 տարեկան էր ա-
կաբն », երբ ընտրւել էր բողման, ընդ որում
« ընտանիքներին պայմանները լայն -
նեղ: Նախքան » « 12 տարեկան ցույց -
էր արտի », որ երեք տարի ուսանող յի-
սում, « Նախադասական ընտանիքը չա-
ղի աշակերտ, 1901ին արժանանալու կու-
ցայ Սեփակ եւ այլ Վերադարձում »:
Երբ գրողը թուրք բողման եւ գրողն
1896 կամ 1897 թթ., այսպէս յայտնում
է չեղանցով լինել 1899ին կամ 1900ին,
մի քան, որ էր հաստատում չեղ թ.
Ազատական գաղափարներ: Այս պայմա-
նային եւ որոշակի պատճառներ չի ա-
յլու եւ նույն է միայն, որ Մեծարենց
Մարգարիտ է մեկնել Սերատուկայ տեղա -

փոխակցող մի քանի տարի կետը: Չ.
Մեծարենցի աղ յարկներն է հա-
մարում 1897, իսկ Վ. Նաբեկան պըն-
դել է թէ Վեփականներ 1899ին ընտրել ա-
մերիկան բողման աշակերտական կու-
ցաք: Բողման է որ այս վերջին կարծիքը
ընդունելի պէտք է լինել, քանի որ Նե-
գիանը (կետայայտում Տրապիզոնում հը-
րատարակող Փեփակը հանդէս էր յա-
րգիրն էր) ոչ միայն Մեծարենցի կա-
սակցին էր բողման, այլեւ եր յուշեր
հրապարակել էր քանակական ինչու
- նուրիկան օրը: Այս յիշույն համարաչ-
նե յուր յուշակները: Երբ Մեծարեն-
ցը Մարգարիտում մնացել է երեք տարի
եւ 1901 թ. արժանապետներին (բողման
գրանք արում էին Յուլիոս - Օդոնտոս
ամենիները) պնդել Սերատուկայ, այս
պարզապէս հաշուանդում նա բողման
ուսանել է 1898ին:

X

Մարգարիտում Մեծարենցի ուսումնա-
սիրական երեք տարիները համարում քա-
լէն՝ գործունեության խաղաղ ու արդա-
տաւոր ընթացիկ: Եստակիոս էր մնացել
1893ին ձեռքը, որ թրքերին իշխումը
- Բրայանը չեղում մեղադրանքով ձեռք
կաշիկ եւ կախարան էին դասավանդող
(այդ վճիռը փոխարինեց փառքում) Եստակի-
անական կանանք նախապէս,
պատմական եւ փիլիսոփայական դա-
սախոս Գրադիկա Ռուսլանյանին (1852 -
1939) եւ Հայոց Կեդրի եւ Գրականու-
թեան ուսուցիչ Յովնանի Գալայան -
նին (1864 - 1934), անոն մտադրել էր
1895 թուր ինչու 15ը, երբ Նաբեկ
- բարենը Մարգարիտի Հայոց թուրքի ա-
կերպի եւ 125 Հայոց սպանուցող յետոյ
յարձակուել էին նաեւ բողման յիշու: Ան-
տեմանարար կենդանի հանդէ մէջ էր մա-
նում: Իր գործունեությունը վերաբեր
1888ին կարմիրկարման հայ ուսանող
- ները Երազմա Մեփակները, որի աշ -
խատանքները գիտաբար էր թուրքերն
էր գտախոս, ինչպէս Յովնանին
Յակարենը, երազմական եւ գերա-
նշույն դասաւանդող Նաբեկ Նաբեկի Նա-
նեկով ակտիվացնել նույնպէս յորից
կարմիրկարման էին գերազանցում, ըն-
տաղում Բաթմանյան ներկայացում է
- ներ: Մեծարենցը մանկանք է այդ մի-
ջնայանուններին, յայտնալէս «Երազմա
Սեփակ» հանդէսներին եւ, ինչպէս
պարզել է թ. Ազատական, Գրադիկի Սեփ-
ակը Բաթմանյանը կատարել համա -
նուն հետախույն դրքը: Ինչ վերաբերում
է ակտիվություններ, այսպէս Չ. Մեծա-

արենցի վիպամար « Երազմա » եւ առա-
նակ յուր գրական մէջ: Հետագայ
է Հայերենի արդարացում, որում եւ Ե-
պոստոսին Նաբեկին ուսուցիչ Անտառի
Կրկնականի գրանքն եւ գրական զը -
րոյցները: Յուշակները մի անդրադը
կարել է երազմանել, թէ գրողը ինչ
վերաբերումն է ունեցել բողման Սե -
տակներին (1902ին: Գրադիկով Սե -
րատուկայը Նաբեկին) ինչու աշ -
կան ընկերը նամակներ թուրքականու-
թեան, Վ. Ազատական հաստատում է
« Ընդ իր նամակներում մէջ եր ներկայաց-
նել գրականները բողման փորձերը -
ներին Սեփականի (դասաւանդել է մա-
թեմատիկա - Ա. Ե.) եւ Յակարենին,
Երեւ. աշխատ. տիրաւոր, միջը իր -
շաղի եր զար Մահմանյանին (դասա -
նապել է անդանի փորձերները: Ա. Ե.)
արուն թուրքի աշխ ուսանող ընտաղ -
կան սակարանք մը կը անուցաներ մեր օ-
րերում »:

Մարգարիտում Մեծարենցը մտնում -
թիւն է հաստատել բողման սանդ Կեսա-
րայի Մանուկ Նաբեկան (կետայայտում
անտարական), Նաբեկայան Նաբեկ -
ցի Գրադիկ Օդանյանի (կետայայտում Նա-
նանք, մանկալար ու պատմական, Նա-
նանյանի է 1915ին), Մարգարիտները
Գրիգոր Ազատական, Յովնանի Ռուսլան-
յանի (Նախապետական է 1915ին) եւ աշ-
կուց հետ: Այս ինչպէս, - հաստատում
է Չ. Մեծարենցի - արտասանման
պայմաններ Յովնանի Սեփակները Եւ
ստանալ կանոնադրական ու կը կար -
գար »:

Նաջ մարգարիտական տարիները Մեծա-
րենցի համար նշանակալի էին թիւրք ա-
մերիկայ տեղ մտնում, եւ նա Մանուկ
բողման ունեցել էր ակտիվոր
նախադարձներ: Այս առթիւ չափանք
հետադրեց յուշեր է թուրք Վ. Նաբեկ
- նանք: Սեփակն անհանդեր տակներ
նարկ է անկարծ ըլլալուն, միայն զա-
նախանուն ընտանիքն մէջ կը աւան -
նախանք, թայց Նաբեկին էր արա-
մաթական պատմանում ճանչցուցին
Թ. Նաբեկներին, թէ ուսուցիչներին
մանաւոր դասակ - քանակական
գրանք էր ընտանիքը փորձել վերջ աշ-
կան սիրում էր: Այս տարիներ դասակ
արժանաք մը, կարողութիւն մը եւ յու-
սանքը, գաղափարներ մէջ գրելու ձեռք
պարբերուն կողմերը ստանալուները կը
մտնուել, նախնաք սերտաւորներն մէջ
գրանք ձեւելով թուրքերները զնայ եւ
քանակ ու կը գրել շարանակ. խաղաղ,

ինչպէս երբեք չունեց, միայն առանձին,
քանիք մէջ, պատման տակ կը պարտե-
ու երբ զէն էր ձեռնարկում: Ներքին
կրկնար զէն մը անկողին լայն երկըն -
նայու, յետոյ Կլիւքը ու սեւ մասնադ
ձեռքը մանկական կետիկ պատմել վայ
մանքը կը շարժեր. ամեն կողմ սեւ
ցուցում էր: Բանի մը անպատ կը այս
ստորադասական համար պատմական հը-
րատարական, սակայն աշխ յուսանա -
տեւ. զէն մը կը լար ու ժամ մը վերջ
սրտում պատմել վայ նորին երկու տող
կը գրել: Գաղափար վայ որը ժամա -
նակ մը հարկանքը, մէկնիկ անգամ կը
նախք ու անկ վերջ տնոր համար այլեւ
գիրք ձեռք անել չկար. անպատ դա -
սարուն կը մտնել ու կը յաղկուէր:

Անկող չեք համարում վիպակներ
մի փաստ եւս: Թ. Ազատականի արթի -
ւում (յակարեն, թիւ 56) Բրայան էր պա-
տմանի վայ գրում է « Երբ Թիւրքի
(տնորն) ձեղ, թուրք տղայ միջ էր աշ-
խատ. 01. ստանալական թիւրք (Սեփակ)
1900 - 01. ստանալական թիւրք իր
մարտակը: Արձակ կը գրել այն տակն: Այ
մէ կապակ, որ քանակական գրանքն
է զորից գրանքներին մէջ հայոց -
ղան անկողին թիւրքերն: Ուրեմ, Մեծա-
րենցը բողման աշխատանքը Վեփակ
պատմական խորագրով թիւրքի, չա-
փանց գործերը հետ Նեփակին նաեւ
արձակ ակտիվորութիւններ: Վ. Ազա-
տականի խոստովանութիւններ, 1902ին
երբ ինքը մեկնել է Մարգարիտ ուսանող,
« Բողման ընտանիքն մէջ Միայն Մե -
մարտական դասակ սերուն տնուն Թու-
րք էր արդէ ու Բերատար մեկնում
անկ »:

Ու թիւ Վ. Ազատականի հաստատու-
նում է, թէ բողման մեկնելու առաջ աշ -
կան (Մեծարենց - Ա. Ե.) չի մտադրել էր
ստորադասական մեկնելու ինչպէս յա-
նելու ինքի, ստանալական տնոր կը -
նորայր տակով անկողին արդարացի ու կա -
կարողանալուն, պատմականներ: Մե -
մարտական փանգործ Մանուկ
ուսումնականները երկույն էր: Այս ի-
մասով լիովին արդարացի էր: Ազա-
տական, երբ յիշում է, « ... Մարքի կե-
ստուր անկողին կը ստանալ Մարգարիտ,
որ ընտանիքն մեկնելու հետո կը ըն-
տանալ արտադրել կենդանի պայմանն -
քու եւ իր ուսուցիչները անկողիններ
կը նուրից անկողին արդարացի... Երբ
մանկական անկողինները զրաւանդե-
րը կը ինչպէս խոստովանական վերջ, թա-
սարական ու քանակականները, երբեք,
ու կը փորձել Թուրքներին թիւրք -
նել: Իր յուրը ու կանոնադր աշխատա-
նիքը բողման կու, զայ, որ ուսուցա-
րը կը զանաչ կերպարաններ մէջ »:

Ա. ՇԱՐԿԱՆԻՆ

(Շար. 2)

ՆՆՆՆՆՆՆՆ ՏՈՒՄՆԱԿ

ԼԱՌ - ՄԱՐԿԱՐ

- ԵՄԱՐԱՆԻ ԲԵՐՈՒՆԻՆԵՆ -

2.

Երեւն արժանաք, արտը հոյի մէջ խը-
րած թուրք: Կարծես անգամ երեւն
Երեւնյան անոն ինչպէս արժանաք սայն
էին զաւան զնայ անանաթ հետունք
Սերատուկայան օրին էին:
Մարքի ճանաչում էր ու գրել, փոխ
կար ճանաչումը, չեղար գրելներ: Գրի-
գոր Մանուկին էին իրար, համարաւ -
հին յուր խմբին էին իմանում զարմա-
նին, ներքինից ճանաչում էին եւ մը-
նացած հարապատկերներ մասին, հարցնում
էին գրաւի ճանաչարար մասին: Եւ ոչ
ոչ հաստատում ընդել չէր անում, մարդիկ
կանալից ակտի էին շարունակ:
- Մարք, Թուրքի բարձր մտադրա-
յայ պնդել - ստաց պատմական սայն վը-
րայից:
Լաւ - Մարգարիտ որդւ մասին էր մը-
տանում ամէն անգամ, երբ այլին նախ-

լի տեսնում էր կնոյր թուրքերը գրկում -
- Ամուր նալ, նալք Թուրքիկ ըն-
մար...
Թուրքիկ մերթ ճան էր տալի գրե-
կում, մերթ գրեթեւում, գրաւացած հար-
ցնում...
- Պալէ, դա կը թիւրքան... Հո, ա՛ն
ին, երկըն Թուրքիկ, պալ...
Եւ երբ պալից պատմական չէր ստա-
նում, Թուրքիկ խոսակցել էր քանունը,
չափանքը կարում, նալում սայն վը-
րայի գրկելու կարած հանգիստ:
Մայլո ճանաչող շարանից, փոխի հա-
մը փայն ապակիում էր գրել - ցերիկ:
Ուրեւ ընդ էին, ուրեւ երկրներ: Մար-
գար ինչպէս էլ խմում էր, մարգար չէր
յայնում...
Երբ շուշ տան մի ամալի տալու -
տան մէջ առկ կար, ոչ գրչի կնիքը:
Գրեթէ կաղանք էին մնացել, Թուր-
քիկ երեւն այլեւ, մալիան էր արել:

Գրաւոր մարդիկ վայ ճամբ փոխել
էր նալից մարդը կը լինել, արտը զոյն էին
ստացել: Մարգարը տեսաւ, որ ալեւոր
կնոյ գրեթէ նոր ախտներ է ծրել:
... Լաւ - Մարգարը երբ « Երբ ինչ
կանք ու ծրարանալ տակ պատմա-
նեկները զոյն ծրարից հանդեր արա-
նակ էր նալի երկրի կաղանքներ, ան-
պի պակաս զալանք, որ ճերմակ լակի
դէս սուղում էր, մէկ էլ գրանքները
հանում, թուրքներին, որտեղ քարանձ
պայմաններ էին տնուն էր նալի երեւում
ան Կնոյ շարի - Լաւ - Մարգարը մը -
տարանք էր հարաք աշխատանքներ,
շարանքը քանունը, քանունից վայ
գրանքը շարիք, որ աշխատանքներ ըն-
դել էին հետագայ գրեթեներ: Անպատ
մէջ հաստակում մտնում կային, որ Մար-
գարը աշխ էր ձեռն անելին էին իմում
իրաւում աշխ էին:

Բար պիւն չէր, մարք, աւ ո՛ր
բերին մը - զալանքում էր Մարգարի
կնոյ, որ ամէն թիւրքին էր տան լա -
նակներին նախնաք արտանում էր հա -
նելին, տանք թուրքը ինչպէս:
- Կրկնալիք նէ, հետո կանակի - ա-
տան էր:
Մի անգամ Մարգարը փորձեց որդւ
մասին խոսել, թայց պատմական փորձը,
հնձկնացող կոտորել անկողին, գրանք
մարդով աշխեր սրբի եւ պիւն, շատ

(Շար. 3)

(25 - 7000.)

Այդ Տիկին Համբարձումյան, Տէր և
Տիկին Զահարյան Աշխատանքի և
Տէր և Տիկին Մարտիրոսյան և զա-
ւանակները, Մանուկների ընտանիքը և ըն-
տանական բոլոր պարագաները խոր զա-
ւով կը մասնակցեն իրենց ամուսնուն
հօր, մեծ հօր, ապագաներին

ՀԱՄԱԵՐԱՅ ԴԵՃԵՆԻ

մահը, որ պատահեցա ինկա. 12ին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի
այս Ուրբաթ, ինկա. 14ին ժամը 10-45ին
Ալֆրէդիկ Ս. Վոզու — Պետրոս եկեղե-
ցին, Կոմիտաս փողոց, ուրիշ մարմինը
կը փոխարկուի նոյն պիտ Մանուկ զե-
րեպանատունը:

Որեւէ մահացող զրկուած չլըլայով, կը
խնդրուի ներկայ իր պը նկատուի:

50ème Anniversaire de la Croix Bleue

A MARSEILLE

Les sections de Marseille organisent le Dimanche, 16 Décembre à 15 heures
à la Maison de la Culture Arménienne, 12-14 Rue St. Bazile, 13001 Marseille
Le 50ème ANNIVERSAIRE de la Fondation de la Croix Bleue des Arméniens de
France

Sous la présidence d'honneur de:

Mmes DIROUHI SERINGULIAN et HEREPESIME BACHDASSARIAN
Prendra la parole Maître HOVIG EGHIAZARIAN

ALEXANDRE SIRANOSSIAN dirige l'Ensemble instrumental de Romans
avec le concours d'ANGELE GARABEDIAN (cantatrice)

Dances folkloriques par Éva Arzouian et le groupe Ani de Marseille
ENTREE LIBRE AUCUNE COLLECTE

ՓՈՒԱՆ ԾԱՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պաշտոնաւոր Արարմանի յիշատակին
կը նուիրեն — Տիկին Ա. Ալֆրէդիկ 50
ֆր. «Հալալատան» (ստանալ «Երան» —
Գէն) և 50 ֆր. «Երան» Տէր և
Տիկին Սոփիան Կրկնական (Կրկնական)
50ական «Երան» Տէր, Փարիզի Հայ Մշ.
Տան և «Հալալատան» (ստանալ «Երան» —
ուրիշ Գէն):

ՅՈՒՇԱՅԵՐ

ՀԱՄԱՆԱԲՐԵՐԻՊԻՆԿԱՆ Միութեան
Մարտիկի մասնակցող ընդհ. անդամ-
ան ժողովը Կրկնական, ինկա. 16, առա-
ւան ժամը 9ին, սովորական հաւաք-
ուրիշ: Օրակարգ տեղանք վրայ:

CELIGNY

POUR LES FETES DE FIN D'ANNEE

OFFREZ

LE BEAU FOULARD

'ALPHABET ARMENIEN'

EN VENTE AU PRIX DE FRs. 75,00 CHEZ

M. S. DER BALIAN, 221, rue Saint-Honoré, Paris 1er

Librairie PALOUDAN, 9, rue de Trévis, Paris 9^e

Maison de la Culture Arménienne, 9, rue de Madrid, Allortville

Par correspondance :

Contre-remboursement Celigny s.a.r.l. B.P. 9, 94130 Nogent-sur-Marne

le restaurant

TAMAR

spécialités arméniennes

présente

les vendredi 21 et samedi 22 décembre en soirée

Adiss HARMANDYAN

et l'orchestre ANI de la m.c.a.d.

réservations : 5, rue Ferrandière 69002 Lyon tél. 842 20 24

ՅՈՒՇԱՅԵՐ

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՅԻ Ալֆրէդիկի մասնակցող
ընդհ. ժողովը այս Կրկնական, ինկա. 16
ժամը 15ին Ալֆրէդիկ Մշակույթի Տան
մէջ, 9 Իր. աը Մարտիրոս: Շատ կարեւոր
օրակարգ:

UNIVERSITE PARIS III
DAUPHINE

Institut national des langues
orientales vivantes

**LITTERATURE
ARMENIENNE
DE LA DIASPORA**

Programme des cours 1979-80

Lundi 12 Décembre

La Revue MEHIAN 1914

Lundi 7 Janvier

Diaspora et Critique H. Ochagan(I)

Lundi 21 Janvier

Diaspora et Critique (II)

Lundi 4 Février

Première larme, H. Ochagan (III)

Lundi 18 Février

La revue MENK

Histoire et idéologie

Lundi 3 Mars

Ch. Chalmour (I)

La Retraite sans Musique

Lundi 17 Mars

La Retraite sans Musique

Ch. Chalmour (II)

Lundi 31 Mars

Le Bois de Vincennes

N. Sarafian (I)

Le Bois de Vincennes

N. Sarafian (II)

Lundi 28 Avril

Un jour comme les autres

Z. Vorpouni (I)

Lundi 12 Mai

Un jour comme les autres

Z. Vorpouni (II)

Les cours ont lieu tous les 15 jours

de 17 à 19 heures au centre Dau-

phine, Salle B-111.

Imprimé sur les Presses

du Journal « Haratch »

83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris

Commission Paritaire : No 55935

1969 - 1979 DIX ANS DEJA

CETTE ANNEE ENCORE...

Le CAMP d'HIVER de BELLEFONTAINE

aura lieu du 24 Décembre au 2 Janvier

PARTICIPATION AUX FRAIS :

Séjour complet 365 F.

Tarif à la journée 50 F. d'inscription

et 35 F. par jour

Week-End à partir du Vendredi 28 Décembre après-midi

tarif forfaitaire : 250 F. quelque soit la durée du séjour

Inscription à transmettre à : M. STEPANIAN Christian

6, rue de Trétaigne — 75018 Paris

(joindre un timbre à 1 F. 30 pour la réponse).

ՑԱԽԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Խաչի Պոմոնի մասնակցող իր
խոր ցատակներով կը յայտնէ Տէր
և Տիկ. Ֆալապպանի և զաւակ-
ներուն, Տէր և Տիկին Փարճ Նաուկանի
և զաւակներուն, ինչպէս նաև ընտանե-
կան պարագաներուն իրենց սիրելի
հօր, աներքը, մեծ հօր և ազգականին՝
Յարութիւն Արքայապետի մահուան առ-
թիւ:

×

Ցատակներուն նաև Տիկ. Փանոս-
եան և պարագաներուն իրենց ամուս-
նուն և ազգականին՝ Գրիգոր Փանոսեանի
մահուան առթիւ:

ՀՈԳԵՇԱՆԳԻՍՏ

ՄՈՒՄՈՐԱՆՈՒԻ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

Մոմորանի Հանգուստան Տան մա-
րան մէջ հանգուստար պատարագ կը մա-
սուցուի Շաբաթ, ինկա. 15, առաւոտ —
Լան ժամը 10-45ին:

Կը պատարագէ

ՄԱՐԹՈՊ ՔՀՆԺ. ՓԱՄԿՈՑԵԱՆ

Ներկայ կ'ըլլան Արքայապետ Քնիկա-
ցութեան վարչանիստ իրենց անդամ-
ները:

Յատարա պատարագի կը կատարուի
Հոգեհանգուստան պարտէ՛ 1979ին ընթաց-
քին մահացեալ պատարարներուն հոգ-
ւոր ի հանդիսա:

Պատարարներուն ընտանեկան պա-
րագները կը հրապարակուին ներկայ զրա-
ւանուր արարողութեանը:

Maison de la Culture
Arménienne d'Allortville
9, Rue de Madrid, Tél. 376-55-89

SOIREE

SPECIAL JEUNES

SAMEDI 22 DEC. à partir de 20 h.

BAR — BUFFET

restaurant

EREVAN

26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81

ՀԱՅԵՏՈՒՆ

Ե Ր Ե Ի Ա Ն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԹՈՐ ԽՈՂԱՆՈՅ — ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԵՐՄ ՄՐՈՐԱՐՏ

ՄԱՏՅԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԶՈՐԵՔԱՐԹԻ ԻՐԻՎԻՆԻ

ՀԵՆԿԱՐԹԻ ԻՐԻՎԻՆԻ

ՈՒՐԱՐԱ ԻՐԻՎԻՆԻ

ԶԻՐԱՐՈՐ, ՄԱՐԹԸ

ՊԱՏՈՒԻՐԻ ՎՐԱՅ՝ ԱՆՀԱՐԱՆՈՒՆ ու ԶԻ — ԳԵՅՈՐԹԻ

ՍՈՒՐ. ՊԵՐԵԿԻ

ԵՒ ԱՐԵԼԻ ԿՐԻՍԿԻ ԱՌՏՈՒՐ՝ ՊԱՏՈՒԻՐԻ ՎՐԱՅ՝ Խ Ա Շ

FERME LE MARDI ՓԱԿ Ե ԵՐԵՔԱՐԹԻ

ՀԱՆ ԿԸ ՀԱՅՈՒՅՈՐՈՒԻ ՂԱԻՆ ՏՈՒՆԵՐԸ, ԱՊՐԱՐԱՆԻՐ ՎՐԱՅ՝

ՅՈՒՆ. - ՊՕՂՈՍ Բ. ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ

ՄԻՍՏԱՔ ՄԵՇԱՐԵՆՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

(Գ. Կ. Կերիմ Մսա)

Միմարնեց Սերաստիս վերադարձա՝ պատարաստելով մեկին Կ. Պոլիս, ուր նրա հայրը՝ Պարպառիկը և Տորքաթը Պոզոսը, զրեթէ 15 տարե առաջ էին պանդխտել և. սեռանաւոր էին: Մինը կը յայտնարուէին « անցարդային դժուարութիւններ » Միմարնեց աշխատանքի է անցնում երբոր՝ Սարգիս և Տորքաթը որդու Վարդի Միմատուրեանին վաճառատն Սերաստիսի վրէժնակներով որդւոյ հանդէս և միմայե մկուղէն տարի ետք 1902 թ. Սկզբներէն, ճանապարհ ընկնում մալաբաղաւ:

Կ. Պոլսում Միմատուրեանները հաս - տատում և Նալաթիս Բաղամ, ուր 1886ից դարձում էր նշանաւոր Ալպայիկ Կեդրեանական վարչարանը: 1896ից որպէս զգալի գէպքերի ժամանակ վարժարանը փակուել էր, բայց շարունգ տարում վերաբացուել էր: իրով կամպանիզացիան փայտիտիվներն: Եթէ էսին այդ հաս - տատիվեան տնօրէնը էին եղել պատ - լիպող Ներսէս Վարպառեանը, մաւ - կուղիսն ու կրթական գործիչը Մի - ևւս Սեբասթի և Յարութի Մուսուղե - նը, այդ քաղաքական ծանր պայմաննե - րում պիտէզ « խնամարկեալեան շըր - ջանք » Միմա. 1909 թ. տնօրէնի պար - տապալտիվները դրուեցին « ընդհա - նուր չնոց » Գառնիկ Բարունակեանի վրայ, որը, ինչպէս Ա. Արզումանեանի վկայում, « մանկավարժական համար յառույտ պատասխանութիւն էր շունչը և. ոչ այ փորձառութիւն պարզական գոր - ծին մէջ » Հէջն այդ անձնատուրիկեան օրօք էր, 1902 թ. աշնանը, Միմաք Մե - մարնեցին վիճակուելը դառաւ Կեդրեան - կանի սան (նրա աշխարհական համարն էր՝ 166):

Կեդրեանական վարչարանում Միմարնե - ցի տառաշարութեան ու վարդի մասին ունեց վառեական ատենակներ՝ 1902 - 1903 և 1903 - 1904 տարիների նրա ատե - նակութիւնը « Վիճակաշարի » ռ - ունը հետաքրքրէր իրարարուների հա - րաւորութիւն ու ընկնում: Ուսումնա - կան տարի տեւել է տար ամիս և. բա - մանուկ երեւե եռամեայ (Ալպայիկներ - Նոյեմբեր - Նոյեմբեր, Ինկուսներ - Յունիս - Փետրուար, Մարտ - Ապրիլ - Մայիս) և մէկ միամեայ (Յունիս) շըր - ջանների: Վարչատան թարգարտը նիշը (« Բիւ. ») «1033 էր: Իւրաքանչիւր շըր - ջանեց ընտոյ պարտութեանը նախ դիմա - անել ևս բաւ « զարդութեան » (արտ - ասել ճանապարհ նկատի ու անունը հա - մախարա տարակները) և « գիտու - թիւնների » (« Նշարիւ ու ընկան գիտու -

թիւններ), այս արտանուել է « միջին թիւր », ինչպէս նաև որոշուել ամէն մի աշխարհում տառաշարութեանը ատենա - զատարանի ստորագրելի մէջ: Այդ « Վե - ճակաւոյցներ » երևում է, որ Միմա - րնեցի տառաշարութեանը ատենանեց թարք չի եղել: Եթէ նկատի ունենաւ երկու տարուայ դիմառատակներին « մի - ջին թիւր » թ, այս արդ կը կազմէ 5,83: Բայց գիտուել է մի օրինաւորութիւն որ - դէս կանոն նրա տառաշարութեանը « զարդութեան » առէր թարքը է, թան « գիտութեան »: Առանձին գէպ - քերում այդ տարրերի շնորոց է (« Կարգի երկրորդ եռամեակում՝ 8,15 և 1,57), իսկ երկու զատարանների տոնայնքով՝ համապատասխանաբար միմիկ թիւի է՝ 7,26 և 4,14: Միմարնեց « Թիւ » կամ « անընդունակ » չէր ընա - կում և Նշարիւ գիտութեանը նա զրահակելը փաստուել է «10» նիշ, թայց ցանկաւեան զգալուել հաջորդ է « 7 » և Կարպի է պիշել, որ այդ տարրականը նրա նախադասութիւնը չէին: Իսկ « զար - դութեան » շում յաճախ զրահարուել է փայլուն տառաշարութեան՝ ստանալով « 8 » և. աւելի նիշեր, նշանիկ մի անգամ Հայոց աշխարհագրութեանը նրա գիտե - վերեան դիմաւան է « 10 » թ:

Փաստերը ցոյց են տալիս նաև, որ վարժարանի տնօրէնութիւնը սկզբնապէս յայտել է կապել Միմարնեցի հետ: Այդ է հաստատում Ա. Կարպի « Վեճակաշար - ց » չի աւանդել եռամեակի տարին: « Դե - տորութիւն » թամնիս Գ. Բարունակեանի դրասում: « Գովելի վարք: Թէև, աւե - լիկ կը պայտելը տնայնց մէջ, սակայն նկատուել որ ուշ սկսած է վարժարանի դաս, կը յուսանց որ դաս կանուկն մէջ յառաջադիմութիւն կրնայ ընել »: Նորիկ սակարկու չարգարացել ընդհանուր չնոցի անընկալել, և վերջին յաճախ եռամեակում հաջորդուած արձանա - դրել է: « Վարդը գովել է: Կալ եռամ - անիկ մէջ խախտութիւնը պիտեւոք չի տեսնել »:

Կեդրեանական վարժարանում Միմա - րնեցն ունեցել է նաև այլ հետաքրքրա - յիւններ: Ա. Ալպայիկներն խոստովանել է, որ « դժուրի պայմաններում » Գ. Բարունակեանը սակայնու է եղել « ան - սակ մը օտարական դեր կատարել: Ծա - րուանի միջի կը Հնապեղը, որպէսզի ընդհին դիւրեքը չըրերէր զարդ և ձե - րանքը լցարէր: Հրատարակելու փորձեր չընել » և. թէև Ալպայիկեանին աստեղ վերադարձում էր որ ասումատութեանը շըր - ջանի (1895 - 1899), թայց 1903 - 1905 թթ. նորից, կը Միմարնեցը Կեդր -

նական աշխարհը էր, Գ. Բարունակեանը շարունակել է խառնակները: Այս աս - տումով ընտելադրական է Ե. ձ. Սերու - նի մի վկայութիւնը (նա ևս նոյն տա - րիներին տնօրէն էր Կեդրեանականում): Գարացք թղթիկայց ընտոյ, 1905ին, կըր Միմարնեց փորձել է հանդիպել իր գա - րնիկներին, « Գառնիկ Բարունակեանի — մեր ընդհանուր հնչողին — անխոր - կէր կը փախար ու կը պատէր վարք, որպէսզի իր ընկերները անեմը, կըր արձակուէին անեմը: Համախի այդ գա - ժան տարներուն՝ զարդերն դուռները չէին բացուել օրում ընթացքին... »: Չնայած արդիւնքներին, « արտասանմանը Պոլիս պարզած գիրքեր և թիւքերը կ'անդնէին ձեռքը ձեռք... զարդն զը - թարգարն մը ևս կը պարզանէր: մեր պարտանքներն մէջ »: Աւելին, զարդեցի գրասերը ներսում կ'երանդանիկները ոչ միայն ծանոթանում էր Երաստ - րաւոր թիւնների, այլևս յոյս էին ընծա - յում ձեռնադիր պարբերակները: Միմա - րնեցը, կըր արդէն Գ. Կարպու էր, ինքն էր նախաձեռնում է աշխարհական մի ձեռնադիր երգիծաթերթի ճրտարարու - թիւնը՝ այդ գործում ներգրաւուելով դա - մակները Գառնիկ Բալպայիկներին, որ զարձա խորաբայ ու մանկավարժ և գրաստեց Միմարնեցի քանատակուել - թիւնները (նախատակուել է 1915ին), յե - տադարձում հանաշուած ներքի ու ար - ուստարան խափայել ճիւղանակներն և ուրիշներին: Այդ մասին Բ. Արզումանեանի պատկել է դրուել դարձեւորակները մէկը, որի անունը քանատեղ, ցուցու չի վաճ - տակել: « Գ. Կատարանին աշխարհում ասեմ, — գրում է նա, — կըր կ'աշա - տակելը զրահակ հանդէսներու, Միմա - րնեց « Բաւ-բաւ » անուն երգիծաթերթի մը սկսա: Չարպառեանի զարդերն մէջ: Երգիծաթեր ինքն էր, իր Թարգու կը պատ - րաստել և օրինակն յոյս կը տեսնէր: Երգիծական նիւթները կըր իմա՞նուէլ ճիւղանակն, գիտար անդիկներ էր Գառ - նիկ Բալպայիկան, որ Սամատարեանի կը խոսէր: Երգիծաթերթի ամէն մարդի խոսակ նիւթեր կը պարտանէր: Գիշա - րում աշխատակցը ինքն էր ճառապա Միմա - րնեց ձեռնադիմանում է իր ստորագրու - թիւնը: Հին Կերնային օտարաւորներ և արձակ գրութիւններ: Ամէն բանի կը հաւանքը և ամէն բանի հանդէ կը գար: Մէկէ անկի թիւքը խորաբայ ըլլալը կը լինէ՞մ: Մէկ ուրիշ աստակցի վաճա՞ր Պեղդէրեանը, որ զարդերն աւարտելոց ընտոյ զարդուել է անտարով, կ'ենալորէ յայտնել է « Բաւ-բաւ » երգիծաթերթի Միմարնեցի նախաձեռնութիւնը իր ձե - տադրուել ու խորաբային զարդերն « միայն մէկ օրինակ — ամբողջ մէկ անգամ մը ճրտարարի կ'իւլէր, Գ. Կատարանին թիւքերն էին: Աշխատակցիները, որոնք կը գրաստիկեցին էին (թիւք դաս 12 պար - թեր, որ ասում իրենց գրութիւնները կը յանձնէին Միմաքը, որ կ'ընդօրինա - կէր, կը գրատուորէր ու յոյս կ'ընծայէր: Ան նա կը կիրարկէր ստույգափական

ՊՐԻՆԵՍԱԼ ԳԵՐԴԱՍԱՍՆԵՆ՝ ՀԱՊԵԼ ԳԱՐԱԿԵՕԶԵԱՆ

Պնցող Սկզբներէն, նի երբք մէջ, գրեթէ հարիւր տարեկան մաս - ան անօթի քարքար Միմարնեցի Վա - կերտանի կինը՝ Չապկ: Արտուանի սո - վորով օտարում, կ'անտիկ ընկերը կ'ստ - իր Միմարնեցին: Երկուքն այ խաչի ան - ցող անեմը էին: Երկուքն այ արդը փա - րաբ կ'ստէ իր օգտակար հանդիմանալ հայ ազգին: Հարաւ էին հայ Թարգարի գրական ըլլալուն: Չապկ և Միմարնե - ցը, յոյս գրտակցը իր անխելը Հա - յաթեան գիտար պայմաններուն: Պնցող չապարկային զանազան կուրսու իրենց դասըր ասու: Հաստ: Պնցող չապարկային յանդիմանել յանձնարարներու աշխար - քան: Ինքն զայնի և խորանուն տաին հնո ար կարեք կար: Առնող փոքի և իմրուկն էին: Համատեղէին: Չարգէն: Հին իմրուք չկա: Կայ ասեւն իրենց ան - ծածը՝ Գարնիկեան Մանկավարժ Զա - տատութիւն, որ կը գրեթէ Կարպի, Սերուի և Յունիկներն մէջ: Գառնի իրենց աղկը՝ Սերուի Էկայան, Հաստա - տեան ինքն նախադրուել որ կը շարս - տակէ, իր հօր և մօր գնած համալր ընկնանայ: X

Ներքնական արդիւ՝ կ'ենալի ընկերը

Չապկի պատանդութիւնը և երկուս - տարութիւնը կը զուգարկուէլ Հայասթան - անեմին աշխու շրջանին, անցալ դա - մու: Կերնի քաղաքին: Հայութեան կը - րաս: Մանկութեան զարդերն, աղային կ'աշխարհական մասուր: Հայասթանը վաս, Մու, Տարքի աշխարհ խոսած էր Պոլիս: Երկուստար, երկուստար - ճիւղը եռանդով կը կարգուէին Բալպի, Բարպիցը, Միմարը Կերնան, երկու - անիկ Հայրիկ և ուրիշ աղայաբանուէր զը - րգիւնը: Չապկի ծնողը՝ Արքիկ և Միմարնեցի մանկեան երեւի և հարաւս ընտանք մըն էին: Գառնիկ Չապկ Կարպի: Հայասթան օրում յուշու - 95ի շարքերը կը ցնցել դեռաթ Չապկ -

նոր գրութիւն մը, որ արբաղեց ընտոյ կը ընթերցաններն մէջ Գիլարի թըշ - անիկ էր... Միմարնեցի կը երգիծաթեր - քով վերի կարգի արշարեւորեան շա - րանքը կը զրգուէր: Անտար այ կը գնա - անէր իր քաղաքիկ կարգութիւնը: Բաւ - բաւ-բաւ ինչ թիւ յոյս տեսա: Եր ընդհա - նուն պատանք Միմարը հիւսնակները ետա: X

Բալպիկի խորհրդով Միմաք Մեմա - րնեցը Կեդրեանական վարժարանում ու - սումատակութիւնը կ'իտաւ թղթը 1905ի Փետրուարի փորձերին: Բայց արնեց անկուցարձ տնօրէնին անհետեւութիւնը - զան: Հէջն Կեդրեանական էր, որ 1904 - Կարնեան, Սերաստիսում և Մարգար - անում հեղինակած 13 թիւքնամանքը ան - փայլեց « Բարսաթեան » խորաբայով ան - կրտակական տեսութեւն և յանձնել հա - յերնիկ ուսուցիչ Հրատ Խառսեղի գա - տատանքին, նոյն տարուայ Մարգի Կը - րնի Գ. Պոլի պարբերակներում տա - րքը կը յարիմոյ անդանիկ անեմը: Գործութիւնները: « Հիւսնու, հանաշու - պատանք » հետադար զարդեց, թայց ոչ գրտականիկնց: Սկուսեց նրա ասեղ - ծաղարանեան կարճատեւ, թայց թեղ - նաւոր շրջանը: X

Միմարնեցի ինքնակներ Սերուից, Սե - րաստիկից Մասնական (Սերաստիկներ), Սերուիցին Սաստիկ և. Կալպիցին Կեդրեանական վարժարաններում: Ժմա - րու է և, այլ և. այլ պատանդութեւնը նրան շարունակու պարտաւոր զա հաստատու - թիւնները և. ոչ մէկը, անկայ քան - ցիկ Բարպայիցը, մեկով Միմարնեցի ան - ցարտալիկան մի գրատու, իւրովի այդ կամ այդ խափով զարդերը: Երկուքն մասնաթղթիկ և, վերջին հաշուով, իր - օթակն քանատակութեանը ձեռն տալա - ղի հաստաւորանք: X

ՄԵՆԱԿԵԼ 80ԱՄԵԱԿ

ԼԱՌ - ՄԱՐԳԱՐ

- ԵՎՍԵԼ ԲԵԿՈՒՆՅՑ -

2.

Մի իրիկում էր պատանի երեք վառ ըր - ցալ, անգորտուսկ քրոք ծակուել: Մարգարը եւս վրանի ասում քար զըն - տակու, տաքանակի, պատանի կըրէր զինու: Իրենց գիշերում աղջկոն էին աս - նում: Փնտնել, ձեռնածախի ներս մը - տաւ:

Քար զիլա շիւղ, մալը, աս ուր կ'անար՝ անցալ պատուր էլ շիտակ: Եթէ այն ժամանակ արկիւնիկը մի մարդ ձայն էր տալիս, ԲՅ՝

— Լաւ — Մարգար, շարքը քարակը... Լաւ — Մարգարը յանդեր վեր էր թնտնում տակեց, քան ասում և զգիւր իր ընտրը գնում: Ան ոչ որ չգնար, որ Լաւ — Մարգարը ասուի թանդը տարեկնի մտով ուրիշ տեղ էր, զիւրեց հապա — րաւոր վերադարձը հարաւ:

Մարգարն էլի ինձ էր շարգում, պա —

տան աղէկ ասումին: Ի՞նչ լաւ կը լինէր, եթէ ծաղիկ քարեցը գիշերով զարմար, պատանի կըրգեանիկ վրայ դնէր: Ան - գորտը կը քարեցուէր, Չապարկը կը դըր - քուէր իր պատանին: Քար պիտի զնել, ծանր քար՝ ասում չեղանկարով վրայ:

Իր կ'ենալոր Մարգարը երկու անգամ է ծնծ կըրէ. մէկ էր տալայ էր, շան պիշիկ ցախուկ էր կապել, մէկ էր պա - տանի կըրգեանիկն զար զիւրեց ընտոյ: Էլի արեւի տակ ինձ էր կատարել, կըր երկու հողի մտակցն իրեն: — Այս նիւր՝ Կըր — հարցըր մէկը, և. կըր միւրը գիտով նշան արել, դիմա - րաւորան կրտուիլ միմամ ապաղը կըրծ - քին քարեց, կըրժի տախտակը զնայց պարպալ կարտի պէս: ՔՅՅի արին և. կու, և. իր երկրորդ անգամ ապաղուր խնկելն, խոր ձնեց Մարգարի թուժ մալը:

Բանով տունն մաքրելն, հիմա էլ,

(Շարք — 4)

Ա. ՇԱՐՈՒՐԻՆ

ՇՆՈՐԱԿԱՆԻՔ

ԱՆՅՈՐՈՒՄ — Այրի Տիկ. Նունիկ Ռո-
տուլիան, այրի Տիկ. Ալեո Եսայիսի և
զատակները երբեք և Ստեփան, Օր. Սեդա
Ռոտուլիկան և ընտանեկան պարտա-
կանքը չափազանց ազդեցած շնորհակա-
լությունները կը յայտնեն Ս. Պողոս — Պե-
րուս եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան, Սե-
րովրէ Արք. Մանուկեանի, հոգեւոր հայ-
րերուն և դպրաց զատիկ, որոնք արժանի
կերպով մեծարեցին իրենց անուանի,
հօր, մեծ հօր և ազգականներ, աղայեայ
ՓԱՆՈՍ ՌՈՍՏՈՒԼԻԿԵԱՆԻ

յիւստանք, երկարամեայ աղաւթիւ —
թեանը համար Ալֆորժիլի եկեղեցին:
Նոյնպէս շնորհակալութիւններ կը յայտ-
նեն բոլոր այն անձներուն և կազմակեր-
պութիւններուն որոնք մասնակցի և ծաղ-
կեղաններով մասնակցի եղան իրենց
սուգին:

ՆԱԿՏ ՌԻՆԵՆԱԼ

Լիմո. « Մանուկներու Օր »-ը տեղի
կ'ունենայ Յունուար 13, կիրակի կէսօրէ
վերջ ժամը 3ին, Ազգ. ծան սրահը:

MARANE - Մ Ա Ռ Ա Ն

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱԻՆԸ

Ճաշ և ընտիր տեսակներ

ՍԱՏՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կ'արժէ այցելի

MARANE épicerie orientale

1 bis, rue de l'Arbalète, 75005 Paris tél. 535-85-26
métro Censier-Daubenton, sur la rue Mouffetard

ՍՏԱՌԻԷ - ՍՈՒՐՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՏՕՆԱՏԱՌԻ հանգէս դպրոցի Թա-
տերաբարձին մէջ, կիրակի, Դեկտ.
16 ժամը 17ին սկսեալ:

Տեղութիւնը և Դնոցայ Միւս —
Թիւնը սիրով կը հրաւիրեն բարե-
կամները, համայնքները և կրթա-
սէր ազգայինները՝ հաճելի ժամեր
անցընելու հայ կայստաւ Նոր սե-
րունդի հետ:

Գեղարուեստական բաժին՝ սի-
րելի անուններով՝

ՆՈՐԱՅՐ, ՊԵՐՆԱՐ, ՆԱՊԱՍԱՐԻ
Արտասանութիւններ, կազմակե-
րպացում իր թերթ նուէրները...
մանուկներու:

Համադամ կերակուրներ:
Collège Arménien Samuel-Moorat
26, Rue Troyon, 92310 Sèvres
PONT DE SEVRES

Maison de la Culture
Arménienne d'Alfortville
9, Rue de Madrid, Tél. 376-55-89

SOIREE SPECIAL JEUNES

SAMEDI 22 DEC. à partir de 20 h.
BAR — BUFFET

ԻՍԱԵԱՆ ԲՈՐԵԿԱՄԱԿԱՆԻ ԱՆՆԻՆԱԿԱՆ ՏՕՆԱՏԱՌԷ

Դեկտ. 24, երկուշաբթի գիշեր ժամը
Տէն մինչև առաւօտ, Ալֆ Մամուկեան
սրահը:

Ընտիր մաշ — 100 ֆր.

Ժամը 23ին սկսեալ երկուսուսարգաց
35 ֆր.

բազիկի պտօրէկով

ԵՐԳ — ՊԱՐ — ՏՐՈՒՄ

Հասոյքը կըրպակով հաստատութեանց
Մանրամասնութիւն հեռախօսով ամէն
առաւօտ ժամը 7ին 10՝ 372-04-20
Փուլով ապահովի սեղանները:

le restaurant TAMAR

spécialités arméniennes

présente

les vendredi 21 et samedi 22 décembre en soirée

Adiss HARMANDYAN

et l'orchestre ANI de la m.c.a.d.

réservations : 5, rue Ferrandière 69002 Lyon tél. 842 20 24

YORGANTZ

NOUVEAU !

MAXI 45 t. INTERNATIONAL
est paru

DISCOTCHARI REGGAE

Cappadoce Productions 3750530

ԵՍԼՈՒ ԵՆ

Բնակարանի դանդաղ առարկաներ,
նոր վիճակի մէջ ինչպէս նաեւ կարի մե-
քանակներ, մատչելի գիններով:

Դիմել՝ ԶԵՐԲԵԶԱՆԵՆ:

Հեռախօսակի՝ 827-33-89
826-09-72

SPECIAL NOEL LA CAPPADOCE

Saint Sylvestre - Noël Arménien

MENU SPECIAL A 200 F plus service

ORCHESTRE CAPPADOCE
DUO GREC ACROPOLIS
DANSEUSE ORIENTALE

*
LIDYA VERKIN
MARTEN YORGANTZ

DISCOTHEQUE APRES 2 h. DU MATIN

Réservations : 375-05-30 — 67 bis, Quai Blanqui — Alfortville 94

Imprimé sur les presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville 75010 Paris
Commission paritaire : N° 55935

OPTIMA Tours ARMÉNIE 1979-80

JOUR DE L'AN et NOEL ARMENIEN

DU 28 DECEMBRE AU 10 JANVIER

Avec logements hôtels première classe (Arménia ou Ani à Erévan)
pension complète — excursions quotidiennes. — Cette année de nom-
breuses et nouvelles excursions

Tous nos groupes sont accompagnés par des spécialistes.

(Pour inscription par groupes de 10, nous consulter).

Sonia Coumryantz
OPTIMA Tours
75003 PARIS

RENSEIGNEMENTS - INSCRIPTIONS :

67, rue Quincampoix (angle rue Rambuteau) — Tél. 274-27-20

Métro : Rambuteau ou Etienne Marcel

Lic. A 946 (Agence agréée INTOURIST)
Telex : 211 324 F.

à LYON :

Madame Gisèle BOUDOYAN
Maison de la Culture Arménienne
15 rue du 24 Avril 1915
DECINES :

PERMANENCE : Le Samedi matin
de 10 h. à 12 heures
(Tél : 49-42-97)
tous les jours : Tél. 49-52-23

1969 - 1979 DIX ANS DEJA

CETTE ANNEE ENCORE...

Le CAMP d'HIVER de BELLEFONTAINE

aura lieu du 24 Décembre au 2 Janvier

PARTICIPATION AUX FRAIS :

Séjour complet 365 F.

Tarif à la journée 50 F. d'inscription
et 35 F. par jour

Week-End à partir du Vendredi 28 Décembre après-midi
tarif forfaitaire : 250 F. quelque soit la durée du séjour

Inscription à transmettre à : M. STEPHANIAN Christian
6, rue de Trétaigne — 75018 Paris

(joindre un timbre à 1 F. 30 pour la réponse).

U.

x

×

(Մնացեալը Յաջորդով)

ԼԱՌ - ՄԱՐԳԱ

3-

Ա.ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ
ՍԵՐՄՆԱՑԱՆՆԵՐԸ

ԴՐՈՇԱԿԻՐԸ
ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ
ԱԶԱՏԱԳՐՈՒՄԻ

Այսօր, երբ այնքան հեռուէն ու այսօրուան պայմաններու լրջին տակ կ'ըլտենք անցեալը, կը զգանք թէ ինչ փոփոխութիւն բերած է Հայ պատգամ-իսկան Դաշնակցութիւնը մեր ժողովուրդ-ի պատմութեան մէջ: Հ. Յ. Դաշնակ-ցութիւնը ինքը, իր ամբողջութեանը մէջ

Իսկ զգորցից մի քիչ հեռու, իրենց
տան առաջ, ծիրանու տունկերն էն ձգ-
ւում արեւի տակ...

ԵՐՈՐԴԱԿԱՆԻՔ

Լինո — Արեթ Տիկ. Արշալույս Այնուն... Երեւանի քաղաքում, Տէր եւ Տիկ. Վրէժ...

ՊԱՂՏԱՍԻՐ ԱՐԹՈՒՆԵԱՅ

մասնուն առթիւ:

X

Տէր եւ Տիկ. Աշոտ Վարդանան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Վարդան Վարդանան...

ՎԱՀԱՆ, ՎԱՐԹԱՆԵԱՅ

մասնուն առթիւ:

Imprimé sur les Presses du Journal « Haratch » 83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris

1969 — 1979

ՊԵՆՅՈՆԹԵՆԻ ԿԱՅԱՆԸ ԿԸ ԲՈՂՈՐԷ ԻՐ ՏԱՄԵԱՄԵԱԿԸ

Այս առթիւ եւս Պենյոնթենի բանավումը տեղի կ'ունենայ 1979 թվականի 24-ին...

Մայիսի 1-ին մասնակցութիւն կ'ունենան 365 Քր. Արձանագրութեան տուրք 50 Քր. Օրական ծախք 35 Քր.:

Inscription à transmettre à: M. STEPANIAN Christian 6, rue de Trétaigne — 75018 Paris

(joindre un timbre à 1 F. 30 pour la réponse).

ՆԱԿՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Լինո. « Մանուկներու Օր »-ը տեղի կ'ունենայ Գոնուար 13, Կերակի 45-օրէ...

Pour les fêtes de fin d'année offrez à vos amis français le captivant livre de HAGOP-KRIKOR

“LES ARMÉNIENS

CONNUS ET INCONNUS”

(de Noé à nos jours)

deuxième édition

C'est un livre qui se lit d'une traite comme un reportage. Mais quel reportage!

LE MERIDIONAL

Editions de LA PENSEE UNIVERSELLE Paris 4e

Prix: 20 F. 50

Դիմել: — H. K. Djirdjirian 3, Rue du Gén. Lasalle 75019 PARIS

Լ Օ Ր Օ

ՎԱՀԱՆ

Վալանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Լին... Զոգարարութիւնը կազմակերպած է...

Maison de la Culture Arménienne d'Alfortville 9, Rue de Madrid, Tél. 376-55-89

SOIREE

SPECIAL JEUNES

SAMEDI 22 DEC. à partir de 20 h. BAR — BUFFET

CELIGNY

POUR LES FETES DE FIN D'ANNEE

OFFREZ

LE BEAU FOULARD

'ALPHABET ARMENIEN'

EN VENTE AU PRIX DE Frs. 75,00 CHEZ

M. S. DER BALIAN, 221, rue Saint-Honoré, Paris 1er Librairie PALOUYAN, 9, rue de Trévisse, Paris 9e

Par correspondance: Contre-remboursement Celigny s.a.r.l. B.P. 9, 94130 Nogent-sur-Marne

ԴՈՐԴԻ ՎԵՃՆՈՒՄՆՈՒՆ

ԱՐՄԻՆ

nir yghis qslgh surlenqtwani jwawagyni qorqelr, mawzghy qhnterol

ARMINE

les plus beaux Tapis d'Orient importation directe, prix, choix, qualité

acheter un tapis chez Armine. est un placement sur et agréable

ARMINE

ANTIQUITES - TAPIS

73, RUE LA FAYETTE, 75009 PARIS tél. 878 80 13 métro Cadet

Յիսմամակ

Ս. Թադևոս Եկեղեցւոյ

Ս. Թադևոս եւ Բարթողիմէոս Եկեղեցւոյ Թադևոս Խորհուրդը կը տան Եկեղեցւոյ շինութեան եւ անուանակոչութեան...

ՍԵՐՈՒՆԻ ԱՐԲ. ՄԱՆՈՒԿԱՆԻ Զոգնանդատեան պաշտօն կը կատարուի Եկեղեցւոյ շինարարներուն՝ Գրիգորի եւս...

նութեան կողմէ կը վարձատրուի: Կր պատարազէ եւ կը բարոզէ ՅԱՅՈՒՆ ԵՊՍ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Պատարազի երգչախումբները պիտի կատարէ Մարտիկ Սահակ — Մեքսիկո երգչախումբը, զինավարութեամբ Պր. Խաչիկ Երզնկեանի:

Ժամանակացոյց արաբադարձեանց Սկիզբ ժամկէտութեանց ժամը 8, պատարազ 10, բարոզ 11: Մատարադարձեանք եւ ընդունելութիւն 12-30 Եկեղեցւոյ Խորհրդարանին մէջ:

Կրտսեակ Նազիկուքեանց կը լաւորդէ Տաշ մը, ի պատիւ Սրբազան Հայրենոյ եւ Նոգիւր Նովիանոսի:

Château de Fabrégoules à Septèmes (Maison de Repas de la R.A.T.V.M.) Ճաշը կը տօնէ ժամը 13-30ին:

Կիպրոսի Երզնկեան Բոնի բաժին Ամուր արձնէ կը փախաբն ժամանակէջ ըլլալ Տաշին, իսկ Նազիկ արձանագրութիւն Նազիկ Նազիկեանին մօտ:

Թադարանութեան մօտ եւ կամ Եկեղեցւոյ Նովիան Վաշէ Մ. Վրդ. Իրձա — տօնական, հետ. 60-86-75 Ստեփանեան Պ. Մ. Տէլե-Վարդեան, հետ. 51-29-27

Պ. Երուսաղ Պապոյեան 60-62-50

ouvert depuis le jeudi 30 novembre

PARIS-PARIS

CABARET GREC

Direction HOVANESSION

30, AVENUE GEORGE V TEL. 720 27 33 720 28 60

ambiance grecque

UN NOUVEAU CABARET DE GRANDE CLASSE

ՀԱՅԳ. ՆՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՋԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ

ԱՆՏԻՈՒ ԿԱՅԱՄԱՐԱՆԻ ՄՕՏ

ՎԱՐՈՒԺ

VAROUJ

PRODUITS D'ORIENT

49, Grand'Rue Charles de Gaulle — ASNIERES

Tél. 793-64-02

Հոմ պիտի գտնէք ընտիր աղբաւմնիր Մառտիկի գինեղով ԲԱՅ Է ԱՐԷՏ ՕՐ, ԲԱՅԻ ԵՐԿՈՒՄԵՐՈՒԹԻՒՄ ԲԵՐՄԷ ԼԵ ԼՈՒՆԻ

(Р. и. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 8

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

Իսկի Ս Մարիամ Աստուածածին եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ տեսչութեան հետ համատեղ օգտակարութեան, վաճառ Արարեանի մասունք քառասունըկէ առթիւ հետեւի ինքն նշեցերը.— Տէր. Եսիկ Միքայէան 500 Քր., Տէր. Ե. Տիկ. Ուսար Աստուածածին 500: Իսկ ի նպատակ Լիւանանայեղեկութեան, Տիկ. Սիրանոյշ Պալապարեան եւ Տիկ. Վարդանոյշ Նալասնիկ 100 Քր.:

Հայտարարել Մշակույթի նախարարու -
Քեան և ձայն - հետաքննելի գիտական
կոմիտեի նախագահությանը կերպով -
նպատակ համչ. զառանգյալ օգիտական
նախարարությունները Արցախ ինքը գտած
և Արմեն Տղլաբաբեյանի «Անուշ» օգիտ -
րաշխ Տղլաբաբեյանից, Մոսկովայի հե -
ռառախելի Լուսինյան կոմիտե, գլխավորա -
կեսար Քեանի Կոլլեգիան: Կերպը ցու -
տառանման ևս Գոհար Գալստյանին (Ա -
նուշ), Տղլաբաբեյանին (Անուշ), Արա -
շխ Գալստյանին (Մոսկովայի), Գոհար Գա -
լստյան (Անուշի ձայնը): Դեկլարացիայի
և Ցանկեր Ոսկանյան, Արցախյանը ժամած
և Խորհրդային Միության: Ցանկային ինչ
նախարարություն նաև Ա. Տղլաբաբեյանի
Քեանի Քեան, Տղլաբաբեյանի Տղլաբաբեյանի
և Ա. Ա. Արցախյանին Ան -
նուշայ օգիտական:

Իսկ ինքը երկար հայեց զիւղի տեսք ու
զիրքին... Այս ինչս զիւղացոյն ապա-
րիկ, Զաղագործն հմ եղեց, Հոդ ու արտի-
հետ հմ հարձ տունցել: Պատեալագիկ հմ
յնացել, քանի տեղից գլխաւորուել: Նկայ,
գործ, տուն — տեղ: Այսպաւր, ու հաս-
ցրեմս, Էբեխայ մեծազնիս, նպատակի
Հասցնելս: (Դար. — 1)

URGENT
STE IMPORT-EXPORT TEXTILE
PARIS 9e
Recherche homme sérieux dynamique
Manutentionnaire
avancement rapide
Tél. : 526-35-32

ի ՅԵՄԱՍԱԿ
ՎԻԼԵՐՊՈՒՆ — Տէր և Տիկին Գ. Փ.
Մուրաւսեան իրենց սիրեցեալ հօրեղոր՝
Յովնան Մուրաւսեանի մահուան հիշելու
բարդ տարեկիցին առիթով 200 Ֆր. կը
նուիրեն Վեառաշի բարեգաւաճման:

ՓՈԽԱՆ ՇԱՂԿԵՊԱԿԻ
Այժմիկէն Գ. Արշակ Միկրեան 40 Ֆր.
կը նուիրէ Վեառաշին Զատիկ կոչեանի
և Փամոս Ռստուլիկեանի մահուան առ-
թիւ, զոխան ծաղկեպալի:

YORGANTZ
NOUVEAU !
MAXI 45 t. INTERNATIONAL
est paru
**DISCOTCHARI
REGGAE**
Cappadoce Productions 3750530

ԻՍՍԵԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԱԿԱՆԻ
ԱՆԱՆԻԿԱՆ ՏՆԱՄԱՐԸ
Գեղա. 24, Երկուշաբթի գիշեր ժամը
Տէն ժինի առաւօտ, Ալիք Մանուկեան
սրահը:
Ընտիր ճաշ — 100 Ֆր.
Ժամը 23էն սկսեալ երիտասարդաց
35 Ֆր.
Ըմպիի պտօրեղով
Երգ — ՊԱՐ — ՏՆԱՄԱՐԸ
Հասոյքը կրքովեան հաստատութեանց
Մանրամասնութիւն հեռախօսով ամէն
առաւօտ ժամը 7էն 10՝ 372-04-20
Փութով ապահովել սեղանները:

ՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵԱՆ
Alimentation Générale
Produits D'Orient
A R A R A T
118 BIS, RUE ETIENNE DOLET
94140 ALFORTVILLE
TEL. 376. 27. 62 - 376.51.28
LIVRAISONS A DOMICILE
ԸՆՏԻՐ ԵՂՐԱՆՔՆԵՐ - ՄԵՏՏԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ՀԱՅ ԿԱՐՈՂԻԿԷ
ՄՕՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ
13, Rue du Perche — Paris (3e)
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ
Երկուշաբթի, Դեկտ. 24 ձրազայոյց
յննդեան: Ժամը 17ին, Երեկոյեան ժա-
մերգութիւն և մարզադպեան թուղթի-
րու ընթերցում: Ժամը 18ին, ձայնաւոր
պատարագ: Կը մատուցուի
ՀԱՅԻ ՍԵՐՈՎԻՔԻ ՎՐԻ, ԱԳՆԸԱՆ
(Տեսուչ Սեփ. Սամալի Մուրաւսեան
վարժարանի)
Երեքշաբթի, Դեկտ. 25, Մնամը Տնան
Մեղոյ Յիսուսի Գրիտառի: Ժամը 11ին,
Հայրապետական պատարագ զոր կը մա-
տուցանէ
ԳՐԻԳՈՐ ԵՊՍ. ԿԱՊՐՈՑԵԱՆ
(Առաջնորդ Կարգիկէ Հայոց Ֆրանսայի)
Երեքշաբթի, Յունուար 1, Կազմեց,
սոսն տնօրէնութեան Գրիտառի: Ժամը
11ին, ձայնաւոր պատարագ:
Կիրակի, Յունուար 6, Յայտնութիւն
և Միլլաթիքի Գրիտառի: Ժամը 11ին,
Հայրապետական պատարագ և կարգ
միջոցութեան Գրիտառի զոր կը կատարէ
ԳՐԻԳՈՐ ԵՊՍ. ԿԱՊՐՈՑԵԱՆ
(Առաջնորդ Կարգիկէ Հայոց Ֆրանսայի)

Լ Օ Ք Օ
ՎԱՆԱՍ
Վաղման Ս. Գրիգոր Լուսաւորի կէ-
ղեցու Հոգաբարձութիւնը կարծախի-
պած է Լեփոխ խոյ մը Երաթի, Դեկտ.
22 Երեկոյեան ժամը 20-30էն սկսեալ Հ.
Բ. Ը. Միլլաթեան սրահներուն մէջ:
Հալիկան ընթմ միջոցաւ, արժեքա-
ւոր նուէրներ: Տոմարները ապահովն-
ցէք Հոգաբարձութեան սեղաններու քո-
վէն:

restaurant
EREVAN
26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81
ՀԱՅԵՏՈՒՆ
Ե Ր Ե Ի Ա Ն
reveillons
LES LUNDIS 24 ET 31 DECEMBRE
Avec
LE DUO HARTAR
FERME LE MARDI ԳԱԿ Է ԵՐԵՎԱՆԻ
ձԱՆ ԿԸ ՀԱՅՐԱՍՏՈՒՆԻ ՆԱԽԻ ՏՈՒՆԵՐԸ, ԱՊՊՐԱՍԻՔԻ ՎՐԱՅ:

ՇԱՐՈՒ ԵՆ
Բնակարանի գանազան առարկաներ,
նոր վիճակի մէջ ինչպէս նաև կարի մե-
քենաներ, մատչելի գիններով:
Դիմել՝ **ՉԵՐԻԶԵԱՆԻ**:
Հեռաձայն՝ 827-33-89
826-09-72
Երկուշաբթի, Դեկտ. 24ին ժամը 21ին
ձրազայոյցի պատարագ կը մատուցուի
Ֆրանսացի թուրքու. Քարմէի մատրան
մէջ: Կը պատարագէ և կը բարձր
կամիսսա վըր. Զարման

ՇՆՈՐՀԱՆՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՒ ՍՈՒՐԻ ԵՆՈՒՆԻ
ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԵՒ ԵՐԶԱՆԻ ՀԱՐԱՆՍԵՐՈՐ
ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
1926 — ԱՌԵՒԻ ՔԱՆ ԿԻՍԱԿԱՐ ԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ — 1979
Կը շնորհաւորէ իր յարգով բարեկամ և յաճախորդներուն Նոր Տարին և
Ս. Մնամը, և այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ, այս տարի ևս ճորս պատուի-
րու, միջոցաւ, անուշեղեններու և ըմպիլիներու այլազան տեսակներով պա-
րատա և պատարակելու և դարգաւելու Ամանորի իրենց սեղանները:
N. NIGOGHOSSIAN
121, Ave. Henri-Barbusse — 95400 Arnouville - les - Gonesse
Tél. : 985-04-46

ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻԻ ԳԻՐԲ ՆՈՒՐԵՑԷՔ
ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ՅԱՌԱՋ» **ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ՅԱՌԱՋ»**
ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԲԵԱՆ
«ՕՐԵՐ ԵՒ ԺԱՄԵՐ» (1958)
(Գին 50 Ֆ.)
ԵՒՐՈՂԱՅԻ
«ԲՈՒՐԻ ՄԸ ՏՈՍՍ»
(25 Ֆ.)
ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՐ
«ԲԱՅ ՏՈՍՍԱՐԸ» (1971)
«ԿՐԱՆԻ ԿՐԻՔՈՒ» (1973)
(Հատարը՝ 50 Ֆ.)
«**ՅԵՌԱՇԶ 50**» (1976)
ՇԱՀԿԱՔԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի ՅԻՄՆԱՐԵՑ ԶԱՌԱՔԱՆՈՒՆԵՐԻՆ
420 ԷՋ ԸՆՏԻՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՐՔ ԴԵՌԱՅՈՒ
100 Ֆ.
ԵՆՈՎՔ ԼԱԶԻՆԵԱՆ
«ԱՆԿԱՊ ԷՋԵՐ» (1979)
(Գին 50 Ֆ.)
Քղատարի ծախքերուն համար 10 Ֆ. աւելցնել նշանակած գիններուն վրայ:
Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»

Ա Տ Ի Ս
ՀԱՐՄԱՆՏԵԱՆ
ՄԱՆՈՐ ԵՐԿՐԸ
ՄԻԱՆՆ ՄԵԿ ԳԻՆԵՐ ԿԵՐԳԷ
Կիրակի, Դեկտ. 23 ժամը 20-30էն
սկսեալ
RESTAURANT
sevana lidge
274, Route Nationale, ST ANTOINE
13015 MARSEILLE
Tél. : (91) 51-03-34

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽԷ
ՄԱՐՏԵԼ — Վաղարշապատի Հայր.
Միլլաթեան Կեղ. Վարդապետը շնորհա-
կալութեամբ ստացած է Տէր և Տիկին
Ժանն Կարապետեանի, Տէր և Տիկին Օռ-
նիկ Տառնտեանի 100ական Ֆր. Գ. Ար-
շաւոր Հրաշխանի յիշատակին:

Maison de la Culture
Arménienne d'Alfortville
9, Rue de Madrid, Tél. 376-55-89
SOIREE
SPECIAL JEUNES
SAMEDI 22 DEC. à partir de 20 h.
BAR — BUFFET

Тур. 2

« Ե Ա Ռ Ա Տ »

ԲԱՐԳԱՌԱՋՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՊՈՐՏՕ — Տէր և Տիկին Սարգիս Գոմե-
աշան 90 Գր. կը հոգեկեն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐ
ՖԻՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԵՌԱՍԵՏՄԻԼԷՆ

Երեւաթքի, Դնոնալ, Ժամը 9-30ին Ա.
կայանէն՝ Հայերը և Ռուսները:

MARANE - Մ Ա Ռ Ա Ն

ԱՐԵՒԵԼԵՄԻՆ ՎԱՃԱՌԱՍՏԱՌԻՆԸ

Հայ և ընտիր տեսակներ

ՍԱՏՆԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կարծէ այցելիլ

MARANE épicerie orientale

1 bis, rue de l'Arbalète, 75005 Paris tél. 535-85-26
métro Censier-Daubenton, sur la rue Mouffetard

ESCAPADE
SUR L'ARARAT

Premier 33T instrumental
de

Bernard Dededjian

en vente : région parisienne

TELE CONDORCET

175, Av. Jean Jaurès, CLAMART

VIDEO-SON

49 rue Victor Hugo

ALFORTVILLE

LIBRAIRIE PALOUCYAN :

9, rue de Trévisse — Paris (9e)

Rest. ANOUCH :

12, rue Cadet — Paris (9e)

Ս. ՄՏԵՓԱՆՈՍԻ ՏՈՆԸ

ՄԵԼԵ ԺԵՌՈՍ

Մարտիկի կրօնական ժողովոյ ղեկանը
կը տեղեկացնէ մերան հաստատեալնե-
րուն, թէ Ս. Մտեփանոսի տօնը կը կա-
տարուի ԱՅՆ ԺԵՌՈՍԻ Ս. Մանկ-Մարտիկ
կենդանոց մէջ Դեկտ. 25, Երեւաթքի,
որուն կը ժամանակին բոլոր կենդանի-
րու վարդապետները ներկայացուցիչները
հոգեւոր հովիւներ և սարկաւաններ:

Հանդիսութեանց կը շարունակէ
ՅԱՅՈՒ ԵՊՈ. ՎԱՐԴԱՆԵՆՆԸ
և կը արտայնէ Գաղարկուող ժամուր -
յանէ ԳԱՐԵԳՐԻ ՎՐԻ. ՊԵՏԵՆՆԸ:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԼՈՒԼԻՆ ՄԵՆԸ

Երեւաթքի, Դեկտ. 24ին Ժամը 21ին
ճրագորդոյն պատարագ կը ժամուրդուի
Քրտանայի զուլիքին Բարեկի մատրան
մէջ: Կը պատարագէ և կը արտայնէ
Կաթնաս ԼՈՒԼ. Չարքենան

Maison de la Culture
Arménienne d'Alfortville
9, Rue de Madrid, Tél. 376-55-89

SOIREE
SPECIAL JEUNES

SAMEDI 22 DEC. à partir de 20 h.
BAR — BUFFET

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽՔ

Պուլ. Օտտոյի Քաղաքան Նորնորդը
ուսացած է Հանդիսակա Սարգի Սար -
գիւնանի Քաղաքան առին հետեւեալ նը-
ւերները — Սարգիսան ընտանիք, Տա -
րոն — Տարտարեանի Հարս. Միտրոֆին
100ական, Տիկ. Գառնի 50, Տէր և Տի -
կին Գրիգորեան, Տէր և Տիկ. Փափաղեան
20ական, Տէր և Տիկ. Կոնյան, ալիք
Տիկ. Կոնյան, Տէր և Տիկ. Կոթիք 10-
ական, Տէրեղեան և Անտանեան զոյ -
րէր 100 Քր.:

Pour les fêtes de fin d'année offrez
à vos amis français le captivant livre
de HAGOP-KRIKOR

“LES ARMÉNIENS

CONNUS ET INCONNUS”

(de Noé à nos jours)
deuxième édition

C'est un livre qui se lit d'une traite
comme un reportage. Mais quel re-
portage !

LE MERIDIONAL

Editions de

LA PENSEE UNIVERSELLE

Paris 4e

Prix : 20 F. 50

Դիմել — H. K. Djirdjian

3, Rue du Gén. Lasalle

75019 PARIS

ՀԱՅԿ. ՆՈՐ ՆՈՐԱՎԱՃԱՌԱՍՏՈՒՆ ՄԸ

ԱՆԻՒՌԻ ԿԱՑԱՐԱՆԻ ՄՕՏ

Վ Ա Ր Ո Ւ Ժ

VAROUJ

PRODUITS D'ORIENT

49, Grand'Rue Charles de Gaulle — ASNIERES

Tél. 793-64-02

Հոմ պիտի գտնէ ընտիր ապրանքներ

Մատչելի գիներով

ԲԱՅ Ե ԱՄԷԼ ՕՐ. ԲԱՅԻ ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻՔ

FERME LE LUNDI

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽՔ

Մէն Լուի Ս. Գեորգ կենդանոց Քաղա-
կան Նորնորդը ստացած է հետեւեալ նը-
ւերները Ժոհան Ճաղիկապահի, Ազմի
Մարկոսեանի (ծն. Թեօփեան) մաս -
ուան առին: — Տէր և Տիկ. Միտա Թեօ-
փեան (Պոսթին) 6-0 Քր., Տէր և Տիկ. Վրէժ
Երեւաթքի, Տէր և Տիկ. Գեորգ
Չարքենան 100ական, Տէր և Տիկ. Չար-
մար Սեդեանեան, Տէր և Տիկ. Միհրան
Սալապեան, Տէր և Տիկ. Միհրան Պա-
պուշեան, Տէր և Տիկ. Կարապետ Գո-
պեան 50ական, Տէր և Տիկ. Զարու -
Քին Կրպարեան, Տէր. Նարգիշի Պա-
պուշեան, Տէր և Տիկ. Ռուզնա Եղեղեղ-
եան 30ական, Տէր և Տիկ. Պողոս Եղ -
նիփեան, Տէր և Տիկ. Պողոս Գույում-
եան 20ական Քր.:

ՆԱԿՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հայ Արհմեքու Միութեան 49րդ տա -
րեկան ցերեկային հերթի, Մարտ 2ին,
կէսօրէ վերջ Ժամը 14-30ին Շէֆի սրա -
նը:

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄՐԻ ԽԱՅԻ ՕՐԻ
GEORGE V
AUTEUIL ET VENDOME
սրահներուն մէջ Փետր. 17ին

×

Մարտիկի Հայ Մշակույթի Տան շարաք-
որեայ զարդի տօնածառը՝ հերթի,
Յունուար 13, Ժամը 16ին, Մշակույթի
Տան մէջ:

ԳՈՐԳԻ ՎԵՃԱՌԱՍՏՈՒՆ

ԱՐՄԻՆ

nir պիտի գտնէ ւրեւելեան լաւագոյն գորգեր,
մասնակի գիներով

ARMINE

les plus beaux Tapis d'Orient
importation directe, prix, choix, qualité

acheter un tapis chez Armine,
est un placement sur et agréable

ARMINE

ANTIQUITÉS - TAPIS

73, RUE LA FAYETTE, 75009 PARIS
tél. 878 80 13 métro Cadet

CELIGNY

POUR LES FETES DE FIN D'ANNEE

OFFREZ

LE BEAU FOULARD

'ALPHABET ARMENIEN'

EN VENTE AU PRIX DE Fns. 75,00 CHEZ

M. S. DER BALIAN, 221, rue Saint-Honoré, Paris 1er

Librairie PALOUCYAN, 9, rue de Trévisse, Paris 9^e

Maison de la Culture Arménienne, 9, rue de Madrid, Alfortville

Par correspondance :

Contre-remboursement Celigny s.a.r.l. B.P. 9, 94130 Nogent-sur-Marne

ՀԱՅ ԿԱՐՈՂԻԿԻ

ՄԱՐՏ ԵԿԵՂԵՑԻ

13, Rue du Perche — Paris (3e)

ՃԱՄԱՆԿԱՑՈՒՑ

Երեւաթքի, Դեկտ. 24 ձրագալոյց
մննդիւմ: Ժամը 17ին, Երեւաթքի Ժա -
մարտեան և ժողովրդական Թուրքի -
րու ընթերցում: Ժամը 18ին, ձրագալոյց
պատարագ: Կը ժամուրդուի
ՀԱՐԻ ՍԵՐՈՒՎԵԼԻ ՎՐԻ. ԱՐԵՂԵՆԸ
(Տեսալ Սերի Սամուկ Մարտեան
վարժարանի)

Երեւաթքի, Դեկտ. 25, մնումը Տեսալ
Միտրոֆին Բիթառուի: Ժամը 11ին,
Հայրապետական պատարագ զոր կը ժա -
ուրդուի

ԳԻՐԳՐՈՐ ԵՊՈ. ԿԱՐՈՂԵՆԸ

(Ստացուող Կարդիկէ Հայոց Ֆրանսայի)
Երեւաթքի, Յունուար 1, Կապուկ,
տուն տնօրէնութեան Բիթառուի: Ժամը
11ին, ձրագալոյց պատարագ:

Կերպի, Յունուար 6, Յայտնութիւն
և Միտրոֆին Բիթառուի: Ժամը 11ին,
Հայրապետական պատարագ և կարգ
ձրագալոյց Բիթառուի զոր կը կատարէ
ԳԻՐԳՐՈՐ ԵՊՈ. ԿԱՐՈՂԵՆԸ
(Ստացուող Կարդիկէ Հայոց Ֆրանսայի)

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽՔ

Հայ Ռուստոյց Օդն. Միտրոֆին ը -
նտարակութեան ատարալ 1979-80 տա -
րեւաթքին համար հետեւեալ նուերները:
Պր. Թ. Չարքենան 500, Պր. Ս. Ման-
եան (Լիւն) 250, Տիկ. Ե. Կրպարեան
և Տիկ. Մարտիկեան 200ական, Պր. Գ.
Կարապետ 150, Տիկ. Ճեղեղեան 100 Տի -
կին Կարապետեան և Տիկ. Ստեփան-
եան 100 Քաղաք, Դ. Բարսեղեան,
Տիկին Ա. Պալլերեան, Օրիորդ Ա.
Պալլերեան, Պր. Ժ. Փէլապեանեան,
Պր. Ն. Սահեան (Լիւն) 50ական, Տեղ -
Ե. Գալարեան 30, Պր. Ե. Պալարեան 20,
Տիկ. Չարքենան 10 Քր.:

Վերևախ և Վերջերի նույնպես քեր-
 ք և նապաղաբեր և վերջապով յարուս-
 ւել հրատարակեալ ինքնապէս երե-
 ւոյցի մանկապարտեզի նպաստը և ու-
 րաբանին: Հայ արտեսականները վերջերի
 զարդեպի վրէժ մասնապան և համապան
 ինքնի տոմսակցան — ցուցանալու էին,
 որ ներկայացուած զորքի ոչ վերջին ան-
 ցին սողնաձ վեշ քրեմբը, անոնց շար-
 քին: Թիբեթի նաւորան արշաւանքը
 բրնձի մէջ հաւորի մը վրայ, որ իջ ներ-
 արայնին Բ. Ալաբար-մարտին մասնա-
 ղը արտասարապէս բանաւ, Թիբեթի
 ընդհարմորութեամբ: Ներկայիս եր. Դա-
 րաբանի ոչ արտասարա և Ողջերկանի
 Օ չի նուիրանա զոքո՞ք, որ եր ներկա-
 րանքի յառաջակց Մայլան — Անկախաբ-
 անմեծերն Մտտորակի Բաղադարեանի
 Բաղադարանին մէջ: Արտեսականը մայր
 ոչ ծալքը պիտի զանալի մարտնչի բու-
 րեւ ձերկը:

Ծ Ն Ո Ւ Ն Գ Ը

ՇԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

Մարզում կանգնեց ունի երկու երես՝
մին ծիծաղ միտք՝ լաց։

Ունի երեսու բնույթ՝ մէկ կողմը սպիտակ-
լույս, միւր՝ կարմիր-թուր։

ՄՍՈՒՐ Ե ԳՂԳՈՍԸ

Ենթ Մուտը ուրախութեան խոտանման
Գողգոթան է զայն շահող... զան է ու-
րախութեան խողովակը։

Յարութիւն, Նոր Կանգ, Ամահու -
թիւն՝ Աստ Ուրախութիւն ծածկում երեսին
մէջն է։

Բանասեր մարդը, որ՝ միայն թէ նա -
խաղաղարարներ չունենայ, աստուծոյն
մարդուն ծննդեան եւ յայտնութեան մեր-
ձայն խորհրդած է այն հնչարարութիւնն -
բուն վրայ՝ որով Մարդաբան Ստուծոյ
ստակի խորհրդերն մէջ պարունակուած
են, անտեղծ մեր երկարուր կանգը
պայտանարուած, ու որ մը՝ երբ երե-
քաւոր կանգնի թիւը հասնի - ուղիւղ
չուցիւղ - պիտի ընկնի մարդ անոնց
ձայնն մէջ... Ինչպէս արեւմտեացի՝ ա-
րեւելի սկստաւորը կընկնի հորիզոնի
ստանդարտութեան մէջ։

Մարդաբան - աստուծոյն յայտնու-
թեան խորհրդը, Բերանորդ կուտակի,
եղանակ ծնունդ՝ յայտնուեցաւ հոգե-
ղինքներ, աւետարան երկրորդ, ընծայա-
բեր հոգիներն, երկրապարհեամք,
Բեկիւնէնի կողմերուն եւ աղիկներուն
ցնծութեան պարզակներով։

Միտմով՝ որուն մէջն էր ամենամեծ
նուստապատմի եւ ցրկանի խորհրդը։
Հան է ամենաբան, ամենաէտ խոնարհ
Աստուծոյ... ծագանակներու մէջ էր
մահականացու։ Հան է Աստուծոյ լոյսը՝ աշ-
խարհի խաղաղի մէջ ինձ... Կոյս
մարմնէ նորածին՝ արիւնի մը անկիւնը,
նրեթափն եւ հոգեղէն աղքատներու
Բնուստութեան հետ խոյնաբան, անոնց
ստոր, տխր ընթիւնը հազած՝ որ -
պէտքի երկաթաշէ մարդը բռնէ, նորոգն
է. աստուծոյն։

Մարդաբան որդին Յնաստ, « մարդու
որդին » (1), անգնեցի խորհրդին է
մարդաբան՝ որ Աստուծոյ է Աստուծոյն -
կան բարձրութիւն՝ յետին խոնարհու -
թեան մէջ ծածկուած...։

Որուն խորհրդ՝ որ, որուն առջեւ մարդ-
ղուն միտքը կ'աղիւղ, կը մտորի խառ-
նած... Ինչէ հաստաբեր լոյսը օգնութեան
չհասնի։

Հաստապատմի ճամբը ցնծութեան

խորհրդ՝ որ յայն, սիրոյ, խաղաղու-
թեան, անմահութեան աղբիւր է։

« Վանայի Աստուծոյ անդէս սիրեց
աշխարհը որ մինչեւ անգամ էր Միտմին
Որդին տուաւ, որպէսզի ով որ հաստապ
Անոր լիզրութի, այլ ընդունի խառնու-
կան կեանք » (2)։

17 դարեկ է վեր, Միտմիւնի եւ Աստ -
ուստապատմութեան տաներուն՝ հայ հա-
ստապաշխար էր Ս. Հայրերուն յորինած
զրական ամենաշեղ ձեւերու եւ ստա -
ուստաբանական խոր մտքերու մէջ պա-
րունակուած հաստաբով կարգի, կ'ընդ -
նէ կը փառաւորէ Փրկիչը։

Այդ փառաբանական երգերը՝ որ շա-
րակամներն են, հոգեկան եւ զրական խ-
կական զոհարներն ցոյցեր, որով կը
մէկնարարեն Մարդեղութեան եւ Փրկա -
ղործութեան խորհրդերը։

Ստորեւ կուտանք, աշխարհաբարձ՝
աշխարհամոլներն կուտներ։

« Անյայտ, ծածուկ անձուտի խոր -
հուր որ՝ յայտնուեցաւ աշխարհի ճեղ-
ստակայեան Մարդու կոյսին այցելու -
թեան։ »

« Ամսմանակն Աստուծոյ մարմնացաւ,
իկա երկրէ։ Ուրախացէր Արքայի Գա-
րիէլին բերած աւետարան, ան երկնի
թաղաքներն զայտաւան լուրը բերաւ... »

« Ողբելի մէջ Մարիամ, Ս. Հոգին պի-
տի ինչն վրայ եւ Բարձրակույն զորու-
թիւնը պիտի ծանօնէ զեղը։ »

« Ուրախացի եւ ցնծա ամենախոր
կոյս, որ պիտի ծագէ աշխարհի արդա-
րութեան արեւը, մարդկային ցեղին Յո-
ւր եւ Փրկիչը։ »

« Ուրախացի Աստուծոյն, զուն
խորան կարտ Ս. Հոգուկն, յոյսար է
մարմնով ծնար՝ հոգը, ամահ Բանն Աստ-
ուծ, եւ մեր նախաժող ընային անձեզի
զուստիկները ընկնիլ՝ անախարար ծա-
նելով։ »

« Երկնային եւ երկրի բանեցող մար-
դաբանաբան Կոյսին արքայուն մէջ ան-
փոքրեցեաց, ծառայական խոնարհ կեր -
պարեցի առաւ։ »

« Ուրախացի մեծ եւ օգնելի, յայտ-
նութեան այսոր, հովիւները հրշակաբն-
ութուն հետ՝ աշխարհի աւետիս կուտան...
Նոր քաղաքը ծնա Բեկիւնէնի քաղաքին
մէջ։ »

« Աղամի որդիներ, օրհնեցիք, երգեցիք

ՏԱՂ Ս. ԾՆՆԴԵՐՆԵ

Այսօր սոսի է տարբեր մննդեան, աւետիս,
Տեսած մերք եւ յայտնութեան, աւետիս։

Այսօր արեւն արդարութեան, աւետիս,
Երեւեցաւ ի մէջ մարդկան, աւետիս։

Այսօր խաղաղ անգիտութեան, աւետիս,
Հայտնեցաւ ի մէջ մարդկան, աւետիս։

Այսօր Սուրբ Կոյսն անապական, աւետիս,

Մնա երեք զանաւան արքայն, աւետիս։

Մեկնմ, Գաղաթար եւ Պաղատաթար, աւետիս,

Ոսկի գնուտ թերին նմա, աւետիս։

Յնմա՝ ցնմա՝ Գալիթ արքայ, աւետիս,

Ճննա գնմա էր եւ խալտայ, աւետիս։

« Փառք ի բարձրուն Աստուծոյ... որով-
հետեւ մեզի համար մարմնացաւ։ »

« Փա՛ռք քեզ արեգակի արդարութեան,
մարմնացաւ Կոյսն՝ անսկիւր ճակիչ Հոր
Բանը Աստուծոյ... Կից արարածներու
գիրկուն համար, մայալով միշտ ան-
բաժան Հորմէջ՝ ծնար Կոյսն, երեւեցաւ
մեզի, լուսաւորեցիլ արեգակը եւ ապա-
կանած Աղամի վերադառն նորակցիլ։ »

« Դուն Աստուծոյ, երկրի վրայ երե-
ցար եւ մարդը հետ լընջար եւ գնիլ
գիրկելի նախաժող Աղամի անձեզի։ »

« Հոգով եւ Հրով մաքրեցիլ մեր աղտ-
նութիւնը, Գալիթները Երգչականի
Նուրբուն մէջ վերադառն գուրեւ, եւ փը-
րկելիլ արեգակը ամենախոր իշխանու -
թեան » (3)...

×

Ան մեր հայրերուն հաստաբեր հոգեղն
զրաժամա բողբոյն նմանի՝ որով մէջ
մարդաբան Աստուծոյ հանգչեց յայն եւ
սիրով ընթանալուն ստատիկութիւնը այն-
քան դարձաւ որ՝ դարեւոր հանգչեցաւ
եւ մեզն հասած է նորեկան ջրեր, եւ զեւ
սերեւելն սերունդ արտեր դիտը բոցա-
փայտ, մաքրել պիտի լուսարեւ, հոգե-
ղուն պիտի զօրացնէ, եւ ասորեայ դա-
նութիւնները՝ արիւնթեան տանիւն պի-
տի զարմնէ։

Հ. ՍԵՐՈՎԵԼ ԲԱՐԵՆԵՆ

- (1) Աւետարան։
- (2) Յովն. Գ. 16։
- (3) Շարակներ։ Աւետիս, մննդեան
եւ Միկրոտրեան տնային։

տուն ծախսել կողմիւ է։ Մերեւելների
միտքը հրճող է, յատկապես չես հասկա-
նայ։ Գեղ կանգն է մուտն, չեն ուղտու,
Թեկուղ քաղաքի պիտի թաղի ապ։

« Վաղարշակ, խելիք բուռեց հաստաբեր,
զու քա՛ տունը չես ծախսած, զգուշա -
ցիր... »

« Հայրենի, եւ մեր յոյսով շատերին եմ
ասել եւ ծախսեւ տուն չունեն։ Հինգ
փուլը տուաւ, տունն ամենու փութաբէ
չուց ինձ կեկ է քա՛ խել էք խառա տա-
լիւ։ »

« Այ աղբուն, ում ասել եւ, որ ծախսեւ
տուն չունեն, հոյ ու աղի չունեն, հոյ
խաղեց սառ նաւն ինձ, իմ աղբուն, իմ
Թութաբէ։ Ասա՛ քաղաք էք կեկ, քայն եւ
ծախսեւ տուն չունեն։ Ասա՛ զուց որպիս
համրով էք կեկ։ »

Դու, Վաղարշակ, սոսիք եւ մարտիր -
ոսի, զու քիւրկներն ինք թերկ ք երե-
կանները հարկար, ամեն պահ չես դա -
ղւած, թէ ինչ եղաւ, ո՞նց եղաւ, ա-
զաւաղ եր յայտնարարութիւններն, զաւա՛-
ղ եւ անուս զարմացած ու ծախ աղբուն։
Ինկեղան մինչ այս պահը Թութաբէ էք,
Թեկուղ քաղաք։ Աս թո պապի տունն է, ամա-
ն ինչ օր աղա։ Աս հին արմատով տունն է,
աս քո հօր տունն է, նրա երազանքի

ՀԱՅՐԵՆԵ ԱՎԵՏԻՍԸ

ՀԱՎԱՅԻՒՆ ԼԵՌՆԱՎԱՀԱՆԸ

Հալոյսի լեռնային համանուն
բարձրանդալի արեւելքի մերձ
ծածուծն հարթութիւն լեռնային է,
որ կը սկսի Թրիւնթի լեռներուն (Վը-
րաստան) մաս կողմով Գիմ արքա քա-
ճանդերէն, այսպ երկարելով միջուր-
կանի ուղղութեամբ, կը կեդրոնական
մասը կ'աղիլ զաղաթէն սիսեւն կը ժամէ
Հայաստանի սարածութեան մէջ եւ շա-
րանակալով մաս 20 քիլոմէթր, մինչեւ
Գարախալի լեռնաշղթ, իրարմէ կը
բամիշ Լուրի գաւառ եւ Աղցոյի սարա-
նաբեր։ Անկէկ քաղաքը զաղաթն է Աղ-
բաստար՝ 3196 մէթր։ Երեւ հարցը մեթ-
րի սահմանը կ'անցնի նաեւ Աղաթի 3157
մէթր։ Լեռնայինանի լանդիւր մեծաւթա-
ն է, քեզ մը անձնագաւառ։

Արեւելեան լանդիւր կարծած են
աւելի խոր հովիտներով, քան արեւ -
մասեան։ Գաղե բարձրութիւն աւելի յա-
նար կը հանդիպէր արեւմտեան լանդի-
ւան, ուր գտնուող Մաղան լեռան հե-
ղանով ցածուց լանդիւր մեծ մասամբ կը
վերանաւան բարբաբոր բրաբաբերով
Անգիւրեան չոն ստաւա՝ ո՛ր տարեկան
900 - 1000 միլիմէթր։ Մեծ մասամբ կը
սեղանալ ամառը։

Հալոյսի լեռները կը կոչուին նաեւ
Միթին, բուն երեւոյթիւնն ալ անպատմով,
որ յանձնը ծածկուած են օգնութեան
մասնաւորով։ Ի ղեկ ծածուծ է նաեւ
Լուրի անտառով մը՝ Կեւտալ լեռներ։
Հալոյսի կ'իյնան քաղաքներն է, կարճ
մասնաւորով զով՝ ամառներն եւ ցուր
աւ միւսնաստ՝ ձմեռները։

Հալոյսի լեռներն զաղաթը վաճա -
նաճէ է Լեռնայինանի փամբակ, Անե-
ղուրի եւ Սեւան լեռնայիններուն հետ
միասին ջրբանակ է Կուր եւ Արաքս գե-
տերու առաջամեծներն մինչեւ։ Հայրենի
Բաղունթի լեռնայինանի կ'անցնուի Գա-
րախալի լեռնայինով, ուրիկ կ'անցնի
Շիրակի գոյսուն ու Աղցոյի սարաբարձ
Լուրի գաւառին կողալը Լեռնայինանի հա-
լիւնի կառուցիլ։ Արեւելքի Հալոյսի
լեռնայինանի վերահսկող լեռներն Լա-
րի կանգնուած են բամբուի Գալիլի Դը-
րիկը լեռնայինով։ Հիւսիս - արեւմտեա-
րը կը մանալ Մամաթար լեռնայինանի,
որուն արեւը զաղաթը (3301 մ)։ Հալոյսի
քաղաքներն ամենի ամենի քաղաք լեռն
է։ Անկիս յանդաճ հարթուն է ծախ -
կանած քաղաքակազմներով ու այդան
մարդաբաններով։ Հալոյսի քաղաքն
անապալի կը գտնուի համանուն լեռների
արեւմտեայ եւ կ'ընդգրկի պիտաւորաբար
Փարսաւան դիտին առաջինը։

Հալոյսի լեռնայինանի դիտի արեւ-
մտեայ կը տարածունի քանի որ լեռնա -
բաղունթը։ Անոնմէ Մաղաթաբակ
լեռները, որ ջրբանակ են Անուրեանի ու
Փարսաւանի մինչեւ եւ Աղցոյի սարա -
նաբերը կ'անցնան Հալոյսի քաղաքը
անապալի, Էրեբրանի մինչեւ Սրբոյն
լեռները։ Հալոյսի քաղաքներն կ'իյնային
եւ ստաւա խոնարհութեան, Հալոյսի լեռ-
ները անապալի կ'են, սակայն միւս
կողմէ, հարաւան են փաթմա մարգա -
դաբաններով։ 2000 - 2700 մ. բարձրու-
թեան վրայ լեռնայիններ ծածկուած են
եւ ինքնային մարգադաբաններով, որով
կը ծառայեն լրբեւ արտադրութիւն։ Հան
սիւնաքանդող խալտ սեանկիւնի են դիտի
ճիւղակի, կապտա-մանրապաղտի ա-
մառուեղ, ձերմաճ հոգնամայիկը, վար-
դաղուն թթիւիւր, կրճուրի, կառաւոր,
ցորեկուր, մանուշակաղան դարեն, զա-
տալուրի կապիւն։

2700 մեթրէ վեր կը տարածուն աղ-
ւան դարբեր։ Հան թութիւնը իսխան է,
նոյնիկ ամառը կ'իյնայինը յանաւա սա-
ռանակներով կ'ըլլան եւ ձին կը սեղայ։
Բուսածանկութիւնը աղանա մարգադաբ-
աններն մէջ խալ է ու զանապաղաճ։
Ամառը քաղաքարարար կը քաղաքին երկի-
նանդ ծաղիկները՝ մարգադաբաններուն
տալով ցածուցիկ դարի տեղ։ Այս լեռ-
ները յատուկ հնազա ունին քաղաքեղ
ծաղիկներուն ստատուեղանք։ Արեւմուտ
են լանդիւր քրքիւրի ցուրի եւ հոտոյ
ջուրեղէ։ Տեղացող անձեռները կը ներ-
ծառն հարթութիւն ծաղիկներն աղաթ -
ներու մէջ եւ զուրա կ'ըլլեն լեռան լան-
ջերն յատաբաններով աղբիւրներ, գե-

(Մար - 3)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՆ ՄԱՐՈՒՈՒ

ՀԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԳԱՏՄՈՒՄԻԲ)

○

ՀԱՐԱՆԱՆ ՄԱՐԵՆՈՍԱՆ

« Այ աղբուն, հինգի թութաբակը ըն-
կալեղան վրայ ու դուս՝ եւ ծախսեւ տուն
չունեն։ Մտիք տունը, կրաւոր փութի,
թեկուղ քաղաքի խոնարհ, որ գուն ծախսեւ
տուն չունեն։ »

Մերեւելի Մանուր յանկարծ նայեց
Թութաբէ, որ հայտնաբեր քրտուր էր մեծ
ընկուրեւն։ Երեւելին Թութաբէ Թութաբէ -
ներն ու աշխարհից վերաբաժ՝ զարմա-
նած էր յայտնարարութիւններն, զաւա՛-
ղ եւ անուս զարմացած ու ծախ աղբուն։
Ինկեղան մինչ այս պահը Թութաբէ էք,
Թեկուղ քաղաք։ Աս թո պապի տունն է, ամա-
ն ինչ օր աղա։ Աս հին արմատով տունն է,
աս քո հօր տունն է, նրա երազանքի

ԵՐԱՐԱՅԱԿԱԼԻՔ

Այլի Տիկին Համբարձումյան, զուգարհարներն ու թուղթերը, Կիրիլոսկան, Ման - սուրենյան և Ալեքան (Պոլիս) ընտանիքները շնորհակալություն հրապարակում են իրենց անոնիմ օրհներգի անմահության, ծաղիկների, զրապարհների և զարկերակների իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

մահուան առթիվ:

ՄԱՐՏԵՍԻ

ՀԱՅ ՄԱՐՏԵՍԻԱՆԻ ՏՈՒՆ
MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE DE MARSEILLE
12 - 14, Rue St. Bazile

ԱՄԱՆՈՐԻ ԶԱՅԳՕՒՔ

Գինու - 31 ժամը 22-ին սկսվել

REVEILLON

de la St. Sylvestre

Mardi 31 Décembre de 22 h. à l'aube
animé par l'orchestre JACKY DAY
Menu de Réveillon, ambiance,
Cotillons
— Prix 220 F. —
Réservation MCA (91) 50-15-09

restaurant

EREVAN

ՀԱՅԵՏՈՒՆ

Ե Ր Ե Ի Ա Ն

26, RUE BERGÈRE PARIS 9e Tél. 770 85 81

reveillons

LES LUNDIS 24 ET 31 DECEMBRE

Avec

LE DUO HARTAR

VICKEN et HAROUT

FERME LE MARDI

ՓԱԿ Ե ԵՐԵՎԱՆԻ

ՀԱՆՈՒ ԿԸ ՀԱՅՐԱՅՈՒՆԻ ՆԱԽԻ ՏՈՒՆԵՐԸ, ԱՊՐԱՊՐԱՅԻ ՎՐԱՅ:

ԵՐԱՐԱՅԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Քաղաքի Մարտի 24 շրջանային շնորհակալություն հայտարարում է հետևյալ շնորհները — Տիկ. Համբարձումյան 2000 Փ. ի նպատակ դրույթին, խումբի մեջ զարկերակներ 350 Փր., և Տիկ. Մարթի Գարսիան 100 Փր. ողբի Մարտիկների ամուսնունդին:

ՑԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապ. Քաղաքի Մարտի 24 շնորհները իր խոր ցանկությունները հրապարակում են իրենց օրհներգի անմահության, ծաղիկների, զրապարհների և զարկերակների իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Նաև շնորհակալություն հայտարարում է ողբ. Մարտի Մարտիկների ամուսնունդին, ծաղիկների, զրապարհների 100 Փր., Ֆակո Մար - զարկան և Ձինիկան ընտանիքի 50ա - կան Փր.:

ՀԱՅ ԿԱՐՏՈՂԻԿ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

13, Rue du Perche — Paris (3e)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ

Երևանյան, Գինու 24 շրջանային շնորհներ: Ժամը 17ին, Կիրիլոսկան Ժա - մարտիկան և զարկերակների ծաղիկներ - ու զարկերակների իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Նաև շնորհակալություն հայտարարում է ողբ. Մարտի Մարտիկների ամուսնունդին, ծաղիկների, զրապարհների 100 Փր., Ֆակո Մար - զարկան և Ձինիկան ընտանիքի 50ա - կան Փր.:

ԳԻՐԳՐԻ ԵՊՍ. ԿԱՐՏՈՂԻԿ

(Ապագայի կարգիլի Հայոց ժրամայի) Երևանյան, Գինու 25, Մանուկ Տեղում Մարտի 24 շնորհներ: Ժամը 11ին, Հայրապետյանի զարկերակների և զարկերակների իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

ouvert depuis le jeudi 30 novembre

PARIS-PARIS

CABARET GREC

Direction HOVANESSIAN

30, AVENUE GEORGE V

TEL. 720 27 33 720 28 60

ambiance grecque

UN NOUVEAU CABARET DE GRANDE CLASSE

ՆՈՒՐ

Տիկ. Պարթև Գրիգորյանի կողմից
100 Փր. Գրիգորյանի Տիկ. Պարթևի զարկերակների իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

ԵՐԱՐԱՅԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Քաղաքի Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

NOEL ARMENIEN

DANS LES SALONS DE SOFITEL — SEVRES

Organisé par la Croix Bleue Arménienne d'Issy les Moulineaux

GRAND DINER DANSANT

Animé par l'orchestre

DES GAIDZAG'S

le Samedi 5 JANVIER 1980 à partir de 20 h. 30 jusqu'à l'aube
Réservation : 642-20-49 — 645-37-08 — 642-46-71

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Քաղաքի Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

X

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

X

ՀԱՅ ԿԱՐՏՈՂԻԿ

GEORGE V

AUTEUIL ET VENDOME

արևելքում մեծ Փետր. 17ին

X

Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ՏՈՒՆ

ՍԵՆ ԺԵՆՈՒ

Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

Հայ Արևելքում Մարտի 24 շնորհները իրենց ամուսնունդին, հոր, մեծ հոր և աղջկաներին՝ ՆՄԱՅԵԱԿ ԱՆՃԵԱՆԻ:

DANSES et CHANSONS
avec

GRICHA GRINN

Pianiste virtuose et chanteur
arménien - russe - tzigane - blatnoi
de 20h.30 à 2h. (fermé le dimanche)

menu à Hors-d'œuvres variés
37 F avec brochette ou petites
volailles en grillade

MARIAGE - BANQUET (50 couverts)
PARKING 7 rue Rodier 75009 Paris

REVEILLONS

St. Sylvestre et Noël Arménien
Mardi 31 Déc. et Samedi 5 Janvier
Menu spécial : 200 F.
Danses et chants folkloriques

Sous le haut Patronage de

Le Prince Souverain et

La Princesse de Monaco

en présence de Son Excellence

* M. André Saint-Meux, Ministre

d'Etat de la Principauté

et de M. Pierre Lambertini

Préfet des Alpes Maritimes

FORUM ART GALLERY

présente

carzou

toiles, aquarelles, dessins, lithogra-

phies, livres, céramiques, sculptures

du 13 Décembre 1979 au 13 Janvier

Le Bahia - Bord de Mer

39 Avenue Pincesse Grace

Monte - Carlo

Tél. 30-12-42

Imprimé sur les Presses

83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris

Commission Paritaire : No 55935

du Journal « Haratch »

ՀԻՆ ԷՅ ՄԸ

ԽՈՐԱՆԻՆ ՍՈՒՐԲԸ

ԹԼՈՍՄԵՐԻ

Մոռնալ, տեղաբերել բան է, մանկու -
 թեան օրերու թիկնէ, ճիշտ այն պայտա-
 րութիւնները, որոնք ինքնին կուշտակ-
 տեղ կը դրսւէին մտքի վրայ ու արտի
 վրայ ալ, տարներու ընթացքով իրենց
 ծաղկաւոր աւանդին շինալու պայտա-
 նաւ: Կը հաւատայի թէ ժամուն իտրանին
 կտու: Ս. Մակիմանտը կայ, կանոնաւ
 ուղարկմը, արեւոյ ինչպէս անոր պատ-
 կերը կը տեսնէր աւել օր, սինչէ կաթ-
 տաւ՝ հին շրջանակի մը մէջ, պիտի
 վրայ դնելով լուսապատկ ու թեկերը
 հորիզոնական զին մը դէպքի վրէ, բերերու
 արտապայտութիւնը այն ձեւով ու այն-
 քան վառ, զգարնիկ՝ որ արտառանկ իմ
 վրայ կը դառնէին կը մտային՝ որ կտմ
 ալ զիրեն քիտել ուղէի: Այդ կերպով
 ժամուն ալ, հետեւն ալ՝ Ս. Մակիմանտը
 շնոր ինքն կը նայէր միայն, անոր առեւե-
 րական զգացման հոգն մը կը կտայր հո-
 դիւնէ: Եւ շատ անգամ վախի զգացումին
 կը նմանէր, անոր ալ ասիկ զգացման ար-
 հաւորներուն ստուգումը նշարաւ:

Շատ անգամ, անոր առեւե, քանի մը
 ուրիշ քննիչներով վէճի կը բռնուէր: Այ-
 ղ, քանի էն նայէր, որք աշխարհ ույ-
 ղ, քանի ինքն էն, իմ կտուէն կուշտ, հե-
 տաւ ալ զին միայն կը տեսնէր: Նոյն
 խոսքերն ու պնդումները՝ ընկերներուն
 ընդերք մէջ եւ աւելի լայնատ շնորհով:
 Շնորհ կտայ այն համոզման կառայելի
 թէ՛ Ս. Մակիմանտը որք զգուշու ասորն
 է՝ ժամը, իր անտնով շնորհաւ, իր տունն
 ըսել է՝ մեծք բոլորն ալ անոր ապրանք ենք,
 ըսական է որ ան բոլորն ալ վրայ հա-
 տաւոր նաւաւսը պահէ, ինչպէս դար-
 վաղով հաւա: Իր աշխարհ իր քննիչներն -
 բուն վրայ: Ամենայն ալ երեսը ճառա-
 ւալովն էր կը շոյար այն հաւատապա-
 րաւ: Երբայց քննիչներն զգուշակաւ,
 վէճը կը դադարէ, ու ցաւաւորաւ, զե-
 ւարթ՝ դուրս կ'ելլէինք:

Դուրս կ'ելլէինք. բայց եւ պատեւուն
 ու ծանրուն թողած շուրի երկարատեւ-
 ները կը չափէի՝ համարուն: Համար թէ
 Երբ իրենցին պիտի գտէ, ժամկտը ձեռք
 դառնալին երկնցին, մէկ ստուգում անոր
 քով թիւն, միշտ ըլլամ հնար:

Պորանքի կտուի ստորին տարն ալ կը
 դնէին: Գրպէն է, ձեռքն ու սորք մտա-
 նաւոր իմենք պղտիկ ու շատ մանկային-
 միայն դէժմն է որ կը իտրուէր: Եւ կը
 չփոթէի հաշիւներն: Իմ հասակակից
 քիչը, շատք տարերի հանդերձակ: Կար-
 թի ըսել զայն թէ հարած է միշտ: Կար-
 թի երեսը՝ Այդ կարծիքի՝ ժողի կաթիլներն
 պատուան ու շատ ալ սեռաց՝ լուսաւոր
 քր շունեղանուն, ու սորքերն ալ բուրիկ
 ձեռքան ըլլալու: Գրպաններէն կը
 խորշիկ ու կը կարկնէր ալ արտով: Ինչ
 կրնամ ընել: Կարելի ծորաւ ունի, թաւ:

Կեն մըն ալ ահա՝ կը դառնում անէլ:
 Ան ստոր մը՝ եւ մարդ էր կը մտաւ նո-
 րէն: Բայց մի այնքան յանձն կ'աշխատէ
 իրեն, — քանի որ օր մըն ալ արդարեւ
 շտապ ինձմէ, — որ համարակաւ կ'ը-
 շտար անոր մը խորհրդաւոր ընտանու-
 թիւն հաստատել:

Կը զինէ թէ, իրենուն մը, միս միտակ
 էի ծառնու մէջ, անտ երկրուն մը՝ որ
 մարդ ան չի դնի անմէն տերս՝ լուրեն
 վախիտով: Եկողը քանի կ'աղարթէ ու
 կ'անցնի: Այն իրենիտները, շատ հեղ-
 տը խորհրդերն ալ շնն երեսը տեղերին:
 Կամացով մը դռնէն ներս կ'անցնէր,
 ստորին ներդուրիւնները կը հայցնէ:

— Եւ զգարուն չըրի, Սուրբ Ստե-
 փանտ, համարն ինչպէս էր, մեծք կեաւ,
 վերստ, ծոցը դիւ, միշտեւ տուն կեաւ
 ինքն էր: Եթէ ալ շարունակ չսուկու,
 խոցը կուտամ որ անկամ մըն ալ ծառի
 մը, բայնի մը քով շինեամ բնաւ:

Այն օրը ինչպէս էր, միս մըն ան
 պարտէին տուն դառնալու: Համարուն վը-
 ռայ, ծծկունները ձեռք մը՝ կարծիւ: Գե-
 ղին ու ցաւաւոր աղաւանդ մը բուրիւր
 էր, բուրիւր կեաւ, կարծիւ ու լցար միտ
 բրդուն մը՝ վրէ մը երկայնիկ, որուն մէկ
 կողմը կտայր ու աղեղ կտայր մը արտ-
 ընան անպակշիւ մը ըլլալ: Միւս կողմէ՝
 ծոցայն բարակութեամբ վարդապոյն ու-
 րանները, թէլ հանդերձակ երկարուն: Մի-
 ծանրիկ աղաղուն ձեռք մը վերնալոյս
 որ հալիւթէն նոր դուրս կտայ ըլլալ կ'ը-
 ընաւ: Եւ զգարն ինչպէս, ստորէն թէ
 ցաւէն: Ինչպէս վախի ինքն է ու զին-
 քեամ ու զին արտառանկով մը ինքն
 նշան կ'ընէ, ընդհան ու շարունակ: Խո-
 սիւնան անպակշիւ վախիտով մը նոյնիկ
 թէ անտես կուտայ կարծես, որ զինք վրէ
 անմեծ անէլն, բայնի տանին, ինչէ կրնայ
 ըլլալ այնպէս:

Կը համակարծի անմիջապէս, մեծի
 ծոցը կը դնէմ, հող էն որ անոր պղտիկ
 ձկնուցին ու հանդերձակ զին վրէ թեղ-
 նէն: արտառանկով տուն կը վազնի, որ
 անիկ վերքը խորշիկ թեկնէր: Տուն կը
 հանուն ու ինչք կ'անդրանին ծոցն մէջ
 շնչաւորն ու գէշ կերպով ալ արտառանկ
 կը դնէմ:

Երեւոյ մը վրայն զայնք ու անիւն մէջ
 շրթներէն կտայ, ծոցն էն դար ինչպէս
 ինչպէս սորք տակ նստել: Գրպէն փոս
 էր բանակով կը թաղէր՝ կանուղ միմի-
 րէն իրենցին մը, բայնի ալ հանդերձ:

Աւ ինչպէս, աղէկ էր ըրտամ, կը հար-
 ցնէր թեկնիկ: Բնիւն երկունի տարու-
 րաններէ: Այն օրը՝ նստած անոր կը
 մտաւ, ըրտան չի բացուի: Եթէ շնչը-
 քներէ, թէ՛ մեծք զգայաւ՝ նստէ պիտի
 չանտէր: Եւ մի, շարունակ չկայ ըրտամ:

մէջ, իր մտանքին պատճառը կամ ինչն
 էր, որ բայնի դուրս սողնալու: անհար-
 կուիւնը ընկող ինչպէս զանին է նե-
 տուն, կամ այն անհրկ կաշտակը՝ որ
 խոշան է զանի, ստոր է միշտ ուրիշ -
 ներուն բայնը երբեւն զանի իր անդադը:

Սակայն որ կերպի վրայ ալ տանի
 հաստանով ինչպէս թէ նստալու: Եւ թէ
 անիկ մտա մըն ալ անտարաբոյն
 ինքն բանին կ'ելլէ: Եւ ըլլալ որ ար-
 տառանկով տուն չվազէր, անիւն մէջ
 բանիւն դուրսուրիւնը ինչպէս: Եւ զայն
 արեւոյ անիկով էր ալ անտարաբոյն իր
 բայնը զնկու: Գրպանութիւն: անիկ
 հան, ինչպէս պիտի շարունակ թէ զուշէ
 չկրնամ իսկ հանդակ իր ծոցերին կայքը:
 Շնորհալ այն է թէ մեղաւկից մըն եւ: Եւ
 զինք վրէ ալ՝ Երբեք բանս դառնի մը
 բնակողով: Ծոցը զրի որ զուրիշ տանող
 էր զպատահի: անիկով որ ձայն ձիկ
 հանէ, արտառանկով տուն վազնիկ
 որ հայրենիքի մտոր պղտը կտայր ու վը-
 ռէ ինքն մտնելով խաղերին էր բնաւ:

միշտ ալ ստ եւ, ու կը հանդերձ թէ
 ստորին զրած խոտանակներն ու թեղան
 միայն ճնարելու էր որ կ'ընէր: « Դիւ-
 մամը չըրի այն շարունակ: Միւս -
 ներք: Ինչպէս կ'ընէին թէ արարք յայտ-
 արարելու չէին: Եւ՝ որ ստոր մըն է,
 մեծք անցան ու ընդմով շարունակ անկամ
 կրնայ վերադնել:

Այն երկունի, ժամուն լոյն ստայա՝
 թէնք մէջ, վերնալոյս մտառանկ ըս-
 տուն որ նստը շնորհ արար արար կը հա-
 չէին, ու մտքի կուտայ զայն: Ստորին
 երեսը — անպակշիւ տակ ինչպէս երե-
 լուքի մը մէջ, — աւանի խոտիկ ծա-
 ւանութիւնները կը նշարէին: Գէշ պա-
 հարի ու արդարեւ մը պէս անիկով կու-
 պիտէին զուրս կը պտիկներէն: Երբայց
 դուրս կը ընդմով վախէր, որ հարուստ
 վրիւններէ: Ինքն էր երեսն թէ ստորին
 ուսերուն քովից երեւոյց քարեղ մե-
 քառանկուն համար զրտան է, հիւղ
 համ ու ընդմով մեծութեամբ, յայտն -
 պէս շարունակ համար պարտաւան:

Բայց, այն ասուն, ինչպէս կը ժողով
 դառնալով թէ այն քարերն ասին որ ալ
 իրենցին կը մտային, վրէ ճնար հա-
 տուն, որ մըն ալ անցնէ մէկ հարս շու-
 տայ, մէկու մը դրտուն նստածաւ ու վը-
 ռաւած: Տարուն մէջ անիկ կ'ընէ՝ մարդ
 ալ մեծք էն զորքերն այդ դիւղը, ուր հա-
 րաւունքն անիւն տարեղ կ'աղարթէ, երկու
 տրտնէ՝ անիւն օր իրենց նստալու ա-
 րաւորներով, երկու տրտնէ՝ զայն փոս ի-
 ընէ կառակներով: Եւ զայնով զին
 էր բարոյալոյս սպանելու ընթացքով:
 Երկուքն ալ հայրենիք է իրարու: Գէշ յո-
 վաղ զինքն-միմիկ զինուն: Եւ անիւն
 ինչ կար որ արեւոյն շարունակ կերպով
 ուղարկուի մը երկով անուր զայնի
 զին: Նոյնիկ ինքն եւ ինքն մեղաւկից
 ըլլալի ձեռք ծծկուններ, նոյն արեւի
 ունին մարդն ու ծծկուններ, կամ ծոց-
 վարուն ու ծծկուններ: Վերքին արեւիցն
 համար բունաւ չէ՝ թէ երկու համար
 կ'ընէ ինչ զանիկ կը վաճառուն: Մար-
 ցիւն: Վրայ արտառանկ արտառանկ
 զորքով մը ձայնակով տրտնները ին-
 չու: աղաւ մտայնի պատիւէ:

ԼԵՒՈՆ ՍԱՆՈՍԵԱՆ՝ Ի ՊԱՏՈՒԻ

(ԱՐՈՒԵՍԻՒ ՄԵՏ՝ ՍԱՅԵՆԵՆ)

Փարիզի մշակութային կոնստը (Ալա-
 տինի Բիւիլիթիւրէլ ար Փարիզ) վերքը
 շնորհէ Լեւոն Սանատեանի «Տեղիւր
 Նոյնիւր քաղաք» վեպը: Եւ ինչպէս
 կ'ընէինք, ու յայտնակ զգուշակաւ
 հան - երբեք անտարաբոյն մէկ քա-
 տանակով իր ձեռնարկներուն համար եւ
 ծանրակիւն նպատակով՝ իր համարակցի
 եւ դիւանաւորներ ցոյց:

Հակառակ անոր որ ժամանակին ան-
 դարաւան մըն, « Թաւալ »-ի մէջ Լե-
 յոն Սանատեանի մասին, պարս անիւր
 կ'անտեղ անկամ էր եւս ինչպէս իր հա-
 սին, արմատեւ ինչ հայրենիք այն հա-
 տարուն: Եւ ինչպէս էր, արեւը կը դու-
 ժնէ ի սիւստաւ աշխարհի յանուն Արտա-
 տին եւ Մարիթիմ, եւ արեւը ինչպէս
 անտեղն է հայ ցեղի պատկանելիութիւն
 իր արտառանկութեամբ վառ կը դառն
 սպրեւը: Գիտցալ այն ինչ որ քրտիկ
 արտառանկութիւնն էր հայ ցեղի, պար-
 տառանկով իրենց զինքն տարեղ, քա-
 լովով համապատասխան է մերթ նոյնիկ
 զերաւանակով ուրիշներ անպակշիւ
 զորքանելութիւն որ աստիւրն միշտ իսկ
 իր անակնիկ մէջ:

Աղբարէ, Լեւոն Սանատեան վաճառ-
 ու կամէր ուր անմատուցութիւն մը է,
 աղաւթ կ'ընէր զինք Անարի Բիւլիթիւր
 « Թ Գրպէն » շարունակութիւն մէջ կը-
 կարծէին իստիկով որ մտայն: Նոյն քա-
 լով որ պարս պարսով է աստեղիկ եւ սա-
 րիւրն Միւսիցայ նաւանանդուն: Եւ
 զարգած է շատ մը զորքովով եւ հաւա-
 չիւն՝ Միւսիցայ նաւանանդուն մէջ հա-
 յունիկով Շարլ Մակուարիւն կը դառնա
 անոր ծանրիկ զորքանիցը, երես անմա-
 կան քարտուղար, ընտանիք եւ զորքան-
 տառակարար, ընտանիք եւ զորքան-
 տառար:

Լեւոն Սանատեան օրտալի բուն օր-
 տարն է: Հակառակ անոր որ ունի
 ծանր պատառանկաւորութիւն Արտա-
 տինի կողքին եւ անպակշիւ իր երկար ժա-
 մանակով բացակայիլ միաշատեան, Լեւոն
 Սանատեան օրտաւ ըլլալով զինքին
 թեկը ձայնով, կը յայտնի ծանրակիւ
 երեւ կ'աղարթակ Ս. Ա. Ա. ի մտ, երբ-
 անիկ համառանկ « Բարբէն » օրտալին
 (Տուն Ժողէի զրտն), « Ծառուն չէն
 (ժողովուն զրտն) » « Ինչպէս թէն է
 (Մարիթիմի զրտն) զրտն: 1973ին
 տեղիւրով աղաւտուր Լեւոն Սանատեան կը
 դառնալ աշխարհահայտ թեկը Մարի
 է մի Սանատիկ զերաւանակաւուն հա-
 տարիներն: Կատառանաւուն եւ նոյն
 տարին, Սկոտ: 23ին, ստոր տարեղին
 քաղաքային թեկն եւս, մեծ թեկը, Սա-
 նատեանի ձեռնարկով կ'ընէ ինչպէս անիւն
 թայ շարունակութեամբ Սալ Փրիւիկ մէջ:

Լեւոն Սանատեան, տարուն կամիւր
 եւ յարստեւ աշխատող յայտնակներով
 կողքին կը յայտնի: Նոյն ուրիշ
 զինքն-միմիկ մտառաւորութիւն, վը-
 անմեծութիւն, ուրիշներ օրտալու ըլլալու
 ծաղիկ զգայունով: Այս նպատակով վը-
 րալիւր: Սալ Փրիւիկ երկուքով եւ -
 բոլորից նոյնապար ըրտառանկ: Նախ-
 անիկ Ռազմիկներ: Միւսիկներ է: Գն
 անիւն: Գնի է օրեր եւս Լեւոն Սա-
 նատեան կը ներկայացնէ Մարիո ալ Մա-
 նազուն Մարիթիմ օրտալն եւ այն անկամ
 ի նպատակ « Բարբէն »-ի հիւստանութեան
 մէջ պարսպուղ Քրտանակն միւսիկներ
 է:

Ան ինչպէս անմ թէ, որ զինք մի-
 ձիկ զերաւորանաւորան վազնիկն ու ըն-
 ինչպէս յայտնակներ: Եւ արտառն,
 նոյն « Բարբէն » հիւստանութեան զին
 զարգալու Քրտանակն ընկերակաւ ի
 նպատակ, Լեւոն Սանատեան կը կարգաւոր-
 պէ, այս անկամ Փարիզի Օփիս Բարբի
 է կը կրտանակ մը, կ'ընէ Լեւոն Սա-
 նատեան, երկու անիւններ անիւն անկամ յա-
 տալով մը:

Լեւոն Սանատեան, անկայն, կը մայ
 տեղիւր մեծ օրտաւոր, երբեք անկամ
 այս անիւն ձայնիլ անիւն անկամ կ'ըն
 եւ զերաւորան զնաւաւորան:

1976ին կը անեմք Փարիզի մէջ աս-
 լին միջառաքուն ցոյցանակող օրտա-
 յի մտապաշտուն (Ֆիլմ) Նախարար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՍՏԱՆ ՍԱՆՈՒԻ

ՀԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ԳՐԱՄԱՌԱՐԻ)

—

ՀԻՆՏԵԱՆ ՄԱՐԵՆՈՍԵԱՆ

Որտեղ արեւը Մանուիկը ինչպէս կը -
 կրտել Ներսէսին:

— Մի օր էլ Ներսէսի տուն եմ գալու:

— Ներսէսը, հա, լաւ մարդ է, որ
 իմանալ տուն եմ ծախում, էլ նրանից
 պրծում չկայ:

— Նա իմ մեծ արկարն է, լուրջ ու

խիստ սասց Մանուիկը՝ նրանից պրծնն
 էլ, ինձից չես պրծնի: Իմ տղայ, խնա-
 ցաւ եղի, որ ես քո տուն ու տեղը շատ
 հաւանքեմ, արտի համարեւ տեղ է: Եւ
 չաւալ: Եւ քանի ողջ եմ, դու տուն չես
 ծախի: Հասկացա՞ր:

Մերտիկ Մանուիկը խնց, խնց, ըլ -
 ցաւ, որ եւ չաւարտում վերջապէս մի
 մարդակոր զորք է արել: Թաւանն ա -
 ւա՞յ տես, թէ աշխարհում ինչք կան,
 սոսց, որ ինքն էս զիտուով բռնած մի
 տուն կ'առնի, ինքը կը զուգի, կը դար -
 դարի ու աշտով, ունկով կը նայի, որ
 Վարդապետը տունը չծախի:

Անոր այտաղով, ուրիշ տեղան շուրջ
 անմեծով մարդկանց շրջապատում, դե-
 նով ու խոշով հանդանաւ այս պահի մէջ
 զոյց թէ՛ քրքում է պրծում հորը, շատ
 է պրծում, հոր համար ինքն իմ յոյնած
 խորշիկ կ'առնի, հիւստանաւ ընկերակ -
 նալ, թոյ ալս պիտի մարդկանց հետ
 նստի, խոսի, պատմի:

Անոր հակադաս, փորձել հասկանալ
 քո խնդիրները, մտածել, որ ինչպէս

մեծերի հետ դիտար նստարում, բայց
 ինչպէս, որ ինքն էլ կը մեծանալ, ժալ-
 ցաւ, քրքել, որ փորձել Մանուիկն ու
 համարեւ: Իսկ երբ զուրիշ քաղաքացի-
 ցի, զարմարեւ, որ հոր աշխարհ -
 ցունքով լցուած տեսաւ: Եւ արցունքներ
 ինչից ցաւուն էր, « Իմ » հիւստանաւ:
 — Ինչի՞ք սոսց Անտիոն, « զիտուր եւ
 այտաղանց քննող չեմ: Ինչիւրով մար-
 քու տեղ չեմ դնալ: Ինչի՞ք դիտու -
 ի բաժնիկ մեծից արքան » աստուտ շուտ
 կը դառն ունկը կը բերն: Վարդ եւ Վա-
 րդանիկ ին մեծ ընկուղանու տակ ուրա -
 խութիւն եմ տեսնու:

Ենտոյ լոյն երկուր ու տարու...

Մերտիկ Մանուիկը սոսց խաւանքի մի-
 լով, ծախել պարտուր: Ինչից, մեծիկ
 զորքեր ինչից իրտուած կը տեսնել ի -
 ընց հին, պայտական տունը...

(Տար. 4 եւ վերջ)

Այսինքն ըստ 25 փապականից ցուցադրուե-
ցան, ճամախարային օդերային ար -
տաբերական վերադարձը: Լեւոն Սա -
նատան շատ փափաքեցու, բայց հակա -
ռակ էր բուն շահերուն շարժողական
անձնող հաշիվան օդերային մի փապա -
մբը, ներկայացնելու: Համար զան, նորի
սկի ցուցանանդեղին միջնադարյան ճամ -
բայ միջակող ուղիք օդերաներու դուրս -
նա:

Համախարային շարժողական այդ ցու -
ցանադերը յատկապես կրեւելի մըն
էր և առաւելորդ էր տեսնելու մէջ, որ
անկր ունեցաւ: Փարիքի Փայէ տէ Բան -
կրէն արահներուն մէջ: Յաջորդիկներ
արեան մի ձեւ էր 1977ին տեղի կ'ունե -
նար կերպորը ցուցանանդերը, նայինք,
այս ամսուրը « Քառիկ Մարինի» մէջ Շան
Զիլիկէի վրայ: Ցուցանանդը նախ -
«տեսած էրէ ծաղկաւան ճամբար, բայց
էր ակոյեղին երկու շարքի եւս երկա -
թային զոհացնելու ճամբար դիմած կա -
մարտները:

Մի յաջորդիկներ իր խիստայն ասիկա
մշակութային գետի վրայ, ուր Սանտա -
նան տեղիկ էր դարձնել օդերան նայիսիս
երեստարդ նոր սերունդին:

Գործընդ միջոց նորի հանդիս մէջ, Լե -
ւոն Սանտան էր ակոյեղի նոր անուն մի
երկարադիմի արտադրական աշխարհի
մէջ Լեւոն Սանտան «տարաբար», որ
կարտադրական որոշմանը կարգին, կեր -
պիկ Ալյասին էր արտադրական մէջ,
որից շարք էր երկարադիմանք նոր -
րուստ Մարիոս մէջ Սանտայի « երեստ -
արքա ընելի վրայ » խորհրդած:

Լեւոն Սանտանի կերպարանակ էր
ձեռնարկը ևս էր զանաչ իր քիչ փոք
Քառադիմ, օդերէնի միջ կարգին, կար -
գործնականային կրթիկներու: Կատա -
նատան: Փոքի Քառադար երկար էր -
մանակով կ'երգէ մեծ յաջողութեամբ
Շաբէլի Քառադարաւան մէջ:

Հարկ էր օդերային էր քառադարան երա -
ժտութեան այս ասպարէզին տիրակալ
արդարապէս: 1977 Յունիսին Լեւոն Սա -
նատան, ճիշդն կուտակընցի էր Ալիքի
Քառադարի հետ էր գլխին « Օմիքոս » -
ցուցանանդերը, որուն միջակ էր զանաչ
ու կուտակ էր անուն « Մակալին Օմի -
քոս Երբեքնոմարման » ճամախար ընել -
ութեան մի Տ. Փ. Մ. ըլլալով:

Արոր շարքին Լեւոն Սանտանի մի -
ջակութեան ճամբար կայեղող այս պարթե -
րադարը, միւսեղ էր տեսնելու մէջ, ևս
կ'երկարադար էր կարծիքներով, մեծ ազ -
դեցողական ունեցող քառադարան երա -
ժտանի միջակային գետի վրայ, ևս
գլխին էր երեւ ճաշերու: Անս կարտուր
հաղորդան էր, ապա միջերկի կիսակայ
արտադրականներ որ ասպարէզական
հաղորդան րաւորու: Հայտնի էր անցին
կայ դրական դարձ մի ճակատ ապա -
րի զոյգութեան եւ յատկապես յատկան
« Յաջորդիկներ յաջողական անցնելով,
Լեւոն Սանտանի Պիտար Լիքալիս իր -
դարձանով (այժմեան տարին « վարկեր
Փարիքի օդերային, այն տարին էրա -
մարտական երաժշտական փառատոնի փա -

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Ինք - տաս տարեկան մի տղայ, անան
բուլդոգ էր հասակակցներին:

Չգնացի մի անտան տարակալին էր վեր:
Տեղ - տեղ քառադարեղ քառադար քառա -
կանութեամբ ու ծաղիկներով ողորդած:
Անձրեղիկ լուսով է: Ճակատարով, լուս -
նային անձրեղ: Շաբի ու քառադար, զ -
ուս - զուգեղով լուսերի զլինի անակրե -
կայ յայտնուող ևս նային անակրեկայ
անձնադեղ անձրեղ: Եր քառադար է կարծի
միայն արթնանքներու արևիկ տալից ու
պայծառ լուսից շնամ ծառ ու ծաղիկ,
հազ ևս միջակային, մարդու, կենդանու,
հողին ու քառեղ:

Քրեկու է տղան, սակայն չի մարտ:
Անձրեղային տեղ կախիկներ էր կա -
թում ևս զքից, մաքրից, հոսած ծոծ -
րակի մի վար: Քառադար է տղան միջակ
ցուցակային հանձնող խոտերի միջով,
հիմադիկ զուգեղանի աստիճանարդ վեր
քառադարեղ ծաղիկներով, հասարակուն
ճառերով, որոնց հիւրեղի վրայ իրենց
ընդհատուած երկն են վերադարձնում անձրե -
կից պահ ժամած Քրեկունները:

Նայում է տղան էր մանկական միջո -
պէրով: Նայում էր գլխուղած, ծաղից
ծառ վարում, ծաղից ծաղիկ, ապա յոյ -
գեղով կանոնում, մարդուած շուր կարգ
նայում:

Չարում գլխին է, ծուարած էր կարծի:

Երկու 1978 և 1979ին օդերային փապակ -
նիւն ցուցանանդեր էր փառադար էրա -
մարտական: Յաջորդիկներ ճառային է
ևս զուգադարեղ դարձին ամէն տեղէ:
Փարիք մայրաքաղաքը էր պայտէր 1980ին
այս փառատոնը, օդերային ժա -
պակէներու, անդամ էր ևս էր կրկնիկ
էր զեղարտականային ու մշակութային
ձեռնարկներու գոհացում ևս ամբողջ -
յում տալու համար:

Լեւոն Սանտանան Տիրին էր երկար աստի
հետադարձիկ, Իմ Մարդուկի « Բարդ
խոտեղ » ծրարիկ փոխուղի, մեկնարար -
անկի էր ևս ներկայացնելով հասարակուն
անկի:

Այգաւան դրական ու ծուարուն ընդար -
ձակութեան ունեցող գործունէութեան
հանդէպ, Փարիքի Մակալիսային ձեռն -
արքա չէր կրնար արտադրել մայ -
ն « Փէր » էր պատուով մէջ Անձր, որ
արեւանք տուածներին կատարած էր ար -
ուտանի ասպարէզին մէջ, և ևս ինք
ստանում ևս, սերկի Լեւոն, կ'ընէ հիմա -
նատար իրանի կրկն « որ յատուկ Փարի -
քի Մակալիսային ձեռնարկին էր իստի
այս օրը, և էր յանձնող պատուով վի -
շակարար այս երկարի մէջ էր յանձնող
ընել այս վիշակարար, հու, քո ընակա -
րարից մէջ էր արտադրել: ժամանակի
քո ամէնին մեկնել քառակամը՝ Շար
Անձրուտը »:

Հ. Բ. ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԵ

ԵՆԻՊԱՐՈՒԹԻ (Պոլիս) Ս. Քառադար և
Քառադարեղ ևս կենդանու անուն տալ
նայում է կրեղական ևս ասպարէզին հան -
գիտութեամբ, Դիկու: Չին: Պատարաւ
է Շանի նայիկ: Միջանակ, որ քառադար
էր պարզած է Հայոց: Եկեղեցիով Առաքե -
լականիկներ էր անոր դերը մեր պատ -
մութեան ընթացքին: Յատար պատարա -
կի, յարակից արահին մէջ սարգում է
իբրիկ սեղան, զոր վարած է Յարի
Միլանան: Եղան ևս նուէրներ էր նպատ
կենդանու: Շանի նայիկի փակման
խոտեղ վեր դառած է հանդիսակներ:

×

ՊՈԼԻՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ Հայ Աւետարանչա -
կան Ընկերակցութիւնը, Նոյ: 17ին, հա -

կոմիտէի անդիմներ տակ, որոնք անձ -
րեղ լուսադարձ կարծի անկի են կար -
ծին: Անտար արտադրական անան անձ -
րեկ պահ ժամած գլխիկ ընակիկներ էր
կամայ - կամայ դուր ևս զլինի իրենց
քառադարեղից: Տարի անկանին էր շա -
նում ձերի ծանօթ Նայեց, հանկի
կիրդեղ, մարդեղեղ ծաղիկներ:

Նայում է տղան գլխին, շարքող ա -
րևին ու կապալա կրկնել: Նայում էր, և
պառ նստում էր միջ կոնցի վրայ ու
արտադ...:

Մեծանց է ինքը, հասուն մարդ դար -
նել: Անցնում է այս նոր անտարած, հա -
նում տարեղից այն կողմ քառադար է
կառադար կառադարին: Գնաց է նստում,
ու մեկնում հետո, հետո՝ ուրիշ երկր -
ներ, ուրիշ քառադար:

Կարծի էր ևս անուն տալի հողին:
Մարիքի սկսում է ուղիքի արդիկ, աստ
դուր փոխի Քառի էր տեղից: Անկան
Քիլիկ, է, որ կարծում է ծառերից վե -
րեւ, անտարից վերեւ, աստանուն է
դիպի անուն հետո, զգիլ ընտելը:

Վեր է ցառողով տղան յանկարդ նրա -
տած տեղից, վարում լինիքին զգիլ
ներեւ, զգիլ զիւրը: Վարում է մի մեծ
յառադարութեան արան անան, ևս -
նայիկներին ողորմ է ճալ, յայտնի
աշխարհին էր ուղարկութեան:

Շնչադուր տուած է ընկնում, ուր բալ -
մոցին Քիլիկան պարզ էր Տեք-ողորման
է ծուրից համարում:

« Պայիկ լուս, պայիկ, մեծանայու:

ևս, դնաց պիտի նստի, հետո՝, հետո՝

պիտի դնած:

Փայտում է պայիկ Քառ յոնեղի տակ:

« Մեծանայու ևս որդիկ, մեծանայու:

ևս, դնայու, ևս, հետո ևս դնայու ու շու -

յում է տղայի Քառ զանդուրեղներ...:

ՍՈՒՐԱԿ

շով մը նշած է իր « Իմտարադրական երկ -
րորդ տարեդարը: Խաչ տասն են Տարի:
Առաջին Գալան (պայտերին) ևս Քառա -
տարական (հայերին) պատմական
տարով Ընկերակցութեան էր ընտելող
անոր դերը: Հայ Աւետարանչական Ը -
կերակցութեանը հիմնում է 1918ին
Միջակող Լուսանդարուն մէջ, օգնութեան
հանդիսով նպատակով հայ աստանդար -
որներու և անկարներու: Անդիտ տա -
նում անկարներ Ընկերակցութեանը օգնած
է Քառադար, Պատարաւան, Մարիքի,
Լիքալիս և ևս զառադարներ: Հայ կա -
րիքադարները: 1956ին հիմնած է Պէ -
րուլի Հայկազան րոնքը: Մարտիկինի
մանադարը հիմնում է երկու տարի
տալ և ունի էր անկանակ հաւաքակա -
րը: Մանադարը կայ նաեւ Սան Փալոյ
և Մարիքիան: Հանդիսակներ խոտ
տասն են նաեւ: Արմինի « օրակերպին
կողմէ Պատար Զանան և Զիւրարը քա -
ղաքը զանադ քառադի: Պատար նա -
տանան:

×

ԳՈՐԾԱՊԵՐԻ (Արտանիկ) « Լուս
մուտեղ » քառան մէջ, Նոյ: Յին տեղի
ունեցած է Պուշտու Այլերի « Կոմիտէն »
Երզնայունից համարը, տեղային շարի -
Մուրիկան Տար արտադրական հանդիսա -
րական շարժական մէջ: Քառադար խոտեղ
կատարած է Մուրիկան անտար Մուրիկ
Քրեկուններ՝ անդարտադարով Գարու -
պայիկ հայի: քառադիկ կառադական և
անկի զայն Յոմալու կուտելով: Երեւ -
նադարը, նախ հիմնադրող Լեւոն Վարդա -
պետանի ևս այս ներկայի խոտեղ
Մարդուկի կոնցիկներին զնկարարու -
թեամբ, մեկնարկած է հայի: Շարքող
զալան ևս ասպարէզին երգեր: Ցաղադար
մանադարն է նաեւ: Երեւանի Երեւան
Գառադարն մեկնարկածով Անկարի,
Մարիքի, Կառադարին և Տեղադարին
երկրը: Գարուկին հոտեղար Տարի: Տա -
րի: Մ. Վր: Լիքալիսին խոտեղով
վեր դառած է հանդիսակներ:

×

ԱՆԹՈՒԼՈՒԹԻ կառադիկտարան այցն -
լած է (Դիկու: Տին) Լիքալիսային իրենան
Լիկայի պատարականներին դիւտա -
րական Լիկայի նախադար Խառադար
Քառիկ, ևս ընտանական Մարիկ Ա. և
Գարիկին Բ. Կառադարեղներու, Լիքալիս
նի Հայոց ապարտական անդադար Ա -
րամ Վր: Բէլիկանի, Ար: Կերտան
կան Վարդապետան և Քառադարան Փոք -
մի ներկայացուցիկներուն կողմէ: Մէկ
մեծ տեսած հանդիսակին ընթացքին,
ներկարող զննած ևս իրաւանանի տա -
նայի զանադան երեսներ և անկի դուր
կրկնով միջոնեղ:

Նոյն օրը, Հայրապետներ ևս ասալ -
նորական տեղադարն այցելուն են Պէ -
քեղէն և մարմին կենդանուին կայ ընտել
Պատարական հետ կարծիքներու փոխա -
նակում ունեցած Լիքալիսին ներկայ կա -
ցութեան մասին:

ՍՊԱՍՄԱՆ ՄԱՐԶԻՆ ՄԵՋ

(Ա. Է. Պ)

= ԶԵՐԿԵԼ ԵՍՏՅԵՆ =

Է.

Անոր վրայ տասն « Բիլիկ » ևս մեկնեցու
լուսով դեռ մարդեղով ասպարէզարդ
անտարաններ որ արեան զարմանալիցին
էր հնչել էր դարձող և փառադար կոն -
քերին մէջ, վարմունք՝ փոքրիկներու
անկարի մարդեր արտադր:

« Բաղարանի վաղաւոր մըն է, ընկելը չը -
կա »:

« Երբն ինչ որ է, մարդուր էր սերէ -
« Արիկա, այո, ևս ճարը լուսեղ զայն
ընէ »:

« Վերնայն այս պայիկը ասպարէզան
բարեւ անտար: Է. միջոց հարաւամբեր
դիմով մարդ ևս անոր պրիքի մարդերն
էնկելով: »

« Ինչ ինչ նոր քիլիկը պիտի տեսնայ: Մէկն -
մէկնիկ կարճ ասալ ընտել
մեկնեցան: Նոր հանանդեղներ էր լուս -

դէն, էլ ևս Լուս: անկին մը էր ըս -
պատէրին միջոց: Եր ասպարէզ արար -
ընտել էր, այդ զգիլը կրկնելին Բալ -
տան կամ լայնակ ևս անտարներ ինքն
մեկնելու իրենց հանդ: Մարիքիիցին
մեկնադար էր արար ընտել:

« Տիկնիկներ, զառադարէ... »

Քառիկ էր վարկերանին արար պարալ
էր: ար ինքն էլ ևս Լուսան մնացած
էին: անտարականներ վրայ յայտնուող աղ -
մարդ մարդու, հետադար:

« Չնկի համար կարճ ընտել վերն -
պիտ ըսու: Լիքալիս, հիմակ կ'երթում էր
երեւն: »

Բան մը լուսին գիտնալով որ անտարտ
էր, Լիքալիսին մեկնեցաւ: ևս երկուս
այ նստակուն աստարանին վրայ: Լուսու ինք -
դիլիկէն եղած կ'ընէր:

« Անկէ չէր որ չեմ կրնար իրեն 10
տանցներ ասլ, ինչի հետ այսպէս է աս

անդիտար, այս սակայն ասանկ ժամ -
նակները կ'ունեն չի հաւորակը 10 տա -
նցները: »

« Աս այո, իրաւ է: »

Պարալ արահին մէջ սպասուում արակի
տամանիկ էր զանար: միջոց ձեռնարկ -
քալանին արահին ցալի ճիւղէր էր հա -
նէին հնազանդ անկր խոտալ, անկր
յոյնակ: »

« Սակայն մեծը ասալին կ'երգելիքն
էրէր, յուսահատական րան է: »

Ելմ զպատարական: ընկ փոխի կ'ը -
նէր հիւսանդին ցալի ճիւղէր: Բիլիկներ
Տիկնի Լուսու մեկնեցան էր կրկնէր:

« Յուսահատական է, յուսահատական
է: »

Ը.

Նոյն օրն ինչ Մարիքիիցին վերա -
դարին Պուրկուն Բոս - Մոլայի վրայ
էլմ Սասարաթի հանդիսական: Անոր դի -
մադիկներ անկր խոտալած էին կարծի
և ևս մարդուր արտադար անտարական
մարդին զնկելով վրայ: յոյնակ շարժու -
մով էր մնողը երկեղեղ կ'էլմէր եր նոյն
միջոցին ինչ զոտարականութեան փոխ
կ'ուրարադարէր զնկելով վրայ Բիլիկ: մը
միջակցնելով անոր արտադարականից:

« Արալին, Տիկնիկն ևս, միջակալ մը
կարծի անտար: շատ ուղիւ ևս:

Դիմե՛լ «ՅԱՌԱԶ»-ի

après les attentats

NDLR.— Nous reproduisons ci-dessous l'intéressante chronique, que «Le Monde» a publiée dans son numéro du 25 Décembre (page une) à la suite de l'attentat des Champs-Élysées, qui coûta la vie à un diplomate turc. Dans ce même numéro, cette fois en page 6, «Le Monde» publie également, outre des détails concernant les attentats, une «correspondance» non datée du Gérard Chaliand, mais qui, semble avoir été envoyée au lendemain des attentats du 18 Novembre. Nous reproduisons, aussi, à la suite de l'article du «Monde», cette lettre, où Gérard Chaliand fait une judicieuse analyse des faits:

X

BULLETIN DE L'ETRANGER

LE DESEPOIR DES ARMÉNIENS

Quel fanatisme religieux ou quelle revendication d'une patrie perdue animent les terroristes qui, depuis cinq ans, ont assassiné douze diplomates turcs ? Tous ces meurtres ont été revendiqués par des «résistants» arméniens, appartenant à des organisations de colorations idéologiques différentes, mais toutes résolues à pratiquer une violence délibérément aveugle.

En aucune occasion, les assassins ne se sont découverts. Des voix anonymes au téléphone ont affirmé leur appartenance au peuple arménien. Si bien qu'on ne peut exclure l'hypothèse qu'il s'agisse d'excitants obscurs d'une entreprise qui, sous le couvert de la cause arménienne, vise purement et simplement à provoquer en Turquie une «déstabilisation» dont d'autres signes démontrent qu'elle est mise en œuvre avec persévérance.

S'il s'agit bien d'Arméniens — et la réaction générale des survivants exilés à travers le monde ne met pas en doute cette allégation, — le désespoir des commandos de terroristes favorise évidemment cette opération, et l'insertion des minorités non musulmanes dans la vie publique turque risque toujours par répercussion d'être remise en cause. Car la question arménienne n'a pas perdu de son actualité, même si la commission des droits de l'homme de l'ONU s'est refusée, le 15 Mars dernier, sur l'intervention de la Turquie, à qualifier de «génocide» le massacre d'un million et demi d'Arméniens en 1915.

Le représentant français, le professeur Soyec, avait cependant affirmé à juste titre : «S'agissant de l'histoire du peuple arménien comme de celle de tous les peuples, les faits sont les faits. Il n'est dans le pouvoir de quiconque de les modifier ou de les faire oublier !».

Après plusieurs siècles où les minorités non musulmanes de l'empire turc avaient joui d'un statut particulier et tolérant, elles devinrent à la fin du dix-neuvième siècle les cibles d'un processus de «turquification» radicale, qui inspira aussi bien Abdul Hamid, le «sultan rouge», que ses successeurs Jeunes Turcs. De Noël 1895, où trois mille Arméniens furent enfermés dans la cathédrale d'Ourla et brûlés, au printemps 1915, où les po-

pulations arméniennes furent déportées et massacrées par les Kurdes et par l'armée turque ou abandonnées à la misère, il y eut un dessein d'extermination», nettement discerné par les diplomates allemands qui en étaient les témoins, alors alliés de la Turquie.

Devant la conférence de la paix, le 17 Juin 1919, le grand vizir Damad Ferid Paşa déclara au nom de son pays qu'il écartait «la pensée de travestir ces faits qui sont de nature à faire pour toujours tressaillir d'horreur la conscience humaine». Un tel aveu ressemblait, toutes proportions gardées, au geste du chancelier Brandt s'agenouillant, en 1970, devant le monument aux victimes du ghetto de Varsovie.

Ce qu'aujourd'hui les jeunes générations d'Arméniens nés en exil demandent à la Turquie, c'est au moins un geste ou une parole semblable, la reconnaissance d'une culpabilité collective. Il n'est pas question, certes, de voir renaître une Arménie indépendante, à cheval sur l'Union soviétique et la Turquie. Elle n'eût, en 1920, qu'une existence éphémère, abandonnée par les vainqueurs qui l'avaient créée.

Mais aucun dirigeant turc, quel que soit son parti, ne peut prononcer des mots qui reviendraient à désavouer Kemal Atatürk et ceux qui bâtirent un Etat laïc sur les seuls fondements d'un nationalisme vigilant qui ne se refusa aucun moyen. Les minorités y subsistent aujourd'hui, dans la mesure où elles acceptent de ne pas exister en tant que telles.

Les puissances qui s'indignent du silence turc ne sont-elles pas elles-mêmes bien muettes sur les génocides qu'elles ont commis ? Cette hypocrisie n'envêlène rien à l'horreur du crime perpétré contre un diplomate assurément innocent. Elle ne contribue pas non plus à faire rendre justice aux Arméniens.

X

CORRESPONDANCE

TERRORISME PUBLICITAIRE ET DEBILITE POLITIQUE

M. Gérard Chaliand nous écrit : Trois attentats commis à Paris, dimanche 18 Novembre, contre les sièges des compagnies aériennes Turkish Airlines, K. L. M. (Pays-Bas) et Lufthansa (Allemagne fédérale), ont été revendiqués par une organisation qui se dénomme «Armée secrète de libération de l'Arménie». Si ces actions ont été effectivement commises par une organisation arménienne, celles-ci relèvent, tout particulièrement en ce qui concerne la K.L.M. et la Lufthansa, de la débilite politique.

C'est un fait que le génocide des Arméniens, organisé par le gouvernement Jeune Turc en 1915, n'est toujours pas reconnu par l'Etat turc. La Turquie s'est même opposée à ce que l'existence de ce génocide soit mentionnée, il y a quelque temps, dans le cadre d'un paratexte relatif au crime de génocide. C'est un fait également que la presse mentionne les actes de violence toujours, les

ԷՏՈՒԱՐ ՍԱՊԼԻԷ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԷ ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐԿ ԵՒ ԶՈՊԱՆԵԱՆԸ ԿՊԵԿԱՌՈՋԷ

Զորեղաբերի Դեկտ. 20ին, Ֆրանս — Երբեքին ժամը 8:25ին կուտար Սապլիէ եր ամհարայի քովիկը Կուրիքը Հայկ — րուն: Բաշ ծածիկ Միլին Արեւելան հարցերուն և Հայ Դատին, լրագրող անդադանայով Բուրքի գիւտանդանն — րուն հիմ ժամադրութիւն, ըսաւ թէ վեր — քինին տեղ եղած էին և Հայկ. երկու շար — Ժամանկ, արդէն՝ մրցակիցն ու արդար — տական մը ըրաւ: Հայ և հրեայ զոյր — վարչերը հապարն բազմաթիւ փոխում — ներու յիշատակով մնայ ծանրացաւ, գլխա — ւորաբար «1916ի արարութիւն կուտար — ծին» վրայ ուր շարժուեցան մէկ միկուն և աւելի Հայեր: Վերադարձները իրենց փոխութիւնը կը պարտին անապատին մէկ փախուստի մը: «Հայերը երբեք չեն մոռ — ցած» ակնցոյց Սապլիէ, և և. անա մէկ իրենց անուշով, աւարեկական կայա — կերպովքները կ'ուզէին զոհերուն վրէժը լուծել: Բայց, անոնց վրէժը լուծել որ — ւէ՛մ: Օսմանեան կարգեր, քիչը անհուա — ցած և ու այսօրեան գեղակոյտները չեն տեսներ թէ ինչ — ւ իրենց հաւելոյ պիտի առնեն արքայինը վարչականը: Ի՞նչ որ արձագոյնիւմար կ'ուրանայ: Սապլիէ կ'ընդունի որ Հայը Կուրիքայիկ չէ ունեցած և անհաստատ պատարար — նաստարեկները չեն հնչուած, բայց Հայրապետինը ծառայութիւնը: Երեք տե — րունց անցած է կ'ըսէ, մարդկային ոչ — քին օրինը կ'ըսէ պատմիկ այս պայօր — ուան մարդիկը, ուրեքները. Համար, զոր — ծանած 64 տարի առաջ, երբ ժամանակը — ներու մարդը կ'ըսէին և ուրեքին կը շե — ւտէ Սապլիէ «ոճը մը, Եսաթիկ օրուան սփերին պէս, Ժիւան կ'ըսէ արեւունով Հայ Համալսերն Համարը»: Երեքին կող — քովին, իրեն անոյշ ընտանաւորան տեղ էինը, Սապլիէ ակնցոյց թէ ինչ և ու պիտեանի կ'ըսէ, զորովիկ կ'ըսած է Հայ Դատին, ժառ կ'ըսէրով ապարդարական յանձնարարի մը, որ կը Համալսերն Մարտէլ Բաշէնէն մինչև Զօր. Պրեմիւն, պատարարի վարչարարին, այլ իսկ պատճառով շատ անկի զգիրուն է ըսել այն զարչանը որ կը դառնէ իման սփե — րերու: Ի տես և և իմի՞նչ Հայը կուտար թէ ի՞նչ պիտի ըսէր անոյշ ընտանաւորնը Զօրանանին՝ ինչ որ կ'ըսէր որ մը իմի՞նչ և այնման ստապապ իմ գաբիթի կ'ըսէ, որ երբիք չեմ ըլլար կ'ըսէին անոնց՝ ո — քովի կը ստապիցնին: Ի

ԾՆՈՒՆԴԷ ԵՐԿԻՆ — ԵՐԿԻՐ — ՖԻՐԱՍԱ

ԹՈՒՆԱՐՈՐ ՆՈՒՐ ՄԸ՝
ՆԱՍԱՐԱՊԱՅԵՏ ՊԱՌԻ

1958ին է վեր, այսինքն՝ իր ծնունդէն Ե. Հանրապետութիւնը չէր հանդիսա — ւորան դէշ անանկախի մը: Արարեւ, Սահմանադրական խորհուրդը հակառա — ժանադրական պատ. 1980ի պիտունքին փա — ւերացան եղանակը, Արք. Ժողովին կող — մէ և ուրեքն մերեքը ընդունելի նկատել արուած որոշումը: Ի՞նչ էր պատճառն: Մտածել է որ ՀՀՆ որոշ թարեկոտութիւնը պատճառն էր 1980ի պիտունքին մէջ, զորս կուտարարութիւնը մերժած էր: Ներկա — յիս Սահմանադրական խորհուրդը կը չիմտէր այն օրէնքին վրայ, որ պիտ — նէին թ. մասը՝ ծանրեցը, բնուած և փախերացունքին մէջ մինչև Ա. մասը՝ մուա — րը չէր ըստարարուած: Արարեւ, Կոյիտ — անքը չէին ուզած ընդունել ընտանական Օրէնքին թիւ 25 յօդուածը, որ կը սահ — մանէ պիտունքին ընդհանուր հաստատա — րարութիւնը և Ժողովը անցած էր Բ. մա — սին: Ընկերակցականները ստուրկէն էին իր արտարարական չէ ծանրէ ծանրէ խաղի կը մուտք ըստարարուած չէ բայց Ժողովին գիւտել որոշած էր շարունա — ւել: Յետադարձին Եսաթան Տիգրան ու, Ընկերակցականները այլ Դեկտ. 20ին կը գիտէին Սահմանադրական խորհուրդը, որ իր վճիղը տայ: Տաւա. Մտնուղի գի — շուր և ուրեքն երկրորդ, ներկայիս ՏԻՔ — Կուտակ լուծի: Կուտարարութեան կը մը — ւայ Արք. Ժողովի արտակարգ նիստը «Դարակի» (Ժողովին նապարակած վերջա — կէն Գիւտել. Արքիւ 2) որովորէ պիտու — նէն ընդարարել: Երեքները, որ Սահմա — նադրական խորհուրդը ընդունելուն է Ե. Հանրապետութեան, պարտանք և յարեղի — տայ որ օրէնքը հաստատի Սահմանադ — րութեան: Կապումը և Եսաթանի ինք անարարելի՝ Խոսէ Ժոն (Զախարիւ), Բոսի — Տիգրէ, Կասթան Մոնթիլի, Լ. Կառ, Պրոշէ, Ա. Փերեթի, Լ. Ժոն, Կոկիկ և Սեկար: Ի

X ԱՌՈՒՆ Կերչալաէն Համար կ'ըսէ, Մտնուղի Հայրապետին, ի գոհունակու — րէն բուրքին: Ի

X

ՀՈՒՐ

ՊԱՐԿԱ ՊԱՏԿԱՐԱԸ: ՄԵՆՈՒՆԻԷ

ՇԵՆՐԱՊԱՐԵՏ ՆԱՅԻ, ՀԱՅԵՐԷԸ
300 հազար հոգի Համալսերուն էին Ս. Պետրոս Գրապարակը լսելու: Համար Գրա — պին պատգամը: Յովհ. — Պօղոս Բ. առա — ւելաբար ծանրացաւ. ժամկուսին վրայ և փանդի, ըսաւ, ժամկուրը կ'ըսէրային այն կիսին և ուր չուր կը կ'ըսէրին կամ կ'ըսէրին ընտանիքներու. բարոյական և ուրեքն Համայն ապերու և քիչերէն ընտանիքներու. բարոյականը է: Պարզ չէ ծածիկը նաեւ թէ և արքայական ընա — ընման էր սպառնալիկը կայ բուրք երա — րանքներն վրայ: Ինչպիսիք օղակ օր — շուրքները տայէն առաջ, Գրաքը շուրք 30 իկունքներով շնորհաւորեց Մտնուղի ու հա — յարէլ ու րաւա. Ենտանաւոր Մտնուղի եւ Շուր Զախ է: Բայնի Մտնուղի Կանդուր — արանան, յիշեց թէ Երկուշաբթի Կընդ — րած 22:30ին կէս ժամը, Հեռուստելիկ Բ. կայանը շատ զեղեղնիկ յայտարարէ մը

(Շաբ-ը կ'արդար 4րդ էշ)

U.

Հարիւր տարի առաջ 1879 Ղեկու՝ 21ին, Վրաստանի Գորբի թաղաքին մէջ իմ ծնէ իմօթի՝ Վիստակի Մուշակչիկի։ Այն, որ զերթէ երեջ տասնամեակներ շա-
րունակ, Լինիքի մահին (1924 Յունուար 21, Գորբի, Մոսկովի թաղ) մահուն իր
մահուան օրը՝ 1953 Մարտ 5, միասնեան
թիւանակալ աղբակալ զիտի մնար խոր-
հրդակալ լայնատարած կայսրութեան

Ստալին ետիբը — ութ տարեկան էր, երբ էր յանձնված Երեմյայի հետոսի հոգեւոր ուսումնարանը, ապա ինքուստի իրի՛նք լիով ուղղափառ դարձրվեց, սնինքը։ 1890ին էր ժողտրի Բրեթի Խոսրուարք։ Երեւոյի մէջ Հանրապետարանին էմ ժամանի, Կոստանդնուլի շարքեր մտաց էր դարձ 1898ին։ Աս էր ծանօթութիւն արձանագործելը, որ նոր տարւոյն Սթալին էր, որ Գաղաթի Բուրճիկեանք Պետերպոլիս, Ստալինը, Կիկին, Նիւստերիկովսկի և Բուճին (°) Եւր ձեռնիւ յայտնաբերել էր թաղախոսական Լենինը, որ Սիւրբերա սարտանք էր, Սիւրիկ հաշտութիւն Կանկին էր Կոչին Ռուսալաթին Ստեղծ — Դեմոկրատական քաղաքական Գործարարի (ՌԳԲԴԳ) անդադրի համադրմարք ։ Համախոս Բրեճեկան Կոմունիստական Գործարարի պատմութեան զբերմէ էլ (°) էր Կարգաւոր — 1898 Եւրպանիկ իրականացուցեց մարխիստական տղայի — ինքնախոսական Կոլոս — Կիւրպոլիսեանքի որպէս պարտիս մաւ — տըրիտ տալիկ, քիւլակն յայտնաւորեց փորձը — Խալաթա ՌԳԲԴԳ և Համաբարձար։ Բայց այն Համաբարձար դիւն եւս պարտիս շտեղծելը, չկար պարտիսը յի ո՞րպէլ, ոչ կանոնագրաւիկ, ոչ միկ կենտրոնիկ ճոյշ արտաք ղեկավար — լաւբիկ, չկար հաւատալ ու մի կապ մարխիստական ստանձին իմբանքի եւ խմբի միջիւն ։ (է 36) :

Ստալինի ինքզինգրությունը – անշատահեղաբարձությունները կը ծառայէր Պալմիրի մէջ: 1902 Սարգի Տին կը ձերարձայուէր Կ.Պետրոսի խոնարհ Ուրաշ, Սիւնիքեան Միջագետք: Երբեք, ապրիլ անց փախուտու Կոտայքէն եւ Քիւրքի չառառառութիւնը անտաղ կը գտնայայ Սարգիսիւկի տղայիկ – ընկերակից խոնարհէ: Կարծուէն: Երկուսն զարդը կ'ընդգրկէր Պալմիրի Պաշտօն: Տրեխէլ յարմարութիւններ կը կառնէին: Երբեք իրականի զրամատաներու: Եւ ալ Լեւոնոր. իրաց: Տեղը ձգած զուստնէր: Կուզարեք իրաւաստանք լինէր: Ստալինի յաւաքարը զարմուիցը կ'ըրայ Վառօ, Սիւնի Տէր – Պետրոսեան, ինքնեղան ինքզին կ'ընէր իրաւանք չառառառի մէջ:

1905ի խռովություններուն իր լայն մասնակցութիւնը կը բերէ Սեդրակիւհասի մէջ Խիֆլիւսի մէջ կը չկատեն։ « Ի՞նչ է մեզ հարկաւոր իրօք յաղթելու համար։ Դրա համար երեք բան է հարկաւոր. առաջինը՝ սպառազինութիւն, երկրորդը՝ սպառազինութիւն, երրորդը՝ զարմեայ եւ զարմեայ սպառազինութիւն »։

Գաղափարների շարժանքներից յուրեր
զգացար իմ ժամանակի 1905 թվականի
հինգ Տառեհեթիքի (Ֆինլանդիա) խորհր-
դանոցում։ Նույն թ. առաջին ամսվան
ընթացքի իմ շահագրգիռ կենդին, ապ-
Սթեֆանը դառնալուով ՌԻՄԲԻՆԻՍի Կոչ շա-
հագույնացավ։ Առկա, Բուստիլ շա-
նա՞վաբար հրապարակեցին ամսագրի Բեռնի
մէջ իմ կնիստով « Բուստիլ » շանա-
մամբը, բնի. փաստերն, քառանգույն
բնույն ակնյայտի իմ ժայռ չեղեկների
մէջ եւ քաղեկներու մէջ, հո-
ւանք, բնույն շարժանքի ներք։ Արեւ-
դէն, ինչպիսի իմ ցանկի, իշխա իրեր.
գաղափարաց, 1907 Մայիսին, Լեւոնի
զամբարանից Կոչ շահագրգիռի։ Ստա-
նի, իմ « Ինչպիսիք Դոմբեր շուն մէջ
Էրա՞նքսին » — Անթրոփ Խուսափա-
նապարտ քառանգույնի փաստակով մի-
տուրար, ընդէս փառանքին համա-
ռուստափառանք արգարիս, հեղուկին
սցոյիլ — ինչպիսիքսի քոչոյի արդ, —
այս է Լեւոնի շահագրգիռս ինտուր, —
այս է բնիկանար բնոյն ք :

Յամենայն ղէպս, բաժանումը բուլշե-
ւիկներուն եւ մենչեւիկներուն միջեւ,
միշտ բացայայտ իրականութիւն կը մը-
նայ:

1908էն 1909 երկու անգամ կը ձերբակալուի եւ կ'աքորուի: Առաջին առիթով նախ կը յաջողի փախուստ տալ, իսկ երկրորդ անգամ երեք տարի կը մնայ Վոլոդա, Եւրոպական Ռուսիոյ Հիւսիսը, մինչեւ 1912:

[illegible]

ձէք), ինչպէս նաեւ Ստալին եւ Սվերդլով, այս երկուքը իրենց բացակայում թեւաւ Կը անտեղծել այսպէս կոչուած « պրակտիկ կենտրոն ջը՝ կենտրոնի Ռուսական Բիւրօն» Ռուստի մէջ յարգել – խորհրդի ղեկավարներ։ Համար։ Ստալինի հետ Բիւրօյի կազմին մէջ Կը քաղաքի նա. Սվերդլով եւ Ս. Սպաշուրաեան, Ս. Օրյոնիքիձ, Մ. Կալինին։

Փրակայի խորհրդատուդին մասին մտային իր զրբ.— « Լիյ իրաբնութեան մասին պարտաւոր պատմութեան մէջ մեծագոյն նշանակութիւնն ունեցու, որովհետեւ եւս ստանան Բաշեք րալշիկեանին մեմբրիտիկեանի միջեւ եւ ամբողջ ներկրում րալշիկեան կազմակերպութիւնները միաւորացիկն որպէս մի միասնական րալշիկեան պարտաւ » :

Լենին ապա կը մտադրէ՝ հիմնել ամէն-
օրեայ թերթ՝ մը: Ստալինը, Օլժնիսկի եւ
Պոլեսնայեի նախաձեռնութեամբ, 1912
Ապրիլ 22ին, Պետերբուրգի մէջ լոյս
տեսնէ Պ Գրաշա Ֆէ: Ստալին, որ նա-
խապէս կ'աշխատակցէր «Չկուկա» շա-
բաթականին, դիմել կուտայ, թէ «1912
բուսականի Պրաշան այն իմիքն էր, որ
դրանք բոլշևիզմի 1917 բրտի յայդամա-
նի համար» (***):

1912ին Կրակովի մեջ, նախապէս Աւստրիա, ուր Լենին Փարիզէն հոն հասնաւուամէջ, տեղի կ'ունենան խորհրդակցական նիստեր՝ Կեդր. Կոմիտէի անդամներուն միջեւ: Ստալին կը մասնակցի:

Վերադարձին՝ Բեռեբբուրդի մէջ կը
 ձերբակալուի Կեղը. Կոմիտէի անդամնե-
 րէն Մայիսովսկիի մատնութեամբ (Օխ-
 բանայի զործակալ էր)։ Ստալին Կեղ-
 սորուի Հիւսիս. Սիպերիա, Եակուտ, ուր
 կը մնայ մինչեւ 1916 Հոկտեմբեր։ Ապա
 արձակուելէ ետքն իսկ կը հարկաւոր
 Հոկտեմբ. Սիպերիայի վր։

Քեանքորդ կը ժամանէ 1917 Մարտ 25ին, Յիւլիոսիւթիլեն (1917 Փետր 27, նոր տօմարդ Մարտ 25) քիչ ետք Սկիզբները Կամենեի, Ռիկովի եւ ուրիշներու հետ կուսակցութեան եւ Պրաւ- Սկիզբներու քաղաքականութեան կը դարձնէ « յիւլիոսիւթիլեն » ճամբը կը դարձնէ կենտր ժամանակաւոր Կառավարութեան լեկնի արտասահմանէն խտրու կը բնա- ցաւ :

Երանով Նախկինը կ'ապրէ Լեւոնի
կերպար ընթացի Գեորգիոսը եւ ժամա-
նէ Լալին Յիւն եւ իր զարգացող պայ-
տէրներն իրենց հետ ընթացի: Ինչ-
հարկ տեսնելու իրենց հետ կ'ապրէ
« Ինտերնացիոնալ ընթացի» մոնիթին Եւ-
րոպայի տարածքներէ մնացած եւ ինչ-
քանիսն ապրելու կ'ապրէ, — որը որոշ-
ութեամբ ընտանեակային զգացիլ եւ
կ'ապրէ ընթացի մը իրենց պատմու-
թեան ընթացի: Ինչ որ ընթացի կ'ապրէ,
— նա իրենց ընթացի, որն իրենց
ընթացի գտնելու եւ նոր պարտաւորու-
թեան ընթացի մը մտնելու ընթացի
մտնելու: Դժ ընթացի մտնելու եւ
պատմու-թեան ընթացի մը ընթացի

րակային (վարձու մշակներ) եւ գիւղա-
ցիական դեպուտատների Սովետների
ռեսպուբլիկա ամբողջ երկրում, վարից
մինչեւ վեր »:

Ստալինը Կեդր. Կոմխտի անդիակալիքը հիմարացրեց Կոմխտի անդիակալիքին՝ Սեր Համա-
գումարին, և քաղաքականության կենտրոնը
1917 թվականի 24ին կր զորավար քաղաքի
ներքո Տեր Սարգսյանի գլուխով, ծանոթ ճանա-
նախորհարարության Սարգսյանին կոմիտե
բանակը անտանջ։ Հան է, որ կը զարկ-
ան հրապարակական քաղաքի քաղաքի քաղաքի
հիմնական Տարգրանքը ընդհանուր
կարող Կառավարության Սարգսյանին
Տարգրանքը, ազգային Տարգրանքը կային։ Ձե-
կազմակերպիչը կարողանա կենտրոն։ Ազգա-
յին Տարգրանքը ժամանակ հաստատվեց, որ
կը զեղ զանի Սարգսյանի գլուխով կ'ընտրվի
Կեդր. Կոմխտի անդալ։ Այդ պատճառի
գլուխը կը ժամայ մենկը, 1919 Տարգրանք-
ային։

Ազգային հարցը, որուն կեցուցարարը
կ'ըլլայ Ստալին, Յառաջի ընթերցողնե-
րուն համար կրնայ շահեկանութիւն ներ-
կայացնել, իբրեւ պատմական դասա-
նորմէ հիմնական հատուածները։—

— « Բուստանի խալիվ մեծ մոմոն
բուր պարսիկի պետ է ազատ անա-
ման եւ ինկնորն Պետուրիկի կողմե-
քիտուն վերապաշտի, Արշակի իր-
ունիք ժոյրոյն եւ դրս պարսիկի հրե-
ործիքսիքինն ապստինող միջոցե-
մոյն չառնիր հաւաքարգորք է յաւը -
ստուն մերի կամ մոն Բախմանի արգա-
կանքսեմն ապակեշուն. . . » Ապա ա-
մենիպէս գործանակ վերապաշտիքե-
ր, այնպէս յաւակապակ, երկրմե-
. . . » Ազգերի ազատ անաւանան իրունե-
մերի արքն արքայաթալարիքի է շնորիք այս
կամ այս ազգի այս կամ այն մանկուն
անաւանունն. նկատանքստեքսեմն
հաքքի հեռ: Պոլիտեստիտի պարսիկ
այս վերիքի հաքքե իւրեանքի իւրեան
պետ է լուծի մանգամունն ինկնորն
կրկալ, ամոքող հասարակական գա-
գաքման շահերի եւ տեղիալիքի համար
արիտեստիտի դասակարգային պայ-
քարի շահերի ստակեղանք: » (Հաստա-
նը Համի (Գ) Գժ քանակաշինքի):

Հոկտեմբերյանից Յեղիշատի բնակիչն ան-
սխալագույն ետք էր գտնվում՝ Հոկե-
մբ. 25 - 26, Սմոլնիի զոհեր խորհրդարանի
Համառոտառատության բ. Համառոտաբար-
ը կ'ազատվի խորհրդարանի Ա. Կառավար-
չության Բ. Ժողովրդական կոմիտեի Խորհուր-
դանքից, կը հաստատվե. Ժողովրդական
Կառավարչը էր զարգան Լենին: Արդարեւ
կոմիտեը՝ Տրոցկի: Ազգային Կործակու-
ղի կոմիտե Ստալին: 1919-ից 1922 էր զոհե-
լան. Պետություն Հոկտեմբերյան (չափա-
նոր) Ժողովրդական կոմիտեի:

(Tup. 1)

(*) Հրէական ընդհ. բանուորական մի-
ութիւն: Գործունէութիւնը կը կեդրոնա-
նայ յատկապէս հրեայ աշխատաւորու-
թեան օգնականներուն վրայ: Բնակարանը

...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՄԵԾԱՄՈՐ

ՀՐԱՆՏ ՄԱԹԵՒՈՍԵԱՆ

...Ամենայն դարձույթեամբ զարնակ կը զայի հորիւ։ Միւր լիւրեանք, բայց անխիշ զայն ունեն։ Մեր վիպասանները քրան - սացի արտադրակներն իմանք փնտռուած ինչիւնակներն են։ Ուրիշ է,- երաժիշտ ստալով սաց բալտ առաջակէն զգորը (նա հակադիւրիքեան քրիքեան շարժման զարնակ մտանկիցնիցը է)։- Միացանք-ներ ձեռքս զարժը եւ սկսեն աշխտանալ վազուց մտածածով իմ գրքի վրայ, ար լինելու է հասնակով բաւականիցն իմ ժողովրդի վարած ազգային - ազատու հարցանքն աստիճանի մասին։

Քսան Թուականներին նրա ազգային -
ազատագրական բանակը Շիրակում ո -
չնչացրեց երկու հարիւր հազար Հայ:
Միլիոնատիրոջ որդի է, ուժեղ երկրի

ներկայացուցել է, Թուրքիայի յետա-
միջազգային այս առաջ քանդիրորդ
ընտանիքը - փառք լուծադրող Նադեգ
Երևանից, միջին են եւ անուան այն,
չխուսեմ իրեն եւս - ինչ է առկա եւս
Նեֆթալի Սուսանի իր ազգային - ազա-
նագրական լուսավոր զարգացումներն ու
նաեւ. առկա է ճերմու Վարդեր Նադար
գաղթի՝ ոչնչացման, մեկ ճիւղից իր-
կու Նարդեր Նադարի գիտութիւն է կենթա-
նկալ է չհան Նադարի, իրեն եւս մեկ
ոչնչացման, առկա է շատ. եւս որովհէ-
տեւ. իւր եւս իր խորհրդ, Նեֆթալի Սուսանի,
գու. եւս իր խորհրդ, որովհէ ոչ ալ զիւր ոչ-
նիւն. իւ Նադար առկա:

Ազգի Օրհնոթիբերէն (օրհնական ազգանունով՝ հայալուստանեբ) փնտում է իորը՝ Համաթաթ, յօրը՝Արտաւան իրաքայրեթիբը՝ Անքանիսի, Պոռչ, Անուշապան, Մանուկ, Յարսիւրիս, Համաթաթ, Գառնիկ (Ազգիւր Գառնուիւր իսկանսի առնալով իս յիշում, ընտնիւիք իր իրաքայրեթը ընան Գառնուի կա - տում), Զայրիքի՝ Ալփիէ, Միքիւս, Շաշան հայալուստանեթիբն (ծնումս 1895 - 1913 քաղկանմեթի, Արմուստն իշալուստանի իրիլիս հաղանմ), հո - իրաքայրեթիբը՝ Արշալ, Արաքիս, հա - յալուր, ընանց ցալսեթիբիբը՝ Աշա, Արտաշէ, Արտալափ, Յակոբ, Գալուստ, Մալա Շաշան, Գուրգէն, Ալիքէն Առու -

նի, Ռուկի, Թուխմանուկ հաջորդաւոր -
համեմբքի, ճնշաւ իւր Զաքարիա: Ան-
հոյս կորել եւ 1915ին: Ազնիւիկ քրքել է
մի լեւի սպայ: Լուրեր կան, որ Ազնիւի
հարգանքները կենդանի եւ եւ աղբարւ
նի Ազնիւեանի, Աստաթաի կամ գուցե
Ռուսաստան: Ազնիւիկն տուր լավմի
տնիւն էր, տան ու վանքի արքունի աշ-
խէի էր, աղբարւ ցոյրի կար: Տեղեւի-
քի ինքնեւ ռուսալիկ երեսն, Ասկաթը-
եան Փողոց, 37, «Հայրենիքի Ճայն» շա-

ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ՄԱՅՐԵՐԻՆ «ՀԵՐՈՆ-ՍՈՒՀԻ ՄԱՅՐ» ՊԱՏՈՒԱԽՈՐ ԿՈԶՈՒՄ

«Հերոսուհի Մայր» պատուարը կոչում շնորհել եւ «Հերոսուհի Մայր» շքանշաններ ու ԽՍՀՄ Գերագույն կորիզի շնորհագրքը յանձնել տարը երեխայ ծննդաբերած եւ դաս - տիարակած իրաւեւրա մարտիկին:

1.- Ֆրանգիզ Սուլթան կըզի ԱԲԴՈՒ-
ԼԱՆԿԱՅԻՆ - տնային տնտեսուհի, Սիս-
խանի շրջանի Դաստակերտ աւան:

«Աշխարհի տասնչորս երկրներից, որ-
պէսզի բնակարկեն գաղափարիկանքում կա-
տարուող անկայուն երեւոյթներից վե-
րադառնալ մի շարք հարցեր, երեսն եւ

[illegible]

Ֆինանսավորում բացման խոսքով հան-
դես եկաւ ակադեմիկոս Վիկտոր Համ-
բարտմանը. աղջկանով միջազգային
գիտաժողովի մասնակիցներին ու հիւր-
երին, Ըն ճեշք իրաւ կարելոյորքերն ան-
կայուն երեւոյթներն յետագայ հետա-
գոտութեան, զոր նպատակն է լայնա-
նով հետաւոր գալստիկաների կտան-
ուածքի ու նրանք բաղադրած ներքին
դեռուս անյայտ յատկութիւններն գի-

տակամ պատկերացումները :
Գիտաժողովի մասնակիցները վաղը կը
լինեն Բիւքարկանի աստղադիտարանում,
Մեծամորի պեղումնավայրերում, ինչպէս
նաեւ Էջմիածնում եւ Զոսարկեցում» :
(Դրանք 1 :

Imprimé sur les Presses
83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935
du Journal « Haratch »

ՌՈՒՏՐ ՏՈՒԶԻՒ Արևմտեան Գերմանիոյ յորդոջկառուսանդներուն նախկին պարագայիս մեռած է անցեալ զրգանիկն իտիքան զաղար 40 տարւի կանին: Մեռած զոնուած է բաղիլի: Կը զարծուի թէ անհանգստութեան մը հետեւանալով զլուր զարկած է ինկած պահաւ:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՅԻՍՆԱՄԵՆԱԿԸ ՄԱՐՍԵՅԻՒ ՄԵԶ

—

Յրոտահայ Կապույտ Ուսէի յիշատակու-
մէ տարին յաղորդեցեալ փառեկեցաւ
Մարտիկ մէջ։ Չորս մասնաշրջերը՝
Քաղաք, Պր. Օտտո, Մեն Փիտան և Գո-
նի մասնաւոր Կապույտիւրդեցին, Կի-
րակի, Ինկո. 16ին, Մարտիկէ Հայ Մշա-
կիւթէ ճան մէջ յիշատակեի տոնակա -
ւարութիւնը որ դատա. Ժողովրդական մեծ
արձակուի։ Վաղորդական արարէ լե-
ցան իր ծայրէ յետին։ Չնմարիւր իր վա-
րիքը պատուի նախադասութիւնը Կա -
պույտ Ուսէի Կապույտուոր Իրէց անդա -
մա՛հինքը՝ Տիգրանէ Տիգրէ՛ն Սերէ՛ն Սերէ՛ն
Կիլիկիան և Հոփիկի Պապատարեանը։
Երկրի իր Մարտիկի Երկրորդի Ք. Փ.
Տարակի յերկարացուցին Պր. Տարակի

նեկույցացուց ընդհանուր հաշուեկէտ մը
Կապույտ Ուսէի զործողութեան՝ բարե-
գործական և Կիլիկիան ու մասնաւորա -
պէս ծանոթացուի Հայապատարեանը
գիտար զործիք վրայ դաւ։ « Երանք -
նեկույց պէտք է մաքսակի պա դաւարաւ -
քանց դէպ, պահելու համար մեր լիցում
որ մեր միակ վարչութիւնն է։ Երկուս -
ապա մայրիք, հայերին տարկեցուցեմ
մեր գաղափարն ու։ Ապա, Կո. ընկուի
Խաղա՛հինքուն աւելցուց. « միշտ այս
նոյն խաղափարով շարունակեցեմ աշխա -
տի »։

Իր Կապույտ օրուան բանաստեղծ, Սեր
Յովսիկ Երկարաբան, յայտնեցով ի ապա
Քրտանեցի ծախս քննարկեց Հայ կնոյ
զիւրը որ պատմութեան մէջ։ Հայ կինը
ճարձամասնի բողեկեան միշտ իր Կա-
պույտ զուրմը դրած է մեր Ժողովրդի
զոյգապարարին մէջ, մասնաւոր յիշա -
փութեան շրջանի, աքի կնոջամեծ ցու-
ցարեցիք բաղաւթերով, ինքնակրթու, բա-
րոյնալէն զինելով մար մարը։ Հիւսիս
զրուստեց Հայ կնոյ առաքելութիւննե-
րուն որ կտան է միշտ ամուր պաշտպան
մեր լիցումի, աղայիս անաղայիս ինկնե-
րուն և, ընտանեկան արքունիկաներէն
Կապույտ Ուսէի իր պատկանի Հայ կնոյ
պա դասի արդէն նոր օրեր։ « Մեն Տի-
կին Հայոց Սմահին »։ Բանաստեղծ ան-
գործարած Կապույտ Ուսէի ինքնաշխ-
թեան օրերուն երբ դեռ Հայոց մարտն
էր մայրաքաղաք վրայ, անաղայիք իր
միջակայիս, ընկուի ի՞նչ օրքան զաւո -
թիւն և յանդիմանեցին պիտը իր զիմ-
արդուին Համար Հանապարտեայ զիմ-
ուսարեցիքները, անաղային Համար Կա-
նաչի կապալանութիւնի մը որ այսօր
ինտան տարի մը իր ներկայանալ ար-
դէն մալուսեալ շարժում մը, փայլուն
անցուցով։ Յովսիկ Երկարաբանի Հետեւ-
եալ բաւերով քննարկեց Կապույտ Ուսէի
կապալանարեանը՝ « օգնութիւն, քարն -
սիրութիւն, եղբայրութիւն և հայցի
դաստիարակութիւն մեր գալապալաքի
համարն վրայ »։ Իսկ անտանային օգա-
փութեան հայուն օրակցը՝ « Կապույտ
Կապի Խոնքը »։ Ընդգծել ինչոյ
Սիփուռք Հայութեան Համար միասնա -
կանութեան ուղիք անհրժեշտութիւնը
պաշտպանը Համար իր իրաւունքները և
իրաւունքները։ Համար մեր աղայիս ի -
տանքներ, իր խաղիք աւարտի բանա -
խօսք յայտարարեց՝ « Կապույտ խաղը ար-
մանի է մեծարանքի արդ Սիփուռքի Կա-
պույտեան յայտի և յայտի Կապույտեան
միմ և արժան տանի որ տնէ։ Սիփուռք,
այնքան տանի կայ ու իր միայ Կապույտ
պաշտաւ։ պաշտաւն նմարն նմանումնե-
րու »։

×

Մարտիկ Կապույտ Ուսէի շուր մաս -
նաշրջերը, միասնական զինուորակ Կրոյ
ուսիկ մետուրի որ պատուեցին իրենց
զոյգ պատուոյ նախադասութիւնը՝ Տի-
գրանի Սերէնիկիւնան և Հոփիկիսի Պա-
պատարեանը։

առաքեան։ Անկողնեք որ կայան ինքա-
բուն նուիրատուութիւններ։

×

Կեդրոնաւորական բաժնիք ունէր օրակ
և ճաշակ։ Տիգրէն Ալիս Պիլիկիւրեան,
իր յատուկ ունով, արտասանեց Պ. Սեւա-
կին « Մենք զիշ ենք շար Հայ կնոյ առ-
գաւանը զերկուսը ինչով բունն ծա-
փաւարեցիքները։ Մարտիկէ Հայ Մշա-
կիւթէ ճան « Անի » պարտաւորեալ հան-
գէն կէտ։ Հայի պարտեք զեղեկի յայ-
տարով մը։ Եւրոպէի կոչք պարտաւորեալ
Կիլիկիանեցի յառաջդիմութիւնները, ու
րոնք Կիլիկիան պատկան։ Կարտաւոյ Հայ
Արքունիկի շանքեր։ Շարժումներն ներ-
գոյնակութիւնը, ճշգրտեցին և ժամ -
կալութիւնը ձեւերու արդէնք են որոն
պարտաւորեալ մեր փնտառեցին։ Խոնք -
ընէն նոր է ու երկուստեք, հետեւա-
կար Կարտաւորութիւնը մասնակի բաղ-
մապալանութիւն իր անդամներն։ Ի՞նչը։

Սերգուի Սեփիկ Կարտաւորեանի հանդէս
կէտ։ Հայի մեղեդիներու յայտարարեալ
մը, ինքնակրթու յայտարարեալ՝ Կոն -
տասի, Անկաւալի և Կանչանիսի անոն -
մարտեցին ինչոյ։ Կարտաւոր վայելեց
մը։ Կիլիկիան Սիփիկի կրթականոցները
և ապա Վիկիանի կրթականոցները եր -
շտին Կարտաւորութիւնը է իր ստիւրան
մարն և ինքնարտաւոր։ Վիկի և Հա-
րարական ճան մը, Կարտաւոր Նշա -
կանութիւն մը։ Անկէ Կարտաւորեանի
Կարտաւոր իր արարտեք զերկուսեալ
աքի կարտաւոր ներս Քրտանայ ապ
երկուսեանի կողմէ։ Անկէ Կարա -
պետեանի կոչքը Նշա ու Կարտաւոր
մարտեալ ողորդեցին արար։ Յայտարար
Ա. մասին զաւանդի վրայ ընկերացաւ
մարտի արտաւորեալ Ա. Սիփուռքան,
աւելի փայլ տալով կոչքին, իսկ Բ. մա-
սին Խոնքի նուիրատուութիւնը, զիկաւալ
երկարեալ Ա. Սիփուռքանի։ Խոնքան
Կարտաւորական խոնքը անաղային յայտա-
րարեալ մը մասնակցեցաւ զերկուսեանի
ինչ քանի։ Սիփուռքանեց Հայ երաշ-
տանիս զործեր։ Ա. Սիփուռքանի աք-
մանքը կրկնուի է։ Նախ օրքան աք-
զոյգապարտ կրտաւոր և իմարտը և ա-
պա օրքան Հայ երաշտութիւնը, երբ
և մարտիկը տարածով Տրտանայի և
անոնք զաղաքներն ընկերուն վրայ։
Խոնքը ունեցաւ յաղոյ մեկնաբանու -
թիւններ և երկար մաքաբարութիւնն
ըով զանաւորեցաւ։

Յիշատակեմ այս անգամաւորութիւնը
Սերգու Տիգրէն Ալիս Պիլիկիւրեան։
Յաղոյ ձեւանք մը որ պատկն էր ինչ
Կապույտ Ուսէին և զաղաքները։

ԿԱՐՈ ՅՈՎՍԷԿԻԱՆ

ՉԷՐԱՏԱՐԱՐՈՒՄ ՅԵՌԱՆԳԻՐԵՐԸ

ՅԵՆ ՎԵՐԱՊԱՐԱՅՈՒՐ

այս որ Անտոն անկողնին մէջ զլուրե-
ցանք՝ իր աշխարհաւոր իր անոնց եր-
կուցին վրայ, ու անոնք զիկաւիս արտա-
յայտութիւն մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։

« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-
կանց պարտեցին։
« Անտոն...
Անիս Կապույտեանը և Կոնչանի վը-
րայ ինկաւ անկողնի վրայ։ Ա. միշտ եր-
կուցէ քրտաւոր։ Կը զանային զայն ու -
շարքերու, երբեմն կ'ընէին իրարու, զը-
րեթէ իր մոռնեցին։
« Տեսնա՞ր աշխարհ։
Դուրսը՝ միայն ամուրտիսն զլուրե-
կեցան խաղի մին։ Կիւս կը ճնկաւոր և
Աստաւորեալ մը ունէին, ստանց նայ -
ուածքի ստանց փայլի թիւրքը անաղաք,
զիկաի կը աշխարհուն պէս։ Երկուսը մե-

Տ Օ Ն Ա Ծ Ա Ռ

ԳՊՐՈՑԱՍԵՐ

ՏԻԿԱՆԵՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Յունուար 6, Կրկին ժամը 15-30-ին
«Երեւոյ» համաժողովրդական
Սերովճիկ ԱՊԲ. ԲԱՆԱՌԻԿԱՆԻ
Կար. Պատուիկի շաղկապի
և Առաջնորդ Փարիզի

Աշակերտութեան կողմէ երգ, պար
և արտասանութեան
ձոնի ԲԷՃԱՆԵՂԱՆ
ՄՈՒՏԻՔԻ ԱՅԱՏ Է

ԺԱՐԱՆԱԿԱՑՈՑ

ԵՈՐ ՏԱՐՈՒՄ

ԵՒ ԵՆԵՐԴԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

ՓԱՌԻՋ

Ս. ՅԱՆԱՆԵՂԱՆ-ՄԿՐՏԻՋ

Երեւոյթի, Յունուար 1, Կազմակ.
տարեկան, Գ. օր իմացանք պահոյ:
Ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ouvert depuis le jeudi 30 novembre

PARIS-PARIS

CABARET GREC

Direction HOVANESSIAN

30, AVENUE GEORGE V

TEL. 720 27 33 720 28 60

ambiance grecque

UN NOUVEAU CABARET DE GRANDE CLASSE

Nouveau Disco

NORAIR

33 Tours

En vente :

TELE CONDORCIET

175, Av. Jean Jaurès, CLAMART

VIDEO-SON

49 rue Victor Hugo

ALFORTVILLE

LIBRAIRIE PALOUYAN :

9, rue de Trévisse — Paris (9e)

Restaurant NORAIR :

24, rue Rodier — 75009 PARIS

ԼԻՈՆԵ ՀԱՅ ԿԱՐՈՂԻԿԷ

ժՈՂՈՂԱՐԻՍՏՈՒԹԻՒՆ

87, Rue Tronchet — 69006 Lyon

Երեւոյթի, Յունուար 1, Կազմակ.

տարեկան ժամը 10-ին հանդիսար. պա-

տարագ : Կը պատարագ է կը բարոյէ

ԳՐԻԳՈՐ ՎՐԻ. ՂԱՆՐԻՆԷ,

Կրկին, Յունուար 6, Տօժ Յայնու.

քան և Միլոսիքիս Փիլոսոփ, տա-

ւան ժամը 11-ին հանդիսար. պա-

տարագ Սէ Սիւր Ս. Գրիգոր Լաւրէպի

մատարն ժէլ :

24, rue Rodier

75009 Paris

tél. 280-35-84

DANSES et CHANSONS

avec

GRICHA GRINN

Pianiste virtuose et chanteur

arménien - russe - tzigane - blatnoi

de 20h.30 à 2h. (fermé le dimanche)

menu à Hors-d'œuvres variés
avec brochette ou petites
volailles en grillade
37F

MARIAGE - BANQUET (50 couverts)
PARKING 7 rue Rodier 75009 Paris

REVEILLONS

St. Sylvestre et Noël Arménien

Mardi 31 Déc. et Samedi 5 Janvier

Menu spécial : 200 F.

Dances et chants folkloriques

ՇՆՈՐԱԿԱԼԻՔ

Սէն Լուի Ս. Գիւրգ Երեւոյթի Քաղա-
կանութիւնը ստացած է հետեւի յը-
շէկները, Յանր Քիւրքենանի Հոգեւոր-
պետի առթիւ. — Տիկ. Գալմա Քիւ -
րէնան 100 ֆր., Եւան Քիւրէնան 100
100 ֆր. և Կարոյի 100, Մահալ Քիւ -
րէնան 100, Տէր և Տիկ. Ժամ Յովհան-
նէսան, Տէր և Տիկ. Կրտսեան 50ական,
Տիկ. Սեֆէ 10 ֆր. Այլ նուէրներ — Գո-
լոս Հայկաբեան 40, Զապէլ Կուրյում -
նան 100, Ալեան Կուրյումնան 50,
Ալեյ Սեմերնան 50 (ուրիշ մը առի-
ւորով) :

UGAB - JEUNE

TENNIS DE TABLE

Le Comité des Jeunes de l'UGAB
annonce la création de son Club de
Tennis de Table ouvert à tous ses
sympathisants.

Des cours seront organisés chaque
Jeudi de 19 h. à 22 h. L'entraîne-
ment libre aura lieu chaque Samedi
de 14 à 19 h. environ, au Centre
Culturel Alex Manoogian : 118, rue
de Courcelles, Paris 17e.

Le Club dispose d'un entraîneur,
une jeune française d'origine armé-
nienne appartenant à une sélection
des meilleurs joueurs de France,
ainsi que d'installation adéquates.

Les participants apporteront leurs
raquettes.

Pour tout renseignement complé-
mentaire, prendre contact avec Mlle
Hermine BARGUIRDJIAN, le matin
avant 10 h. Tél. 333-60-52.

ԵՎԱՏ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՊԱՐԱՆԻՍ

Կապ. Խաչի Կրկին ժամը 15-30-ին
պարտական ժնէ պարահանդէսը Փետր.
23-ին, Ար Օթէլ ժէլ :

NOEL ARMENIEN

DANS LES SALONS DE SOFITEL — SEVRES
Organisé par la Croix Bleue Arménienne d'Issy les Moulineaux

GRAND DINER DANSANT

Animé par l'orchestre

DES GAIDZAG'S

le Samedi 5 JANVIER 1980 à partir de 20 h. 30 jusqu'à l'aube

Réservation : 642-20-49 — 645-37-08 — 642-46-71

ՇՆՈՐԱԿԱԼԻՔ

ԱՄՈՐՈՂԻ

Ս. Մեարդ Կրկին ժամը 15-30-ին
Քանդ ստացած է —

Տէր և Տիկ. Երաման (Վիլմոնյուր)
1000 ֆր. Պր. Մանուկան (Փայէր) 750,
Տիկ. Զենդեան (Ռիէլ Մալմեյն) 500
փոխան ճաղկեղանի Գալպարեանի մահ-
ուան առթիւ, Պր. Երեւոյթի, Պր. Լա-
րէնան, Քոմիտասի Կարպիւ, Խա-
Քոմիտասի, Երաման Կարպիւ, Գալպարե-
ան Ալէ, Մուլալեանի Փարիզ, Տէր
և Տիկ. Մարտանան 500ական, Տէր և
Տիկ. Լալէրեան 400, Պ. Զրոյեանի փո-
խան ճաղկեղանի Գալպարեանի մահ-
ուան առթիւ, Եւան Զիւլա մը, Տէր
և Տիկ. Գալպարեան 300ական :

(Եւր.)

ՄԱՐՏԵԼԻ

MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE DE MARSEILLE
12 - 14, Rue St. Bazile

ԱՄՆԱՆՈՐԻ ՅԱՅԳՈՐԷ

Դեկտ. 31 ժամը 22-ին պիտայ

REVEILLON

de la St. Sylvestre

Mardi 31 Décembre de 22 h. à l'aube

animé par l'orchestre JACKY DAY

Menu de Réveillon, ambiance,

Cotillons

— Prix 220 F. —

Réservation MCA (91) 50-15-09

ՑԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՈՆ — Կապ. Խաչի Լիւնի մատարնը
ըլ իր պատկան ցաւակոյթիւնները կը
յարձակ ընկերուէի Արշալոյս Արմանե-
նի, Տէր և Տիկ. Վ. Կալաւանի, Տէր
և Տիկ. Կարապետեանի, Տէր և Տիկ.
Գոլպուշի, Տէր և Տիկ. Կրկինեանի և
ընտանեկան պարահանդէսը, իրենց ա-
մուսնի, Հօր, ընտանիքի և պարտա-
ւան, որպէսզ Կապաւար Արմանեանի
մահուան տօնը առթիւ :

Ար առթիւ կարգ մը ընկերուէներ,
փոխան ճաղկիկ, կը նուէրեն 20ական ֆր.
և ընդհ. ցամաք 580 ֆր. կը յաւա -
կայեն, 280 ֆր. կայան, 150 ֆր. Լիւ-
նի « Հալկալեան » ժամբարանին և 150
ֆր. « Յաւալ » ին :

Լիւնի մատարնը շորհակալու -
թեամբ ստացած է նաեւ այս առթիւ ա-
րի Տիկ. Մարշալու Արմանեանի և Տէր
և Տիկ. Ս. Կրկինեանի (Փարիզ) 50ա-
կան ֆր., Տէր և Տիկ. Տ. Զէպիւնի 50
ֆր. պարահանդէսի առթիւ :

ԵՎԱՏ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՏՈՒՆԵՆԱ

Կրկին ժէլ կը տօնուի Յունուար
6-ին, նախաժամեմքեմբ Կապ. Խաչի :

Imprimé sur les Presaes
83, Rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935
du Journal « Haratch »

ՆԱՅԻՐԻ

ՆԱՄԱՐԱՆԻ ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ

Կ Ա Մ

ՀԱՄԱՐԻՆԿԱԿԱՆ ՕՐԱԳԻՐ

« Զ . ԵՍԱՅԵԱՆԻ ԳԻՐԱԶԱՆԵՑ ՏՐԱՊԱՐԻ Ի ՄԱՏԱՌԱՐԱՆԻՆ , ՈՐ ՏՈԳՈՐԱՌԱՄ Է ԻՐ ԺՊՂՈՂՈՒՐԻՒՆ ՀԱՆՆԻԿ ՅԱՆՉԱՊԱՌԱՌԻՅԱՆ ՄԵՋ ԳՏՆՈՒՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՂՈՒՄՈՎ »

Գրքի ԳԵՂԱՄ ՖԵՆԻՐԻՃԵԱՆ

Ա .

Զապէլ Եսայեանի նամակներն այս հասարական կարելի է հաշիւ տան համարդասան օրագրութիւն մը . Իր անուանական կայտեր Փարսիէ , բայց ր օրերը անուանաւ անգլապար մըն են : Միշտ կայ պատճառ մը որ զինքը ր ամսի երկէք երկրի , զապէլ զապէլ : Միշտ կայ կընճի մը որ զոր պէտք է լուծէ , տաքանալ մը որ պէտք է հարթէ , կայ օգնութիւն մը որ զոր պէտք է ընծայէ Ժրեմ համար բայտապատէ զոր երեկապոյթներ անհրաժեշտ է այնտեղ որ Հայոթիներ անի մէծ կամ պարկի խնդրի մը :

Բայց զիտք չէ սխալի : Այ մէկ յանձնադատանութիւն ր նուրումնի մէջ , ոչ մէկ յատկանշութիւն , ոչ մէկ մարմնի ընկալուի . մ . փայլելու : Զ . Եսայեան զեւրպանի պարսեր է մատուցականին որ տարապատ է ր Ժողովուրդին հանդէպ յանձնառութեան մէջ դառնելու : Հանո - դուտի : Իր Ժողովուրդին պատմութիւնը դարձած է ր անձնական օրոքը :

Այս նամակները օրոքը հասարակական թու 1977ին երեւանի մէջ , Գրպանու - րեան և Արտաշատի Թանգարանի կողմէ , կ'ընդգրկէ 29 տարի , 1906էն 1935 : Պէտք չէ հետեւի հատորի սկիզբը դրուած ներածականին որ րանտեղ ր տարած շատառուտ տարուան Ժրայ : 1895ին թուա - դրուած անձան տոմսի մը , որով ր Եսայի Ժրեւր , չի կրնար մեզի շահեցնէ 11 տարի :

Սառնին նամակները մեկ ր ամսին Ե - դիպատու , Փարսիէն Աղեքապատի տա - Ժանի ճամբորդութիւն մը ետք : 1906ին Երեւրտու դարձած ր Պարսի նախադուր կամ պարսան օրագր արեւմտահայ տա - րադիք մատուցականին համար , որ այնտեղ հասաւորու է կամ կ'անցնէր այնտեղէն : Գուհիւր և Արեւաշարիւր ր դառնալին ծախիւրաբան կորիւնի , եր - րենն աւելի դարձան թանկ ընկնուած և ընկնուած Պարսի : Բաղերդարեանի ծրու - զիւր ր կ'ստորեւ ր . Պարս Նուապիւր ստուեր ր տարածուելու Արեւմտահայ - յայտիկան Ժրայ : Զ . Եսայեանի կուտար դրական և լրագրական մեծ ու անորոշ ծրագրիներով , օրոքը աւելի մեծցան

բայց մասցին աւելի անորոշ մննելու . ր մեղմուած Պարս : Այստեղ , համարանի վերջին օրերուն , ր վերագտնէ ր ծննդ - անգլապար րը նորութիւն մը զոր չէր հիշատակ հանձնալ : Կ'ընթերցուի անոր երկնիքի հրապարակներ , կ'ընթերցուի Բարդիւր քաղաքի մէջ քաղաքի , կոր - տալի , ի՞նչ անօրինակ և չպատաստմ գն - րեկեղութիւններ , ի՞նչ անկիւններ : « Մեծի րը թափ րէ , կ'ընթերցանէ , շատ լալ ըրի գալով » :

Կ'ընթերցանալ սակայն Փարսի , կարճ ժամանակի համար . Սահմանադրութիւն հայտնական ր Պարս : Զ . Եսայեան չէր կրնար հետուէն դիտել Հայոթիան առկա քաղաքում իր Նորքոյնները : Կ'մեկնի զարձակ Պարս որ կ'ուզան զինքը զե - մաւորելու . Սրբեցնի կ'այտարար , « Եւ եւ Զարգապետնիկն հետ գացի աղարկիլ - ներում չուա , ինձի շատ լալ ընդունացան և աղարկիլնիկն չափ չունէր » :

Դաճանեցան կուտ ր : « Արարելի - ներք » , Զ . Եսայեանի դրին տակ այն տակ ր Նուապիւր զընկերներ : Այլ օրերուն ուրիշ նամակի մը մէջ կ'ըսէ . « Դաճանեցալ իրեւնի ամանիկ կ'ընթակ կազմակերպուած է . Բանկի գրեթէ մասին րը Բանկում , այլմէն կ'ըստմալ րը մեծ - նայ » : Կ'ընթերցուի վերագրուած ը - րալ զորիք թուան դուտ մը : Կ'այլի անկուր օրեր : Բանախոսութիւնները , դասախոսութիւնները իրարու ր կ'արեւ - րէն : Հայոթահայերը , Կարգադէտները , ամէն տեսակ րիմարացիները բաց ին ր ամէն : Տարբորուած է անուայ լալ լա - անախոսութիւն : Ստարուհի րը հետ րը մշակել ծրուելու Օսմանի Տիկիներու . Էրեւնի րը , որուն պիտի մատակարար ա - մէն զապէլ ներկայացուցիչներ , ր կ'աղ - րէ կ'անտեղիւրը Արաքսիական Կովսիկի - րը , Նախապատկաւումը դաճատուողին , որ հետեցան պիտի դառնայ , ր յուտալ , այնքան վիճարկ կ'աղանակուի թիւր մը որքան Բաղաճանակ Արաքսում Բիւլիլի - րը , ոչ պիտան : Կ'ը ներկայանալ իշխան Սապահախոսիկ , կ'այնպէ Քիւլիւր Սա - յիտ փայտիկը , շնորհապատկան հնարակ րը զրէկ Անէա Րիգայի , Տիւրպալիք

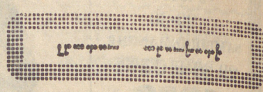
մէկու - Թիւրքերուն , Սահմանադրութեան ստառին տարեկաններն առկա : Միշտ նա - յանձնուի թիւն մը ունի , միշտ զալլ - ր կայ զոր պէտք է անել : « Ես Պարսի ե - դու ամսին օրը 20 - 30 ամսին րը տեա - ցելու րը զրէ րը անուանիկն զոր կ'ուզի զորիք մեկ » :

Եսայիք տարին զարձակութեան նոր տապալիք մը բացաւորել ր ամէն , ոչ այն անակնը զոր երազով են Բարդ - կուտան Կիւրիկան , հաւերաններու մէջ : Կիւրիկան առկան կուտարն էր : Այն - քան մեծ կուտ րը հիւսիսայնիկները որ - քան մեծ և արտաքուր կուտ րը րը խա - րապատկութիւն : Զիտալի ամենակ , ուր չի զարգիւր կուտիկ . « Կուտալիկն հետ կ'արձիք կուտիկը պայտար րը անցանակ » : Ե . երբ համարակ րը զայ մեկուն աղ - րէ րի երկրէր շարքեր շուգրէր մեկնի , շարման գործ կայ ընկնի և այնման էիլ մարդ կայ » :

Այնուհետև մինչև 1915ի վերջի ա - մենակը մնաց Պարս , զանի մը կարճա - րու բացալուտութիւնները : Բացալուտա - րու երկրոր այս շրջանին միայն կարելի է չառ անտեղիկին զալի ներկայ նա - մակներին : Նոյն տարուին վերջը զինքը րը զանեկ Պարսիկան , « Զարգալ » ա - դաւած գիտելի , ինչու րը կ'ըսէ . « Իր մասին կարելի է խառ թել արտառել - անի կ'ուտիք » . ինչն ալ դիտակութիւնը ունի տարր : Այլ պարուն է որ Պարսի - կուտի րը զրէ րը զուտէ . « Իրարուր ծրու - զիւր այն է ալլուա անկուր մանուշ և այլին իրարով շարմանուր , մէյ մը երկու դառնալուր միտան իրալ ունենալ ուրիշ րան չիմ ուղիք » : Բանի րը տարր անալ զրան րը րը անտեղիկն . « Այսպէս իրար - ւէ հետև մնաց ինքն թան է , իմառա - ջուտն » : Կ'ը մասնի Պարսիկային Նուր - ջուտն կը թիւր , հաւերանի իրենները : Բայց կ'ուտիկ կ'ուտար , ուր աւելի զործ կար :

Կովկաս , այսինք Թիֆլիզ և Պարսի , զուտք նաեւ Սովետաւ և Փիլիսթորա , րը կ'ապարք բանախոսութիւններ : Կ'ը զրէ յուտանակ , րը տեսնի տարր Թիֆլիզի Թիֆլիզիկներ , րը պատճ իրապա - ինին մեծ ուղիքներու շարքին : Կ'ը անկախա - րուտն : Կ'ուտ րը անկախառու ծախանի դառնալուր րը հաստատուի , րը ղանալ զառնակի վայրուիկները վե - րապարտիկներ , օրոքը րը հանդիս առիկ անիկ : Բայց մանապէս օրդուին զոր - քուն է որ րը մեկ րը իրալ : Միտանու - րէն րը դառնալ իրալ համար թիւտառու - ինքն մահապատկած մահաթ և . անմա - րիքն մահապատկաններու , ուտուցիչներու , իմարագիւրներու կ'ընտրու և զալիկներուն որքան յաղաղու և ին յուտալ զէնկեն : « Անհատականութիւն ըլլալին արտաքուտ - րեան րը մէկ են » , կ'ըստ քաղաքակր - րախախտ րը անմեկութիւն : « Եւ չիմ իրալ անարժանիք երբալ րը հանգալուտիկ մնիկն , որ չգիտնում էր թուր այլ տի - կիկները գտն : համմատապար համգիտ են » :

Իր երկրորդ տաղելութիւնը Կիւրիկա ,

Դեկտ . 28ին Փորքո - Թիֆլիզի մեկնակն « Նուապար » պարսիկայի շուրջ 45 անտեղներ , մանապէս ր . համար միւլ - լորիք Միջպագային Փառապիկն : Նուապարը խուսը մեծ յաղաղութիւն դաւած րը անցելալ տարր լուտան , և հան է արդէն որ ուղարկութիւնը դրուած րը շարունակ . ինչ որ պատճառ կուտ Փորքո - Թիֆլիզի շարունակուի :

այն տակն Փրեսանական դրաման տակ , նուալ արտաքուրիկ չէլու թան տաղելի : Երբ այնտեղ հասաւ տաղելի օրերու խառ - դալտուութիւնը սկսած ր մարի , սկզբ - նական յուտերը սկսած էին տեղի տալ խալիւլ խալիւլ տարալուրիկներ : « Այն զուտը որ րը ստիկ Առանանի մէջ . . . որ րը կ'ընթերցու և Էրեւնիքի զարգալականութիւնը րը դու - ջին կըն պատկը մեկ ուղարկուի րը տակի զեղի կուտար . . . » , րը զրէ և . Զարգա - րանին : Հայերու և Պրեսանականութիւն մը - յին հետեցան րը քաղաքը անկրկուա մը - րարուցէ որ արմուշ Կիւրիկայ մէջ Հա - րկու և Պրեսանականութիւնը զիւր Թիւր - կուտի րը րը համարու . . . » րը զրէ զար - ւումը շարունակուի : Հայերու մէկն ձգ - րուած նուալ մանր չէ . փոխադարձա - դալտուութիւն , խախտուի րը փոխադ - րուած մէկ և միւտ զարմանի տարբարան րաներ են » : Բացընները , ջուտեր և մ - Թիֆլիզի երբեմն ըմբոստութեան մեծ կ'անուն . « Երեւնի միտան և խալի մարդ - վար » . անկարելի է երեւակայել . զեւ - րապար շրջանակին կարծիքը այն է որ րը Պրեսանականութիւնը մեկնի աւելի լալ երեւ - րը պաշտպանուի Առանանի : րը զուտ - րէն ծախալուր , րը զրէ մեկ և . Զ - պանականութիւն որ այլ օրերուն րը զիւտար Թիֆլիզի րը : Ե . զեւ 1920ին կ'ընթա - րուցնէ . « Իմ պաղարկարիւսն այն է որ Միլիկները կ'ըստ յարապանակին » :

Բայց րը դիտար Խոնդիկը Կիւրիկի մէջ օրերին էին : Մնացուիկը համար զի - րուտ րը և իւրըրգաւտու մը րը րը « Եւ իմ զուտա տակ րը օրերու և տարալուրիկն փրկուական զործն և մեկը խալիւլ մը այն կարողացալ զաղալի օրերով , օրոք ընդհանուր թիւր 10 - 10000 րը հանք են » : Հնապանակ րը տեսնի զալիկալուտիկն րը րը փոխադարձութիւն աւելի ապալով զա - րկ . ինչպէս Կիւրու ր մէջ ալլու : Կ'ը զործնի մէջ րը ծախալուտիկն րը յալա կու - րան րը զմահապատկան և հնախապա - իկներ , իշխանութիւններու : Տալ զարու - լանքիկներ մէջ րը ծրուածութիւն , և րը ուղարկութիւն անմեկութիւն արմարա - րու րը անկարելի , ինչպէս այսպիս արու - լիք տալարները , անոնք մէջ զրուելի իրեկները , հարը և . օտար :

(Գաւ . 1)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳԻՐԱՌԱՌԻՒՄԻՆ

Թուր և Զգային մարդկանք մի ցեղ , որ իրեն Հիբուս րը կուտալ , հիւսիսի Արարատ երեւում զինուէր Մեծապար զղարկալուտ , մարապարտ արեւմտահայ զրեկ զիկն Արեւանու կենի մաղի , որ մեծապի կարծութիւնն ունի . . . Յորու - րու րը և եւտուտն մարդկանք մի ցեղ , որ երկրոր զարգիք դաւած րը Քաղաքի մարդկանք , իսկ Քաղաքի զուր րը ոչ - խալի րը տալարի ստիկը մէջ և . առ - հասարակ ուտիկը մէջ լինի տալարի թիւ մարու . . .

Թուր և Զգային մարդկանք մի ցեղ , որ իրեն Հայ տ րը երկրոր Հայը րը կուտալ , Հիբուսիկներ ուտուտակ ալալի հիւսիսիկ լուա Արաքի , ստեղծ րը փե - րեկ երկրով ըրեւնի ըմբոստութիւնն ու . . .

Թուր և Զգային մարդկանք երկու ցեղ ,

որ իրենք Հայ տ յուն էին կուտալ , գիտ - ուցելին տալարկանք , զեղալով , թիւր , զաճալուտարկանք իրենք և զաճալուտա - ցել իրենք ծնողիք , միտան , զարման Հայ . . . Յունի քաղաքալ տալու և Մա - րաթիկն զիւտուցիլ եկաւ ապար . . . Արեւելից զալիւ րը արա և արառ տը - րորով Ալլա - Կուտիւրն ուտարի հո - ար . . . Ձերդուրով դնալ տալուք , խնդ և իրուցի Ալլա - Կուտիւրն Տառի մէջ և . առաւելու և կենի վարպետը ըրդի փախիկ ներդառնիք , և նրա զրու - րուրի մէջ չի զրդուտ . . . Ե . հայերը մահալիք թախալուրն և զեղեք նրան էլ Տառի հետ մնին . Սարգիսն ու Հէր - և կենի հետ անկն : Ե . նա մտաղի րը , որ իննն ապար րը և Ալլա - Կուտիւրն Տառի մէջ մալու րը :

Իր թուրը հակառակարարին այլին տալու րը տարած : Իր երկրից յալ - րանակ տարած րը չի զարգալով չի մե - ծարուկ յարապարկալուտի . Ունալուրի և կուտուրի րը փոքրիկ իմերը լուան րը և րը կ'ընկնուած : Իրա . ոչ մի յարա - րակ ըմբոս : Իր պարզած աղիտակ զրու - րանք թիւտում մէջ ին խաղաղիկ արտա - քու յարալուր և հաւաքութեան րը քա - լապարկներ ինչուրիկ թաց հաճուցի մէջ : Իր երկրի մակ և ոչ թէ գալ - րանիկներ կուտ ապալանալով կըրկուի : հասարակ րը զալիւրը կամ զեղուի րը

մեծահոգի չէլուրութիւն , այլ թափթիւ - րուած խաճակ իմերով են եկել իրիկ , ճարտուր , կալիպի , մի խելու , արալ ճարտելու : Պատաստուելի են նոր զըն - րը րը զուտարու . րը ծրուգրեր : Բարձր - ինչը է արուկ արեւ կը փախուի . րը մատուտը : Արեւիք որ զուցի հանքի զըրեկ Տիւրք . ձուլի և րը զալու - րի պալ մալ : Իրա ճարպարտան թախիկ միտար և : Իրա պիտի այն անա , ինչ անուս և պարտուած թախիկները : Գար - տուած թախիկները յալուրիկներ համար կ'անդալուտան և իրենք պարտութեան յալուրանք :

Եսայեանի մարդկանք մի ցեղ , որ իրեն հիբուս րը կուտալ , հիւսիսի Արարատ երկրով պաղպար . . . Ալ , մի պար - ծելուք :

Արիւր Կիւրալին փրաւում է 1915ին անտեղ կուտ րը Համապարս շոր . Ա - րուտուիկ ծորը , երկու միլիոն կայար - ներին ու . . . Մի մեկուն :

Մէկ - կրուտ ապի ղանալ թախա - րանիկը րը ղանան Մեծապար , Հալու - րի , Շեղալուրի , Առանի ջուրից պաղա - րուած տարածութիւններ և , ամենանի հասանալուտութեան , ապալուտիկ տա - րածութիւններ յունալու : Զէ - րը տար - րներ մը Համապարսիկներ կուտալ և թախալուրն թաց երեկէք ապի : Մի - Զեկիք :

(Գաւ . 3)

